LETO XI. ŠT. 43 (525) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 16. NOVEMBRA 2006

NOVI GLAS

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CONTIENE I.P.

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Srednja Evropa včeraj in danes

Pred dnevi se je v Gorici zaključilo vsakoletno zborovanje, ki ga prireja Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja (Istituto per gli incontri culturali mitteleuropei - ICM). Letošnje je bilo že štirideseto po vrsti, saj je prvo potekalo leta 1966. Posvečeno je bilo poeziji. Nadaljnja zborovanja so obravnavala najrazličnejše teme s področja znanosti in umetnosti, družboslovja, verstva in političnega sveta. Naj tu omenimo le nekatere izmed njih. Zvrstile so se literatura, filozofija, glasba, dramatika, film, zgodovina, likovne umetnosti, psihologije itn. Predmet obravnave je bil tudi sam pojem Srednje Evrope ali Mittelevrope. Letošnja tema je bila Kultura in diplomacija v Srednji Evropi ob širitvi EU.

Goriški Inštitut že od vsega začetka sestavljajo v glavnem goriški izobraženci, ki vidijo v ideji Srednje Evrope nekaj vedno živega in aktualnega zlasti za duhovno in kulturno sodelovanje med zadevnimi narodi. Goriškim članom so se kmalu pridružili člani iz Avstrije, Madžarske in drugi. Med njimi je tudi nekaj Slovencev s te in one strani meje.

Kaj pomeni Srednja Evropa danes? Kaj je bila včeraj? Tu gre v glavnem za slovanske, germanske, delno romanske in druge narode, ki so tudi zemljepisno bolj ali manj povezani med seboj. Mednje štejemo Avstrijce, Madžare, Nemce (npr. Bavarce), Slovence, Hrvate, Čehe, Slovake, Poljake, severne Italijane in Furlane, v širšem okviru pa še Romune, Bolgare in Ukrajince. Njihovi predstavniki so se že od ustanovitve goriškega združenja udeleževali teh jesenskih zasedanj. V veliki meri so to univerzitetni profesorji, zgodovinarji, filozofi, publicisti in časnikarji. Obravnavane teme so vzete v glavnem iz kulturne zakladnice srednjeevropskih narodov. V teku zgodovine je bila večina teh ljudstev povezana v habsburški monarhiji. Zato so morda nekateri zlasti v začetku videli v tem neko težnjo po nostalgičnem obujanju stare dvojne monarhije. Čas pa je pokazal, da temu ni tako.

Goriška srednjeevropska kulturna organizacija nima nikakega političnega prizvoka. V svojem jedru se zavzema predvsem za obstoj in ohranitev nekaterih osnovnih skupnih idealov prej omenjenih narodov, ki so kljub zgodovinskim razlikam, verskemu in političnemu pluralizmu (do nedavnega režimskim diferenciacijam) ob vodilni krščanski tradiciji lahko našli skupen jezik v kulturi. Med lastnostmi, ki so značilne za srednjeevropskega človeka, so npr. resnost, marljivost, delavnost, smisel za red, natančnost in še kaj.

Pojem Srednje Evrope je v svojem razvoju odražal razne značilnosti. Nekateri vidijo v njej predvsem neko nemško oz. avstrijsko kulturno hegemonijo. Seveda so to poudarjali zagovorniki ali ideologi Mittelevrope kakor npr. Nemca List in Naumann. Jasno pa je, da Srednja Evropa danes ne pomeni nikake germanske nadvlade. V njej je tudi slovanski delež zelo bogat in ustvarjalen. Mittelevropa ni dala le Goetheja, Schillerja, Hegla in Fichteja, ampak tudi Prešerna, Mickiewicza, Šafarika in druge, med italijanskimi osebnostmi pa jezikoslovca Ascolija.

Danes se politično, a tudi kulturno vse bolj uveljavlja širša evropska ideja, ki se je preko starejših zgodovinskih predhodnikov v dobi razsvetljenstva in romantike uresničila v Evropski uniji. Čeprav se lahko zdi omejevalen, srednjeevropski model nikakor ni anahronističen. Povezanost narodov v skupni Evropi je razširjena podoba Srednje Evrope.

Tristo italijanskih in slovenskih skavtov v Gorici

Ob stoletnici skavtizma

Foto DPD

Kakšno razvojno vizijo ima naša družba?

Delavci, trg in cesta...

Pred kratkim je bila v Rimu netipična delavska manifestacija. Na prvi pogled je šlo za klasično manifestacijo delavcev, a kaj: manifestanti so v glavnem pripadali cehu delavcev, ki imajo le priložnostno ali s posebnimi pogodbami zagotovljeno zaposlitev. Ne govorim o nogometnih zvezdnikih, ki z atipičnimi pogodbami znatno izboljšajo iz leta v leto tekoči račun in kupno moč, ampak o vse večji – in torej zmeraj manj atipični – masi ljudi, ki si svetlejšo prihodnost predstavljajo v obliki stalnega delovnega mesta.

Ko smo se tudi v Italiji pripravljali na vstop v Evropo, je bil govor tudi o pretoku delovne sile in kapitala. Marsikdo je tedaj mislil, da gre za stalno besedno zvezo bruseljskih "evrokratov", saj v Italiji nič ni bilo bolj statičnega od vsakdanjega delavnika, ki ga je seveda skandiralo stalno delo. Na podlagi stalnega dela si je lahko posameznik ustvaril vizijo prihodnosti, družino, najel kredit, ga odplačeval, na koncu pa dobil še pokojnino, ki mu je omogočila bolj ali manj sproščeno življenje.

Sprememba delovnega trga je v Italiji nadomestila pojme, ki so jih posameznik in ne nazadnje sama družba in država povezovali z delom, dandanes pa delo povezuje vse več ljudi s pojmi, kot so nestalnost, fleksibilnost in začasnost. Delo bi moralo jamčiti posamezniku možnost, da preživi, skupnosti pa, da se razvija. Družba, ki nima razvojne vizije in volje do preživetja, pač ne vlaga v ohranitev in razvoj, ampak zgolj opazuje, kako se stvari dogajajo okoli nje. Če to poenostavimo, bi lahko rekli, da je to pač liberalizacija trga. Delo je bilo še pred kratkim pravica, sedaj pa postaja vse bolj storitev, za katero je treba neprestano plačevati. Začasno delo preko posredniških agencij je v bistvu nadomestilo stalno zaposlovanje ne samo težaških delavcev, ampak tudi uradništva. Podobno se dogaja s šolniki, ki se po končanem študiju morajo vpisati (in vplačati) še na tečaj za habilitacijo ali pa na kak magisterij, kar pa še zdaleč ni jamstvo za – tudi nestalno – delo. Po Evropi pa se ob pomanjkanju delovnih mest in povečanem številu brezposelnih povečuje paleta tečajev, ki naj bi prekvalificirali delavce, toda tudi to ni še jamstvo za pot iz slepe ulice. Izhod iz brezposelnosti predstavljajo v večini primerov le dela za določen čas, ki, kot pove že sam naziv, postavijo posameznika kaj kmalu na isto štartno mesto, to je na čakanje nove začasne zaposlitve.

Da je brezposelnost zanimiv tržni pojav, se lahko prepričamo tudi med brskanjem knjig v kaki dobro založeni knjigarni. O atipičnih delavcih so bile napisane ne samo sociološke študije, ampak tudi romani in priročniki, ki naj bi – s kančkom humorja – omogočili atipičnim delavcem varno plovbo v razburkanem oceanu dela. Med te nedvomno spada knjiga Andrea Bajanija Mi spezzo ma non m'impiego (v prostem prevodu Uničim se, a se ne zaposlim), ki ima kot podnaslov potovalni priročnik za fleksibilne delavce. Z jedkim humorjem so v knjigi nanizane postojanke delavca za določen čas – od pričakovanja zaposlitve, začasnega dela in seveda konca slednjega. Bajani delo primerja s sodobnim blagom turizma – to je s potovanjem. Zanimivo sorodnost je odkril naključno, ko je namesto urada za začasno zaposlovanje fotografiral turistično agencijo, ki je na podobnih kartončkih reklamizirala potovanja last minute, ki so, tako kot nestalno ali fleksibilno delo, enako neznačilna potovanja.

Bajanijeva analiza res zadene v črno: kot pri potovanju se tudi odisejada fleksibilnega delavca začne šele tedaj, ko je (ponovno) na cesti....

Peter Rustja

Maša zadušnica za Simona Gregorčiča

Natanko sto let po pogrebni maši v cerkvi sv. Ignacija na goriškem Travniku bo **26. novembra ob 17. uri** v isti cerkvi MAŠA ZADUŠNICA ZA SIMONA GREGORČIČA. Spominsko slovesnost pripravljajo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst, Štandreški Dekanat ter Dekanija Nova Gorica in Dekanija Šempeter.

Čestitka

Mirko Brulc je bil potrjen za župana Nove Gorice. Iskreno mu čestitamo in želimo, da bi še naprej ohranil tesen stik z nami!

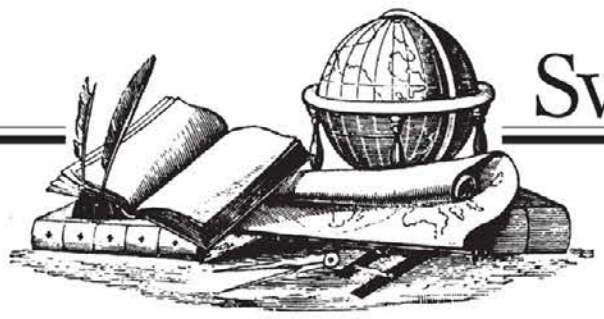

Brez besed

V Italiji Slovenci nekaj takega še čakamo...

Šest let potem, ko je bil sprejet zaščitni zakon št. 38/2001, na kaj takega v Trstu ali v Italiji še čakamo... in bomo najbrž še dolgo čakali.

Gre seveda za uradni žig, ki nemo priča o neki zaščiti, ki je sami nismo deležni in je še dolgo ne bomo, vsaj tako kaže. Ko že naveličani čakamo na nov paritetni odbor in na nove zvijače, ki bodo potrebne, da spet ne bo mogel ničesar skleniti, je pogled na ta žig poučen. Sprenevedanje z zaščitnim zakonom je postalo prava blagovna znamka države, v kateri živimo. Vse drugo so prazne besede...

Odmev

Slovenska skupnost in legitimnost

Pesnik Ace Mermolja se v svojem dolgem razmotrivanju sprašuje, zakaj naj bi Slovenska skupnost, edina samostojna politična stranka Slovencev v Italiji, imela pravico, da legitimno zastopa slovensko narodno skupnost. Izhajajoč iz svojega zornega kota in iz lastnega političnega kreda seveda ugotavlja, da ta legitimnost ne obstaja, glede na dejstvo, da je mnogo drugih prav tako "zakonitih" predstavnikov manjšine, ki nastopajo v raznih vsedržavnih strankah, katerim ne more nihče odrekati pravice, da se predstavljajo "v imenu Slovencev".

Slovenska skupnost pa naj bi se borila za preživetje v deželnem svetu, ker da najbrž nima več zadostnih glasov za dosego mandata in se zatorej krčevito drži možnosti olajšanega ali zajamčenega zastopstva. Z razliko od vseh ostalih (beri Slovencev v DS, RC, PDCI, Verdi), ki te potrebe ne vidijo.

Samo nekaj pripomb:

Slovenska skupnost je na deželnih volitvah leta 1993, ko je lahko zadnjič nastopila s svojo listo in simbolom, prejela nad 10.000 glasov, kar je precej več, kot so prejeli npr. Verdi ali PDCI na zadnjih deželnih volitvah. Pesniku Mermolji zato svetujemo nekoliko več previdnosti pri ocenah, ki so lahko le pavšalne, če nimajo neke osnove.

Na podlagi t.i. "evropskega modela", ki je sedaj v razpravi, bodo ostali Slovenci (vedno pod istimi političnimi siglami) nemoteno nastopali na volitvah v okviru strank, ki jih bodo želele kandidirati, in če bodo izvoljeni, bodo pripomogli k uveljavitvi slovenske prisotnosti v deželnem svetu. Isto seveda velja za vse ostale pripadnike naše jezikovne skupnosti, ki jim bo pod katerokoli oznako uspelo priti v deželni parlament.

Slovenska skupnost se predstavi na volitve kot (za zdaj) edina politična formacija slovenske manjšine, s čisto slovensko listo in s skoraj izključno slovenskimi glasovi, kar ostali ne morejo ne trditi ne dokazati, niti s preferencami. Zato je od vseh ostalih bistveno drugačna in si po evropskem modelu zasluži, da si zagotovi mesto v svetu po olajšanem postopku. Enako tudi zahtevamo, da se ne smejo ukinjati slovenski razredi na šolah z manjšim številom vpisanih dijakov, kot velja po vsedržavnem merilu, ali šol v odročnih krajih, ki se ohranijo pod posebnimi pogoji, ali da mora SSG uživati poseben "tratma", ker je manjšinska ustanova.

Vidni zamejski politiki in kulturniki bi morali stremeti po čim večji uveljavitvi naše skupnosti, ne pa delati za to, da se onemogoči manjšinski stranki prodor v deželni parlament. Vsaka normalna manjšina v Evropi se bori za takšno volilno zakonodajo, ki bi čim bolj olajšala izvolitev njenih predstavnikov. Samo zamejski politiki in kulturniki se še vedno vprašujejo, če takšno zakonodajo sploh potrebujemo: "Zajamčeno zastopstvo da ali ne?" je bil naslov okrogle mize.

Logika "belih" in "rdečih" je za nas že zdavnaj mimo, zato je ni treba vedno znova obnavljati s posveti, na katerih se vzpostavlja in obnavlja prav ta preživeta antiteza.

ZDA / Na volitvah 7. novembra

Večino v kongresu osvojili demokrati

Minuli torek, 7. novembra, so bile v ZDA volitve za obnovitev celotnega predstavniškega doma (435 poslancev), za delno obnovitev zgornjega doma ali senata (33 mest od skupnih 100) in za izvolitev guvernerjev 36 zveznih držav od skupnih 50. Kot vidimo, gre za poseben volilni ustroj, po katerem se vsaki dve leti v celoti obnovi spodnji ali predstavniški dom kongresa (parlamenta), delno pa senat (ena tretjina sedežev od skupnih 100). Mandat predsednika federacije traja za dobo štirih let. Izhajati moramo namreč iz tega, da so ZDA zvezna država, ki jo sestavlja 50 federalnih enot ali držav članic s skoro popolno avtonomijo na notranjem področju. Posamezne zvezne države izvolijo v predstavniški dom svoje poslance na osnovi števila prebivalstva, v stočlanski senat pa vsaka zvezna država izvoli po dva senatorja ne glede na število prebivalstva. S tem ameriška ustava zagotavlja ustrezno politično predstavništvo med obema parlamentarnima zbornicama, ki štejeta skupno 535, medtem ko italijanski parlament šteje skoraj tisoč članov. Iz teh podatkov je že na prvi pogled razvidno, da ima Italija nesorazmerno številčen parlament glede na število prebivalcev (57 milijonov), in to ne samo v primerjavi z ZDA (230 milijonov prebivalcev), ampak tudi z drugimi večjimi državami v Evropi in v svetu sploh.

Za izid nedavnih volitev ameriškega kongresa je vladalo veliko zanimanje tako v samih ZDA kot v ostalem svetu. To pa zaradi tega, ker se ameriška zunanja politika predsednika Busha že nekaj časa spopada s težkim položajem, in to predvsem zaradi vojaškega posega v Iraku. Le-ta namreč ni obrodil pričakovanih sadov, marveč, nasprotno, dodatno je poslabšal politične razmere na srednjevzhodnem območju in tudi odnose z evropskimi državami in Združenimi narodi (OZN). Tako se je prav po zaslugi "stare" Evrope znatno umirilo vojno žarišče v Libanonu. To dejstvo je morala Busheva administracija realistično sprejeti. Osrednji problem pa ostaja stanje v Iraku, kjer ni še videti pomirjenja. Ameriško javno mnenje se vedno bolj zaveda napačno načrtovanega posega v Iraku in vedno težje razume upravičenost toliko padlih ameriških vojakov, katerih število se približuje 3000 (2800 po zadnjih podatkih).

Hillary Radhom Clinton

Izidi kongresnih volitev prepričljivo dokazujejo, da se volilci odvračajo od vladajoče republikanske stranke in Busheve tako zunanje kot notranje gospodarske politike. Demokrati so namreč zmagali v predstavniškem domu s solidno večino 229 poslancev, medtem ko so jih republikanci osvojili le 197. Demokratom tako pripada predsedniško mesto novega predstavniškega doma, katero bo po vsej verjetnosti zasedla 69-letna poslanka Nancy Pelosi (italijanskega porekla in mati petih otrok), ki je dosegla najboljši volilni uspeh. Bolj negotovo je potekalo preštevanje glasov za senat, vendar se je na koncu izteklo v prid demokratom, ki bodo tako imeli večino 51 senatorjev, republikanci pa 49. Omeniti gre, da je sijajen volilni uspeh v državi New York dosegla kandidatka Hillary Radhom Clinton, žena nekdanjega predsednika Clintona. Prejela je namreč 70% glasov.

Ta uspeh ji odpira pot za kandidiranje na predsedniških volitvah čez dve leti, ko se Bushu izteče mandat.

Na volitvah 7. novembra so volivci v 36 zveznih državah izbirali novega vladnega guvernerja. Tudi na teh volitvah je demokratom uspelo povečati število svojih guvernerjev, tako da jih sedaj imajo 28 od skupno 50.

Demokratska stranka, ki je v zadnjih dvanajstih letih bila v manjšini tako v predstavniškem domu kot v senatu, ima sedaj v kongresu večino poslancev in senatorjev, kar bo moral predsednik Bush stvarno upoštevati. Potem ko je priznal poraz, se je že neuradno srečal z bodočo predsednico predstavniškega doma in izrazil pripravljenost za sodelovanje z demokrati. Slednji so sedaj pred novimi odgovornostmi. V naravi stvari je, da morajo izdelati novo usmeritev za izhod iz iraškega kotla, tudi za primer možne zmage na predsedniških volitvah leta 2008. Da je vojna v Iraku občutno vplivala na izide volitev, dokazuje odstop obrambnega ministra Donalda Rumpsfelda. Predsednik Bush ga je že nadomestil z nekdanjim ravnateljem obveščevalne službe CIA Robertom Gatesom.

Alojz Tul

SLOMAK

Združevanje manjšin iz sosednjih držav

Slovenska manjšinska koordinacija Slomak pozdravlja in podpira pobudo šestih organizacij Slovencev iz Italije, Avstrije in Madžarske z naslovom "Preko mej", ki se je deloma zvrstila in se bo nadaljevala v drugih krajih matičnega in manjšinskega prostora. Gre v bistvu za uresničitev ideje o združevanju in sodelovanju manjšinskih stvarnosti, ki je pred tremi leti privedla krovne organizacije Slovencev v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem do združitve v Slomak.

Pobuda organizacij ljubiteljske kulture iz treh zamejstev pomeni tudi vzpodbudo, da je treba nadaljevati na poti povezovanja in sodelovanja z namenom, da se ustvari na vseh nivojih organiziranih dejavnosti naših narodnostnih skupnosti priložnost po skupnem soočanju in načrtovanju.

V tem smislu bo januarja prihodnjega leta potekalo dvodnevno srečanje Slomaka v Monoštru, kjer bomo podrobno analizirali možnost oblikovanja stalnih medmanjšinskih delovnih omizij na področju kulture, športa, gospodarstva, medijev, šolstva in raziskovalnega dela. Povezovanje slovenskih manjšin predstavlja pomembno izhodišče za širšo interakcijo različnih jezikovno-etničnih skupnosti na območju Alpe Jadran. Slovenska manjšinska koordinacija lahko obenem postane aktiven dejavnik in zagovornik manjšinskih interesov na evropski ravni, v prvi vrsti v okviru Sveta Evrope in Evropske unije. Obisk v marcu širšega predstavništva Slomaka v Bruslju je pravilnost takšne izbire le potrdil.

Na dnu ...

Povejmo na glas

Svet po ameriških volitvah

Ko rečemo svet po ameriških volitvah, imamo zares v mislih svet v celoti, kajti Združene države Amerike so tista velesila, ki daje ton vsem dogajanjem. Od te nadvse vplivne države smo tako ali drugače odvisni vsi: kako se bo odločala ekonomsko, kakšen odnos bo imela do manj razvitih, s kakšnimi merili bo obravnavala ekološka vprašanja, priseljence, kako bo posegala na krizna žarišča, kot sta na prvem mestu Bližnji vzhod in Perzijski zaliv, da sploh ne govorimo o terorizmu in odgovorih nanj. Zato je razumljivo, da smo z veliko pozornostjo spremljali nedavne volitve za nov kongres ter delno obnovitev senata oziroma seznama guvernerjev. Kot je znano, je opozicijska demokratska stranka dosegla izjemen uspeh, kar napoveduje možnost pomenljivih sprememb dosedanje politike, ki jo pooseblja predsednik Bush. Toda ali bo do izrazitih sprememb - ki si jih seveda še kako želimo - dejansko prišlo, bo pokazala šele bližnja ali nemara niti ne tako bližnja prihodnost.

Čeprav je nekdanji, verjetno najslavnejši ameriški zunanji minister Henry Kissinger izjavil, da ne pozna bolj brezobzirnega človeka, kot je to Donald Rumsfeld, minister za obrambo, ki je moral odstopiti, pa to še ne pomeni, da bodo Združene države Amerike čez noč korenito spremenile politiko do Iraka, Afganistana, Sirije, Palestine, Irana, terorizma oziroma fundamentalističnega islama in muslimanov nasploh. Ne smemo namreč pozabiti, da je bila terorizmu napovedana svetovna vojna in da je bila v zvezi s tem proglašena doktrina preventivnega napada na državo, ki bi bila osumljena načrtne sovražne akcije zoper Združene države Amerike. Zaradi takšne doktrine mednarodni pravni red izgublja svojo veljavo in moč, kar odpira vrata možnosti širših destabilizacij. S prodorom demokratov bi se lahko vse skupaj zaobrnilo v povsem drugo, zagotovo bolj pretehtano smer, ko ne bi bil v sedanjem obdobju vse bolj izrazito na delu svobodni trg z vse večjo prevlado cinične logike kapitala in ekonomskega napredka. Tovrstni svobodni trg je slej ko prej najmočnejši vzvod globalizacije in s tem gibalo sedanjega časa. V kolikor je temu res tako, pomeni, da je celo nad politiko in ji narekuje izbire, kar nadalje pomeni, da mora vse iti naprej točno tako, kot je šlo doslej. Dokler bo torej svobodni trg osrednje gibalo, bo narekoval vse večjo proizvodnjo in mrzlično, tudi vojaško osvajanje dobrin, bo poglabljal razkorak med razvitimi in nerazvitimi, bo dopuščal skrajno revščino in lakoto ter neusmiljeno uničeval okolje. V tej luči niti zmagoslavje demokratov ne bo moglo bistveno preusmeriti trenutne ameriške politike, ki - kot rečeno - daje ton celemu svetu ne glede na to, kje živimo.

Svobodni trg nam vlada neusmiljeno in premeteno: omogoča nam razvoj in poklanja napredek, za tem bliščem pa nemoteno in brezobzirno spodkopava bistvo naših vrednot. Žal uničevalnega dela njegove narave še nismo v zadostni meri prepoznali.

Janez Povše

POGOVOR Marco Visintin

Dileme in možnosti čezmejnega zdravstva na Goriškem

Marco Visintin, rojen leta 1969 v Martinščini, je veliko svoje mladostne zagnanosti posvetil potrebnim: že veliko let je dejaven v skupini, ki se posveča prizadetim, kot animator je s svojo kitaro in zgledom prisoten v župniji, izkusil je življenje v afriškem misijonu, ustvaril si je lepo družino, že dvajset let dela kot bolničar, da bi s svojim konkretnim in dobrohotnim značajem lajšal trpljenje bolnikom. Pred nekaj leti je obrnil stran v svojem življenju: vpisal se je na univerzo, dokončal študije in - po diplomi julija letos - si prizadeva, da bi z nabranim znanjem posegel v širši teritorij, da bi Goriška in sploh vsa dežela na področju zdravstva izkoristila priložnosti, ki jih daje EU.

Čeprav ne rosno mlad, si se vpisal na univerzo in v treh letih sklenil študij z najvišjo oceno. Kakšne so bile tvoje motivacije?

Kot najstnik sem se po bieniju biološko-zdravstvene višje šole vpisal v goriški zavod za strokovnega bolničarja, da bi lahko bil blizu bolnim ljudem. Nato sem postavil na noge družino, zgradili smo hišo, rodila sta se nama dva otroka. Pred približno štirimi leti sem pomislil, da bi lahko opravil maturitetni izpit, da bi se nato udeležil kakega specialističnega tečaja. Zato sem se kot privatnik vpisal na višjo šolo v Tržič, kjer delam kot bolničar v operacijski dvorani bolnišnice San Polo. Med študijem sem se navdušil za matematiko in ekonomijo, zato sem dal na stran zamisel o masterju v zdravstvu in se vpisal na univerzo. Na ekonomski fakulteti tržaške univerze v Gorici sem izbral tečaj z naslovom Komunikacija v podjetju - upravljanje človeških virov, ki so ga uvedli leto prej. Predmeti so me zanimali, zato sem kljub službi in družinskim opravilom utegnil v času opraviti vse izpite in diplomirati. Statistika, mikroekonomija, matematika in drugi predmeti so za mlajšega človeka lahko zahtevni, meni pa so bili privlačen izziv. Ob desetih zvečer, potem ko sta šla sinova spat, sem študiral do polnoči, ob sedmih zjutraj pa sem že bil na delu; to je bila moja metoda. Po treh letih sem sklenil študij z diplomsko nalogo, ki je vezana na področje zdravstva in ekonomije ter na svet, v katerem živimo, ki ga zaznamuje državna meja. Italijanski prebivalci, ki živijo ob meji s Slovenijo, imajo več skupnega s slovenskimi občani na oni strani meje kot pa s sodržavljani drugod po Italiji. Zato so problemi Goričanov tudi problemi Novogoričanov in ne tisti, ki jih imajo Italijani drugod na polotoku. V tem smislu je lepo razumeti, spoznati in iskati rešitve problemov ljudi, ki jim je skupna ista meja.

V diplomski nalogi si obravnaval tematiko čezmejnega zdravstvenega sodelovanja v Evropi.

Nastajanje nove, bolj združene Evrope se uresničuje prek mednarodnih sporazumov med državami članicami, predvsem pa v vsakdanjem življenju in čezmejnem sodelovanju, ki ima opraviti s konkretnim življenjem na meji, z ljudmi, ki jim je meja skupna in živijo - z gospodarskega zornega kota - na manj razvitih področjih. Na Goriškem je malo ekonomskih investicij prav zato, ker je tu prisotna meja. Podobno se dogaja v vseh evropskih obmejnih območjih. Evropska zveza se želi izogniti temu s financiranjem posebnih projektov, s spodbujanjem oseb, ustanov in javnih uprav, ki si s čezmejnim sodelovanjem prizadevajo za rast nove Evrope: torej z združevanjem virov na ozemlju, ki ga reže meja, in z vzpostavljanjem novih razmerij med ljudmi različnih držav. Gre za to, da se obrne smer, da nastane stvarnost, ki bi je brez posega EU ne bilo. Poleg tega, se ve, tako sodelovanje prinaša bolj kakovostne usluge. V osnovi vsega tega je duh subsidiarnosti. Dvostranski odnosi, ki bi dali možnost ljudem, da koristijo zdravstvene usluge v Italiji in Sloveniji, so v skladu s tem duhom: finančni prispevki bi namreč ustvarili nove priložnosti v službi ljudem.

Foto DPD

Združil sem tri dejavnike: zdravstveni vidik, ker je moja zgodba vezana na bolničarsko dejavnost, čezmejni vidik, ker živim v goriški pokrajini, in ekonomski vidik, ker govorimo o evropskem financiranju in upravljanju projektov. Profesorji in strokovnjaki, ki se na to razumejo, menijo, da moja diplomska naloga lahko najde konkretne možnosti izvajanja. V pripravi nanjo sem se udeležil tudi nekaterih tečajev, kot npr. posveta Hope oktobra 2005 v Benetkah, kjer je bil govor o sedanjih evropskih projektih na področju zdravstva. Spoznal sem več izkušenj v Španiji, na Poljskem, Portugalskem, v Belgiji in drugod. Analizirali smo tudi pojem evroregije, naddržavne tvorbe, ki skrbi za koordinacijo upravnih dejavnosti na meji. V EU obstaja več kot 40 evroregij, pri nas pa je bil ta pojem do pred kratkim le zamisel v glavi deželnega guvernerja, sedaj pa se začenja oblikovati prek skupine GECT (evropska skupina za ozemeljsko sodelovanje). Spoznal sem tudi veliko oseb, ki se ukvarjajo s temi temami; vprašal sem jih za nasvete in ostajamo v stiku.

Našel si torej svojo nišo in pomislil, da se lahko kaj naredi...

Spoznal sem, da je bilo drugod po Evropi z evropskimi prispevki storjenega veliko, pri nas pa malo. Sprašujem se, ali je v naši deželi kaj oseb, ki bi imele dovolj primernega znanja in zdravstvenih ter obenem upravnih spretnosti, da bi učinkovito posegli na to področje.

Kaj meniš o konkretnih načrtih in na splošno o stanju na Goriškem?

Načrt o nakupu magnetne resonance je šel po vodi, zdaj se posega na drugačen način. Medtem sta nastala dva načrta Interreg: prvi nosi ime Brez zaprek (Senza muri) in zadeva strukturo v parku Basaglia, kjer naj bi preventivno skrbeli za stiske mladih, zlasti na področju odvisnosti; to naj bi skupno koordinirali dve zdravstveni podjetji. Projekt ima pravzaprav bolj socialen kot zdravstven značaj. Kar se pa tiče zdravstva, prihaja v zadnjih časih do stikov med predstavniki nekaterih oddelkov bolnišnic v Gorici in Šempetru, npr. med ortopedskima, kardiološkima, okulističnima in nefrološkima. Za zdaj se srečujejo, pripravljajo protokole, da bi lahko v prihodnje začeli z bolj operativno fazo, tako da bodo slovenski pacienti lahko npr. operirani v Italiji in obratno. Skupaj morajo preveriti, kateri prijemi so najboljši, katere specializacije so najboljše tu in tam, kaj narediti z rekonstruktivno kirurgijo ali kako sodelovati pri dializi.

Bolnišnica v Gorici

Bolnišnica v Šempetru

Na splošno velja pravilo, da se pacient lahko operira v vseh evropskih državah. To je snov pravilnika št. 1408 iz leta 1971, ki predvideva obrazec E111. V njem se govori o "nujno potrebnih uslugah". Leta 2004 so uvedli evropsko zdravstveno kartico TEAM, ki zamenjuje obrazec E111; z njo lahko Evropejec kroži po vsej Evropi in ima pravico do "potrebnih uslug". Če ima Italijan, ki kroži po EU, npr. težave s križno vezjo, gre za potreben poseg, ki pa ga lahko izvedejo, ko se vrne domov. Če pa ima npr. kamne na žolču in koliko, je prav, da ga operirajo v 2-3 dneh. Ne gre za "nujno potreben" poseg, gotovo pa za "potrebnega", zaradi česar ga lahko operirajo kjerkoli po Evropi na stroške italijanskega zdravstvenega sistema. Programirani posegi torej še niso predvideni in jih mora pacient zunaj svoje države plačati sam.

Do kdaj bo tako?

Tako bo, dokler ne bo sprejet kakšen dvostranski sporazum. Če se bo tedaj komu kaj zgodilo na obmejnem področju, bo pacient lahko izbiral med goriško ali šempetrsko bolnišnico, s tem da bo stroške v tujini krila italijanska zdravstvena služba. Potreben je sporazum med dvema ustanovama, ki morata prej rešiti pravne in finančne vidike. Vsak zdravnik mora biti tudi zavarovan; če se kaj zatakne, mora biti zadeva predvidena v sporazumu.

Koliko časa je potrebnega, da pride do takega sporazuma?

Na to vpliva več dejavnikov, v prvi vrsti politična in upravna volja odgovornih pri zdravstveni službi. Dvostranski sporazumi se lahko sklepajo na več ravneh: najprej na deželni ravni: tak je bil npr. sporazum med Vidmom in Beljakom. Naša dežela je sklenila sporazum s Koroško, po katerem se lahko zdravi v Beljaku italijanski državljan, ki ga npr. zadene srčna kap v Tolmeču: v tem primeru mu ni treba se vrniti v 50 km oddaljen Videm, ampak se lahko obrne na bližje avstrijsko mesto. Nekaj podobnega bi lahko naredili med Gorico in Šempetrom, npr. kar se tiče kirurgije roke. Sporazumi in konvencije se lahko sklepajo tudi med bolnišnicami. Leta 2004 so sklenili sporazum med univerzitetno bolnišnico v Trstu in Univerzitetnim kliničnim centrom v Ljubljani. V Sloveniji so namreč imeli težave v zvezi z radioterapevtskim zdravljenjem onkoloških bolnikov. S pomočjo začasnega, enoletnega sporazuma med bolnišnicama so se slovenski bolniki lahko prihajali zdravit v Trst.

Leta 2004 je bila ustanovljena t.i. skupina na visoki ravni na zdravstvenem področju. Skupino sestavljajo predstavniki vseh članic, ki so analizirali težave v čezmejnem zdravstvu v EU in iščejo rešitve v duhu treh velikih ciljev EU na področju zdravstva. Trije cilji v obdobju 2003-08 so: izboljšati pretok informacij za promocijo javnega zdravja in zdravstvenih sistemov; okrepiti sposobnost hitre in koordinirane reakcije, ko kakšen dejavnik ogroža zdravje; posegati na odločilne zdravstvene dejavnike. Park Basaglia bi npr. lahko spadal v tretji sklop programiranja. Kdor torej v skladu s tremi objektivi predlaga čezmejni ali mednarodni projekt, lahko prejme direktne prispevke. Drug način financiranja čezmejnega sodelovanja poteka prek sklada za deželni razvoj, in sicer prek pobud Interreg (to so posredni fondi). EU torej koordinira zdravstvene posege prek t.i. skupine na visoki ravni, ki je lani določila smernice za koordinacijo zdravstvenih posegov v tujini. Smernice, razpoložljive na spletni strani EU, so lahko splošne in specifične. V njih je predpisano, kdo so odgovorni na zdravstvenem področju; med njimi so tudi bolnišnice. Odgovorni lahko sklepajo dvostranske sporazume za odkup in dobavo zdravstvenih uslug v tujini. Zato bi lahko bil tak sporazum, od novembra 2005 dalje, možen tudi med vodstvoma naših dveh bolnišnic.

Kakšen je torej tvoj predlog za goriški zdravstveni sistem?

Jaz bi predlagal prav dvostranski sporazum za različne specialistične oddelke med bolnišnicama v Gorici in Šempetru na podlagi omenjenih smernic. To je pomembno urediti v dogovoru z Deželo, saj je pomembno, da pri tem upoštevajo tudi deželni strateški načrt. Pomisliti je treba tudi na to, ali lahko koristijo zdravstvene usluge v tujini samo krajani ali pa tudi ljudje, ki se slučajno nahajajo v naših krajih. Ne govori se samo o mobilnosti bolnikov, ampak tudi zdravstvenih operaterjev, kot to predvidevajo čl. 35 videmskega sporazuma iz leta 1985 v skladu z okvirno konvencijo iz Madrida in zakoni, ki so ju potrdili.

Je kakšna bistvena razlika v metodologiji dela?

Projekt bi bilo potrebno si zamisliti v več fazah. Najprej bi morali analizirati stanje, nato pa s protokolom določiti skupne točke. Po fazi spoznavanja je treba preveriti možnosti operativnosti. To bi morali storiti po metodi PCM (Project Cycle Management), po kateri se analizirajo problemi na več ravneh in se razčlenijo na manjše probleme; za vsak vozel se nato iščejo različne možne rešitve in rezultati. EU predlaga PCM kot metodo za obravnavanje vseh projektov, ne le zdravstvenih. Glavne teme so torej zdravstveno sodelovanje, mobilnost pacienta in dostopnost do uslug. "Dostopnost" pomeni možnost pacienta imeti zdravstveno oskrbo blizu, "mobilnost" pa možnost biti za to finančno in pravno krit v tuji državi. To je glavni cilj. Primer: v čezmejnem sodelovanju na področju zdravstva je lahko ovira jezik, torej komunikacija. Rešitev bi lahko bila dvojezičnost operaterjev oz. vsaj poznavanje specifične, tehnične govorice. Druga rešitev bi lahko bila prisotnost kulturnega oz. jezikovnega posrednika; dobro namreč vemo, da v Gorici veliko bolničarjev in zdravnikov že obvlada slovenski jezik. Če njihovo število to dopušča, bi lahko bilo že dovolj smotrno organizirati delovne izmene. Ko torej odgovorni postavijo problem pod drobnogled, lahko najdejo različne rešitve in se odločijo za najučinkovitejše.

Se govori tudi o mešanih skupinah zdravnikov?

To naj bi bil naravni razvoj. Vem, da sta npr. ortopedska oddelka obeh bolnišnic zainteresirana za to. S sporazumom bi morali zato rešiti tudi težave, vezane na mobilnost zdravnikov, načrtovati tovrstno dejavnost, pripraviti protokol sprejemanja pacientov, ugotoviti, kakšni so primeri, ko se prva pomoč odloči za tako metodo, preveriti možnosti dostopa rešilnih avtomobilov iz enega kraja v drugega; državi imata namreč tudi drugače urejen cestni zakonik. Predvidevati je torej potrebno mnogo vidikov.

Učinkovitost take mešane skupine je po mojem vezana na dejstvo, da jo sestavljajo kvalificirani specialisti, italijanski ali slovenski. Koristno bi bilo npr. spraviti v isto skupino italijanskega in slovenskega ortopeda, nato kirurga rekonstruktivne ortopedije, vaskularnega in estetskega kirurga. Gre torej za konvergenco med zmogljivostmi dveh zdravstvenih ustanov, kar je konec koncev cilj EU.

Razvoj goriškega zdravstva je usmerjen v obnovo bolnišnice Sv. Janeza od Boga. Ali ne bi bilo bolje, ko bi obnovili sedanjo bolnišnico, ki je le nekaj sto metrov oddaljena od šempetrske?

Izbiro so narekovali - si predstavljam - ekonomski razlogi. Če pogledamo podobne primere po drugih evropskih državah, bomo spoznali, da čezmejno sodelovanje na področju zdravstva poteka tudi med bolnišnicami, ki so oddaljene po 50 km. Seveda, idealno bi bilo imeti dve bližnji strukturi; če pa sta oddaljeni le dva kilometra, se veliko ne spremeni.

Gorica ima pred sabo pomembno priložnost. Če se na našem ozemlju najde potreben pogum in se - še vedno mislim na bolnišnici v Gorici in Šempetru - postavi na noge evropska struktura, bo v prihodnje zelo težko razdeliti našo pokrajino in jo spremeniti v "depandanso" tržaške pokrajine. Če bo naše območje imelo močno strukturo, ki nekaj pomeni tudi na evropski ravni, lahko ima to dejstvo tudi pomembno politično in strateško težo, lahko postane zgled za druge, oporna točka za Evropo, ki skuša oživiti manj razvita področja. To je lahko močno "orožje", obveza, priložnost rasti za naše kraje. Priložnost je tu: če se ne izkoristi, je problem političen, gotovo pa ne tehnične narave.

Kakšne želje, načrte in perspektive imaš za prihodnost?

Svojo pot sem začel kot bolničar, ker mi je v prvi vrsti pri srcu zdravje ljudi. Sem človek z obmejno miselnostjo, zato se čutim zelo povezanega s Slovenci (tudi ker je moja mati Slovenka). Analiziral sem posredne in neposredne možnosti evropskega financiranja in odkril, da bomo imeli s programiranjem obdobja 2007-2013 nove priložnosti za načrtovanje. Po diplomi so me za nasvete prosili pri organizaciji Euroservis, ki med drugim skrbi za evroprojektiranje v sklopu programov EU in usklajevanje čezmejnega sodelovanja na več področjih. Sodelujemo, skupaj razmišljamo o že obstoječih in možnih prihodnjih projektih. Po mnenju direktorja dr. Erika Švaba bi jaz lahko bil koristen na področju zdravstva. Za zdaj se srečujemo in si izmenjujemo poglede na različne možnosti. Potem pa bomo videli.

Danijel Devetak

ŠTANDREŠKI DEKANAT Nadškof De Antoni se je srečal s člani župnijskih svetov

Kako naj reorganiziramo naše krščanske skupnosti?

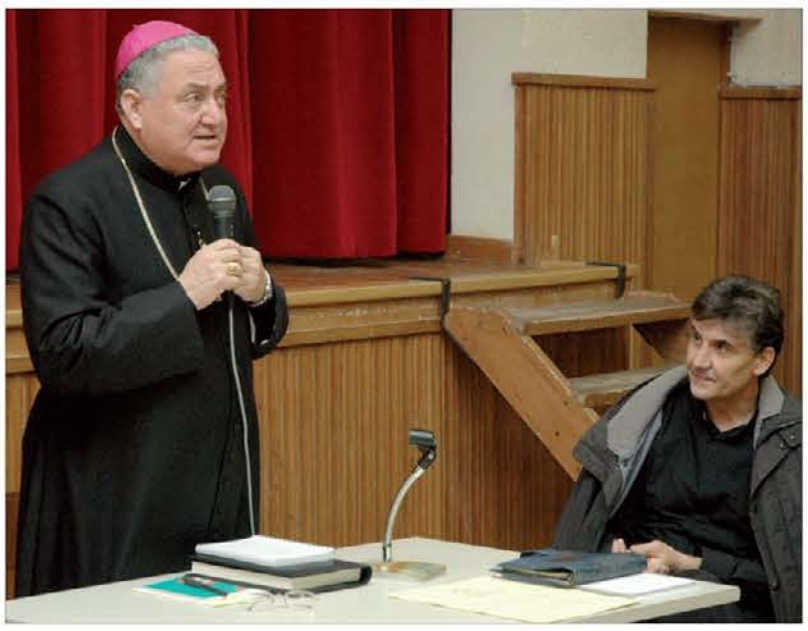

Cerkev spreminja svoje obličje. Prav je, da se tega zavedamo, in to še posebno v trenutku, ko se pripravljamo na obnovitev župnijskih pastoralnih in gospodarskih svetov.

V ta namen so se v četrtek, 9. novembra, številni člani slovenskih župnij z Goriškega, ki so združene v štandreškem dekanatu, zbrali v župnijski dvorani v Štandrežu, da bi - kot je uvodoma povedal dekan g. Marijan Markežič - skupno z nadškofom msgr. Dinom De Antonijem pregledali prehojeno pot, obenem pa se tudi ozrli v prihodnost.

"Iskreno sem želel se srečati z vami," je po molitvi povedal nadškof. Skupno s člani župnijskih svetov je hotel spoznati in razumeti težave in uspehe delovanja v zadnjih petih letih, da bi na podlagi te izkušnje skupaj razumeli, kako je najbolje hoditi naprej. V začetnem razmišljanju je msgr. De Antoni poudaril, da v vodenju Cerkve ni ne formalne demokracije ne absolutistične logike. Življenje Cerkve je bogatejše, njeno vodenje pa označuje nekako skupinsko razlikovanje. Napačno bi bilo vnašati vanjo mehanizme, ki spominjajo na civilna reprezentativna telesa; ta bi porajala napetosti in ne bi privedla nikamor. V cerkvenih organih je pomembneje iskati slogo in soglasnost odločitev, v poslušanju Božje besede in iskanju Božje volje. Dekan Markežič je povedal, da se zaradi naših malih skupnosti med sabo skoraj vsi poznamo; ena glavnih značilnosti naših župnijskih svetov je namreč prav dejstvo, da so na različnih področjih delovanja prisotni vedno isti, kar pa je lahko dobro, po svoje pa tudi slabo. Vsekakor je ugotovil, da verniki po zadnjem nadškofovem pastoralnem obisku globlje čutijo svojo vlogo in naloge. G. Viljem Žerjal je prinesel izkušnjo spojitve župnijskega sveta iz Rupe-Peči in Gabrij-Vrha sv. Mihaela, ki se je izkazala za zelo posrečeno; prav tako je pohvalil sodelovanje z župnijama Sovodnje in Štandrež, zlasti ko gre za spovedovanje: "Tako se lahko naredi dosti več." Pri ljudeh je ugotovil, da so prepogosto utrujeni in preobremenjeni, da bi lahko kaj več sodelovali. V cerkvenih organih je zaskrbljujoča odsotnost mlajših, je povedal Damjan Paulin; treba bi jih bilo bolj vplesti v dogajanje in pustiti, da pridejo na dan z novimi, svežimi idejami. Gospodarski sveti pa bi morali delovati z največjo prozornostjo, da bi bila dejavnost Cerkve tudi na tem področju neoporečna. G. Karel Bolčina je pohvalil svoje župljane, ki so si v odsotnosti župnika (zaradi študija) zavihali rokave, tako da res veliko naredijo ne le v gospodarskem svetu, ampak tudi v pastorali. V teh organih časa za formacijo skorajda ni; zato je pomembno, da člani črpajo duhovno hrano drugod, kot npr. v bibličnih ali molitvenih skupinah. Duhovnikov je vedno manj, je povedal Božo Tabaj, in v prihodnje jih bo še manj; zato je pomembno oblikovati osebe, ki bodo prevzele nase to breme. G. Vojko Makuc je poudaril nujo, da bi kristjani bili preroški, da bi znali ponuditi kaj novega. "Hvala Bogu so naše župnije vedno bolj multietnične, ne samo italijanske in slovenske." Občuti se potreba po duhovnosti; nismo klicani, da upravljamo družbene strukture ali ustvarjamo kulturo, ampak da smo z življenjem in zgledom preroki za druge, da zapustimo zakrestije in gremo v svet. Cerkev ne pomeni skupek duhovnikov, je povzel misli nadškof, ampak Božje ljudstvo, ki mora imeti pred očmi potrebe prostora, kjer živi, in dinamične vezi pripadnosti. Zaveda se dejstva, da bi bila ukinitev manjših župnij brez duhovnikov obubožanje, nujno pa je se vprašati, kako naj danes razberemo spremembe časa in reorganiziramo krščanske skupnosti. Ljudje različnih vasi na Goriškem imajo marsikaj skupnega, od jezika do športa in praznikov, je še povedal in dodal: "Ste pripravljeni na medžupnijsko delovanje?" Gre za to, da se na novo uravnovesi pastoralna dejavnost v misijonskem smislu. Nadškof skratka želi, da bi štandreški dekanat razmislil o novih oblikah sodelovanja, vodenja in načrtovanja skupno z zavednimi laiki, ki bi darovali nekaj svojega časa ali sposobnosti skupnosti. "Smo člani posadke ali udeleženci križarjenja? Vsi smo klicani, da peljemo naprej Petrovo barko!" Z veseljem je napovedal, da bo v prihodnje imel več časa kot doslej, ker je končal pastoralni obisk; zato bo rad prihajal maševat po posameznih župnijah tudi med tednom: "... raje kot sam na škofijskem dvorcu... Ali smem?" Navzoči so z navdušenim aplavzom sprejeli predlog. Nadškofove besede o tem, da moramo imeti pred sabo Cerkev, ki skuša odgovoriti na nove izzive časa, so odmevale tudi v drugih posegih. Gotovo bodo še odmevale v mislih in srcih prisotnih.

DD

Jezuiti v Gorici

Ob 450-letnici smrti sv. Ignacija Lojolskega in 500-letnici rojstva sv. Frančiška Ksaverja in bl. Petra Fabra goriška jezuitska skupnost v sodelovanju z nadškofijo vabi na tri srečanja:

v **petek, 17. novembra**, bo ob 20.30 v Avditoriju Fogar na Korzu Verdi predavanje na temo: "Frančišek Ksaver, oznanjevalec vere ter graditelj miru in komunikacije med Vzhodom in Zahodom." Predaval bo **p. Federico Lombardi SJ** (na sliki), generalni direktor Radia Vatikan, direktor Tiskovnega središča Svetega sedeža in glasnik svetega očeta.

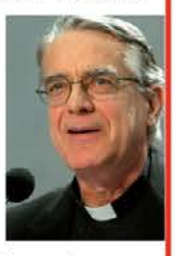

V **petek, 1. decembra**, bo ob 20.30 v cerkvi Srca Jezusovega *lectio divina*, ki jo bo imel **p. Marko Ivan Rupnik SJ** na temo: "Znamenje Kane galilejske na duhovni poti Ignacija Lojolskega, Frančiška Ksaverja in Petra Fabra"

V **nedeljo, 3. decembra**, bo ob 10.30 v goriški cerkvi sv. Ignacija na Travniku svečano somaševanje, ki ga bo vodil nadškof msgr. Dino De Antoni, prisoten pa bo tudi **p. Francesco Tata** SJ, višji predstojnik italijanske province in delegat generalnega predstojnika. Vljudno vabljeni!

Bog in življenje / V kakšnega Boga naj bi veroval današnji kristjan?

"Človekova beseda je preslabotna, da bi mogla izraziti Božjo skrivnost"

Človek, ki veruje, se z vero popolnoma izroči Bogu in iz tega odnosa tudi živi, je v službi ljudem (bližnjim) in človeštvu. Resnično nevero zasledimo v brezbožnem življenju, ki je pač življenje, kakor da bi Boga ne bilo. To obliko življenja imenujemo tudi antihumanizem. Na zunaj se vidi predvsem kot življenje brez ljubezni in upanja, z neodgovornim odnosom do sočloveka. V kakšnega Boga naj bi veroval današnji kristjan? Znana je ugotovitev, da se človekov razum ne more nikoli dokopati do takšnega spoznanja Boga, ki nam ga posreduje Sv. pismo. To spoznanje Boga je tesno povezano s človekom. Ker pa obstaja veliko načinov, kako spoznamo Boga, zato je skoraj normalno, da si vsak vernik po svoje oblikuje predstavo o Bogu mimo tiste, ki mu jo je posredovala Cerkev. To pa je lahko tudi vprašljivo.

Trije teologi so zelo zanimivo predstavili podobo Boga kot skrivnost. To so bili K.Barth, K. Rahner pa tudi filozof Blondel. Bog je kot skrivnost nedostopen in vendar dojemljiv. Bog je v prihodnosti in je navzoč v sedanjosti. Svet je najtesneje povezan z Bogom in vendar svet ni Bog! Bog je zadnja resničnost, globina vseh resničnosti in dno našega bitja.

Bog je tudi skrivnost, ki nas spremlja in tudi nagovarja, pa tudi pričakuje naš odgovor. Takšnega "Boga ljubezni" lahko srečamo povsod, še zlasti tam, kjer so naši medsebojni odnosi urejeni. Kdor resnično veruje v Boga in obenem veruje v Kristusa, ljubi življenje, samega sebe in sočloveka. Zato moramo Boga iskati najprej v vaskdanjem delu in življenju. Ta ugotovitev nam daje odgovor, zakaj nekateri starši bežijo od odgovornosti do spočetja, ker ne ljubijo življenja, ker Boga niso odkrili v vsakdanjem življenju, odkrili pa ga niso niti v potomcih...

Bog se nam razodeva tudi kot "Bog molka". To je bil Jezusov primer ob nemoči križa, kar potrjuje evangeljsko sporočilo o križu, norosti križa in celo pohujšanju ob križu. Istočasno pa je tudi to evangeljsko sporočilo o vstajenju in zmagi nad trpljenjem na križu. Z "Bogom molka" ali "Bog z nami molči" se srečujemo predvsem, ko imamo občutek, da nas je Bog zapustil. Tedaj naj nas opogumi misel: "Bog ni človeka nikoli zapustil! Človek pa Boga velikokrat!"

K. Rahner

Boga izkuša človek kot presenetljivega Boga, saj mu ostaja naposled "velika neznanka", obenem pa mu je znani neznanec.

Ob takem razmišljanju pridemo do ugotovitve, da vsak človek ima svojo predstavo o Bogu, takšno, kot jo je izoblikoval sam. Zato moramo verniki stalno razčiščevati predstavo o Bogu, ker je ta nepopolna, čeprav do popolne ne bomo prišli nikoli.V polnosti bomo Boga spoznali šele v večnosti. »Bog je vedno večji od tega, kar mi o njem povemo in vemo, pravi Karel Rahner. "Človekova beseda je preslabotna, da bi mogla izraziti Božjo skrivnost in tudi naše spoznanje ostaja le delno" (Ives Congar).

K. Barth

Čeprav je Bog tako skrivnosten, se človeku razodeva v zanj dojemljivem načinu, tako v njegovi kulturi kot tudi v družbenih razmerah, ki se neprestano spreminjajo. Zato vero spremlja nevera in nevero vera!

Ambrož Kodelja

Evangelij

Viljem Žerjal

33. NAVADNA NEDELJA

Dan 12,1-3; Ps 16; Heb 10,11-14.18; Mr 13,24-32

Cerkveno leto B se izteka. Pred nami je samo še ena nedelja ali slovesnost Kristusa Kralja vesoljstva. S tem je omiljen značaj apokalipse, konec vsega v pošastni katastrofi tega našega sveta z vesoljem vred. Nakaže se namreč splošna rešitev ter zmaga Boga, ki bo vse v vsem (1 Kor 15,28).

Ni torej razloga za obup. Saj Bog pripravlja vstajenje celega človeka in vseh ljudi, ki ga ljubijo.

V smrti se bo razodela ljubezen Boga.

Jezus je že premagal smrt in vse moči teme, a uničil bo še vsakršno poglavarstvo ter sleherno oblast in moč (1 Kor 15,24). Kar še ostaja trpljenja in bridkosti, je podobno morečim sanjam, ki pa se kaj hitro razblinijo.

Vstajenje pa ne bo prišlo samo od sebe. Bog je sicer tisti, ki vodi vso zgodovino. A vodenje boja za osvoboditev je zaupal velikemu knezu Mihaelu. Tudi vsak človek je soudeležen pri tem vojskovanju. Kajti nič se ne zgodi slučajno. "Mnogi izmed teh /vsi!/, ki spijo v prahu zemlje, se bodo prebudili; nekateri za večno življenje, drugi pa za sramoto in večno gnusobo" (Dan 12,2). Četudi je spis pri preroku Danijelu mračen, apokaliptičen, je vendarle močna spodbuda za resno in odgovorno življenje. Tudi Jezusov govor o koncu sveta je prepleten s skrivnostjo, toda nam govori, naj delamo dobro, dokler je še čas.

Opraviti imamo namreč tudi s sodbo in dobrimi deli ljubezni, da uidemo sodbi in večni smrti. Sebi že itak sodimo vsak trenutek življenja. Merilo za sodbo pa je ljubezen ali pomanjkanje te ljubezni do sočloveka ter po njem do Boga. Saj do Boga, ki ga ne vidimo, pridemo samo po ljubezni do človeka, ki ga vidimo (Mt 24 v celoti; 25,31-46).

Resnica o telesnem vstajenju si polagoma utira pot tudi v psalmu. "Tudi moje meso bo prebivalo varno. Zakaj moje duše ne boš prepustil podzemlju, svojemu zvestemu ne boš dal videti jame" (Ps 16,9-10).

List Hebrejcem poveličuje Jezusa kot velikega duhovnika, ki pa je drugačen od starozaveznega velikega duhovnika, ker mora najprej darovati nemo žival zase, za svoje grehe, četudi mu osebni grehi niso odpuščeni z darovanjem živali.

Jezus pa je daroval za tuje, naše grehe, eno samo žrtev in za vekomaj sedel na Božjo desnico. Z eno samo daritvijo je torej za vselej naredil popolne tiste, ki so posvečeni" (Heb 10,11-14).

Evangelist Marko pa osredotoča vso pozornost na prihod Sina človekovega. Slika ga kot sodnika vesolja in vseh. Prišel bo v slavi. Medtem ko se svet bliža razsulu, se Cerkev posveča oznanjevanju evangelija in rešitve. V trpljenju in preganjanjih bedi in pričakuje razodetje Sina človekovega. Veličastvo prihoda ni več samo za en narod, pač pa za vse človeštvo. Jezus bo prišel sodit žive in mrtve, a ne kot jezen vladar, pač pa kot usmiljen, čeprav pravičen in odločen kralj.

Zato ne bo nastopil kot maščevalec nad sovražniki. A hudobiji ne bo popustil, ker se od začetka zaganja proti Božjemu načrtu o človeku, svetu in vesoljstvu. Toda človek naj še naprej izboljšuje vse stvarstvo. Spopolnitev vsega pa bo dovršil Bog.

Vse gorje, vse strahote apokalipse, vsa hudobija ne morejo zasenčiti prihoda Sina človekovega v slavi, z angeli in vsemi pravičnimi. Z Jezusom bodo zbrani vsi izvoljeni.

Ni torej govora o ustrahovanju, pač pa o zaupanju v rešenje, ki pa zahteva budnost in čuječnost.

Neposredno pred začetkom trpljenja se prikaže Jezusovim učencem preizkušnja, ki jo bodo morali prenesti podobno, kot jo je moral prestati Gospod. Tedaj se bo Jezus prikazal kot mogočen sodnik, ki bo sodil po ljubezni in pravičnosti.

Do takrat pa morajo vzdržati kljub vsem zavajanjem in katastrofam. Naj se ne pohujšajo nad Jezusom. Tako bodo lahko mirno in gotovo pričakovali njegov prihod. Naj ne spijo, marveč naj bodo čuječi. Kajti nihče ne ve ne dneva ne ure (Mr 13,32).

Cerkev je dolgo uporabljala zlasti pri pogrebih pesem "dies irae (dan maščevanja in jeze)", s čimer je nehote človeka strašila. Dandanes je skoraj nič več ne uporabljamo. Nadomestilo jo je drugačno besedilo, ki človeka tiho tolaži. To je beseda "usmiljenje" ter čudovita molitev: "Oče naš".

Tudi praznik Darovanja Device Marije so verniki sami spremenili v praznik Matere Božje od zdravja" (21. nov.). Skupaj s sveto devico in mučenko Cecilijo (goduje 22. nov.) vlivata olje veselja in neomajnega zaupanja v razbolela srca ljudi.

POGOVOR Kristina Martelanc in Adam Selj

Na napakah se učimo, s šibkostmi se utrdimo

Znotraj Tržaške škofijske Karitas, ki razpolaga z bogato paleto služb in dejavnosti, namenjenih ljudem v stiski, od leta 2001 deluje tudi Boetično svetovanje, to je svetovanje, ki ga je v 90-ih letih razvila socialna svetovalka Kristina Martelanc iz Trsta na osnovi svojega pionirskega dela s tržaško višješolsko mladino. Boetično svetovanje pa približno leto dni poteka v bolj dopolnjeni obliki, saj sestavlja svetovalka Kristina s kolegom in svojim možem Adamom Seljem uigrano ekipo, ki se dan za dnem srečuje z raznolikimi družbenimi in osebnimi problematikami. Poleg tega Boetično svetovanje v škofijski Karitas, ki jo vodi direktor Mario Ravalico, tesno sodeluje s službo Spremljanja oseb in Centrom za poslušanje, z ostalimi ustanovami Karitas (Sprejemni center "Casa la Madre", Sprejemni center "Il Teresiano"), z raznimi občinskimi socialnimi službami in alkohologijo.

Boetično svetovanje daje velik pomen mrežnemu sodelovanju pri podpori in osamosvajanju preizkušanih posameznikov ali skupin. S Kristino in Adamom smo se na sedežu Karitas pred nedavnim pogovorili o njunem delu in o težavah številnih oseb, ki polnijo njuno svetovalnico na sedežu škofijske organizacije. Naj takoj povemo, da smo odgovore zapisali v dvojinski obliki, saj sta intervjuvanca izmenično odgovarjala in dopolnjevala misli drug drugega.

Adam Selj sodeluje s Karitas leto dni. Po opravljeni višji šoli se je posvetil glasbi in koncertiranju. Dokončal je študij na Konservatoriju in poučeval harmoniko v Italiji in Sloveniji. Pred nedavnim je na Tržaški fakulteti diplomiral iz filozofije, za katero pravi: "Filozofija me je sicer vedno zanimala, tako da sem se po višji šoli vpisal na filozofsko fakulteto. Filozofska stroka in pedagoški pristop sta se s časom izkazala kot pomembni osnovi pri kovanju mojega pristopa kot socialnega konzulenta."

Sicer pa je Adam "domač" v socialnem svetovanju, saj "za kulisami" spremlja Kristino pri njenem delu že več kot deset let . Pri Boetičnem svetovanju se Adam in Kristina poslužujeta tudi intervizije, to je oblike supervizije, ki obema nudi možnost za čim bolj kvalitetno strokovno delo.

Kaj pa Kristina Martelanc?

Pri svoji profesionalni izbiri sem prepustila posameznim dogodkom, da sami dobijo svoj položaj v mojem življenju. Povedala bi, da sem željo pomagati sočloveku čutila v sebi že kot otrok. Po opravljeni klasični gimnaziji v Trstu sem pomagala šolskim sestram pri Sv. Ivanu v Trstu. Kar nekaj je bilo mladine s hudimi socialnimi težavami, ki je k sestram zahajala po šoli. Tedaj sem se jasno opredelila za to smer. Nameravala sem se zato vpisati na psihološko fakulteto v Ljubljani, nakar sem odkrila možnost dveletnega oz. štiriletnega študija na Visoki šoli za socialno delo in bili so prav profesorji te izobrazbene ustanove, ki so me prepričali o pravilnosti izbire. Prednost in zanimivost te šole je slonela ravno na dejstvu, da je bilo treba že od prvega leta dalje dopolnjevati teoretsko izobrazbeno plat s praktično. Praksa je bila obvezna na kateremkoli socialnem področju: z narkomani, alkoholiki, brezdomci, s problematičnimi družinami itd. Skušala sem si tako pridobiti čim več izkušenj. Veliko srečo, pravzaprav milost, sem imela, da sem v tem študijskem obdobju spoznala dve pomembni osebnosti: prof. Antona Trstenjaka, s katerim sem vzpostavila dragocen prijateljski odnos, ter jezuita p. Jožeta Robleka, ki naju z Adamom spremlja vseskozi že več kot deset let in vodi na ignacijanskih duhovnih vajah. Njemu gre najina velika zahvala!

V času ljubljanskega šolanja sem imela zveze tudi s Tržaško, kjer sem med drugim delovala kot socialna svetovalka na slovenskih višjih šolah. Ravno delo z mladino na Tržaškem je bila osnova za mojo diplomsko nalogo. Tedaj sem se prvič soočala z izrazom boetika, ki ga je moj mentor, dr. Blaž Mesec, že v osemdesetih letih predlagal mednarodni strokovni komisiji za Socialno delo.

Kako bi torej vidva opredelila izraz boetika?

Boetično svetovanje pomeni svetovanje, ki nudi pomoč in oporo (boetheja – iz stare grščine) pri skupni hoji (sin hodos – skupna pot) v določenem življenjskem obdobju preizkušenj. Se pravi, da se boetični svetovalec spusti v doživljajski odnos z osebo, ki išče pomoč in spodbudo pri iskanju zanjo primerne rešitve iz določene stiske. Naloga je zahtevna, ker predvideva dokajšnjo mero poguma in hkrati skromnosti v odnosu do samega sebe in do sočloveka, vse to pa poteka v dosledni vaji v iskanju notranjega ravnovesja. Boetični svetovalec se namreč zaveda, da je vsako srečanje z drugo osebo priložnost za vzajemno prepoznavanje določenih dinamik v sebi in izziv za vsakodnevno duhovno rast pri zavzemanju odgovornih odločitev v vsakem trenutku življenja. Šele ko je človek bolj svoboden in dosleden v odnosu do samega sebe, je lahko bolj svoboden in dosleden tudi v odnosu do drugega. To pa je bistvena drža boetičnega svetovalca, drža, ki lahko s skupnimi močmi postopoma celi rane, s katerimi so mnogi zaznamovani že od zgodnjega otroštva.«

Treba si je torej vzeti veliko časa za vsako osebo, ki vaju obišče.

Pri svojem delu z ljudmi dajeva prednost individualnemu "času" oseb. Pri tem je potrebno ustvariti sproščeno vzdušje, v katerem se vsak ugodno počuti, nakar skušava razbrati, kakšno osebo imava pred seboj. Pomembno je, da vsi skupaj najdemo pot v svet komunikacije, tudi neverbalne, ki je značilna za vsako osebo. Pri tem sta nama v veliko pomoč preprosta govorica in sproščena komunikacija, ki skušata zdramatizirati zlasti začetno občutljivo situacijo. S tem lahko na bolj neposreden način stopiva v stik s sogovornikom. Večkrat uporabljava tudi sebe oz. najine osebne izkušnje kot stredstvo, preko katerega se lahko oseba odpre. Sogovorniku že na začetku poveva, da ga spoštujeva takega, kakršen je, in ni nama vseeno, kaj se z njim dogaja. Obljubiva mu tudi, da mu bova sproti povedala, kaj si o njem misliva, kako ga doživljava, pa tudi njega povabiva, da tudi on nama pove, kaj si o naju misli. Na ta način nam je dana priložnost, da postopoma skupaj pridobimo zaupanje v odnosu do samega sebe in do drugih. Ker pa je cilj najinega dela v tem, da človeka spodbujava k samostojnosti, sva pozorna na tveganje, da bi oseba v stiski ne ustvarila odnos odvisnosti do naju oz. od enega izmed naju. Zato je zelo pomembno, da skupaj z osebo ustvarjamo širšo družbeno in relacijsko mrežo.

Foto IG

Kako bi vidva opredelila razliko med vajinim pristopom in 'bolj tradicionalnimi' psihoterapevtskimi pristopi?

Pri svojem delu ugotavljava, da ni nič bolj novega od tega, kar je staro. Zato je najin pristop pravzaprav preprost, po meri človeka. Najbolj globoka in trdna formacija, ki naju oblikuje pri tem delu, je - poleg sporočila evangelija in Stare zaveze - izkušnja duhovnih vaj Ignacija Loyole, ki je v svoji drobni knjižici o duhovnih vajah zelo nazorno ponazoril neke vrste metodičen način razčlenjevanja in razlikovanja dinamik oz. duhov.

Ko se na naju obrne oseba v stiski, ne usmeriva pozornosti na njene močne plati, vabiva jo namreč, da se postopoma srečuje in sprejema svoje šibkosti – telesne, duševne, psihične, čustvene. To je eden od možnih načinov, preko katerih oseba prihaja do postopnega zavedanja o smislu svojega trpljenja oz. težke situacije, o smislu svojega življenja in poslanstva. Mnogi si tega vprašanja niti ne zastavljajo, češ, saj iz njih ni bilo nikoli nič koristnega... Z začudenjem in občudovanjem ugotavljava, da pride do radikalnega življenjskega preobrata prav v tistih ljudeh, ki imajo hude težave in doživljajo skrajne življenjske situacije. To nekako prikliče v spomin sporočilo, ki se vseskozi pojavlja v Stari in posebno Novi zavezi: Bog se na poseben način usmili globoko preizkušanih ljudi.

Ali bi lahko predstavila splošno sliko osebe, ki zaprosi za vajino pomoč?

Osebe so med sabo zelo različne, tako po starosti (od 19. leta do 75. leta), kot po problematiki. V glavnem so to osebe, ki se nama zlahka odprejo, ker nimajo česa izgubiti: ne branijo svojega družbenega statusa, ker ga pač nimajo, razen tistega »negativnega«. K nama zahajajo ljudje, ki imajo težave z alkoholom, z odvisnostjo, s telesnimi boleznimi, s hudo revščino, z nasiljem, z zaporniškimi izkušnjami, z notranjimi stiskami itd. Za mnoge predstavlja Karitas še zadnjo »postajo upanja«. Srečujeva tudi mlade, ki so zaradi družinskih okoliščin odraščale v raznih zavodih. Rešitve ne ponujava, nudiva zgolj izhodišče, na katerem temeljijo ignacijanske duhovne vaje: to je zavest oz. možnost globljega zavedanja o lastnem življenjskem položaju. Opazila sva namreč, da je materialna pomoč v primerih nekaterih socialnih problematik nekoristna, saj taka podpora postane zlahka začarani krog, ki ne razvija želje po normalnem samostojnem življenju. Vendar pa je za nekatere ponujanje take pomoči (materialne) edina »rešitev«... Tega midva ne nudiva. Človeka spodbujava, da namesto začarane statične drže vdanosti v usodo zavzame bolj aktivno, za sebe in druge odgovorno in ustvarjalno držo. Kdor naju obišče, pa ve, da pri reševanju svojih težav ne bo sam. Njemu je prepuščena svoboda pri odločanju, do kolikšne mere bo pripravljen tvegati in deliti svoje preizkušnje z drugimi. Najino prvo načelo je namreč ravno spoštovanje človekove svobode!

Ali je vajin pristop do tovrstnih oseb učinkovit?

Cilj najinega dela ne temelji na doseganju pričakovanih rezultatov, saj se zelo jasno zavedava, da gre za proces, ki traja vse življenje. To predpostavlja, da so v osebni zgodovini vsakega izmed nas padci in vzponi. Človekova izbira je, ali bo te padce in vzpone osmislil in v njih prepoznal globlji pomen. Zato je za naju mali uspeh posameznika v resnici velik korak za vse nas. Ker pa je v človekovi naravi imeti željo po vidnih rezultatih, lahko navedeva konkreten primer osebe, približno tridesetletnega moškega, ki je bil splošno poznan kot izjemno agresiven, tako verbalno kot tudi fizično. Tega človeka so se bale in izogibale vse ustanove, občinske in cerkvene. Po približno enem letu skupnih pogovorov (individualnih in skupinskih), je tej osebi uspelo vzpostaviti bolj uravnovešene odnose z ljudmi. Dejstvo je, da si je ta najin sogovornik sčasoma spet pridobil zaupanje vase in v druge. Danes ima službo in se bolj osvobojen suvereno sooča z vsakdanjimi, pa čeprav še vedno težkimi, problemi.

V sklopu vajine dejavnosti potekajo individualni pogovori, pa tudi skupinski, kajne?

Individualni pogovori so standardni pri vsaki osebi in potekajo enkrat oz. dvakrat tedensko. Skupinski pogovori znotraj skupine za samopomoč, ki so dvakrat mesečno, pa so nastali ravno na pobudo udeležencev samih. Prednost skupine za samopomoč je v tem, da osebe delijo podobne izkušnje in s tem spodbujajo drug drugega, da določen problem, ki ga nekdo doživlja kot nepremostljivo situacijo, vidi z različnih zornih kotov. To mu daje možnost, da zrelativizira svoj problem in si lahko ustvari bolj objektivno in jasno sliko stanja, v katerem se je znašel. Od tu je korak do odločitve za spremembo lažji. Naj navedeva primer matere, ki se je bala zapustiti nasilnega partnerja. Ob poslušanju drugih članov skupine za samopomoč, ki so imeli podobne izkušnje z dramatičnim razpletom dogodkov (odvzem otrok), se je opogumila in zapustila partnerja. Zaupala je sebi, svojemu otroku in članom skupine. S tem da se je osvobodila začaranega kroga, ki ga ustvarja predvsem strah (na primer do neznanega), so se ji odprle nove možnosti.

Katere so najbolj pereče socialne problematike, ki ogrožajo današnjo družbo?

Naglasila bi predvsem problem duhovne revščine. Družba običajno istoveti Karitas z ustanovo, ki nudi zgolj materialno pomoč. Ravno Karitas pa odkriva, da se problem ne vrti zgolj okrog materialne revščine. Do take oblike pomanjkanja pride namreč zaradi predhodnih odnosnih in duhovnih vrzeli. Za problematične osebe, ki večkrat pretrgajo vsakršno vez (socialno, sorodstveno) z družbo, je to še toliko težje. Zato je potrebno, da dobijo nekoga, ki brez predsodkov prisluhne njihovim težavam.

Vzporedno s celotnim, svetovnim procesom spreminjanja družbenih sistemov se torej spreminja tudi podoba revščine. Ljudje ostajajo sami v odnosih, kar pomeni, da so prikrajšani za bivanjsko pomembno sožitje znotraj primarnih in sekundarnih odnosov. Žal to večkrat privede do osamitve osebe, ki se v množici počuti popolnoma odmaknjena. S tako obliko stiske se ne srečujejo samo t.i. klasični, materialni reveži, ampak tudi ljudje, ki imajo zagotovljene primarne in sekundarne potrebe: družino, prijatelje, prebivališče, službo in relativno dobro zdravstveno stanje. Gre namreč za svetovni pojav eksistencialne praznine, eksistencialne dezorientacije, pomanjkanja smisla v življenje. Osamljenost pa izhaja tudi iz dejstva, da se sami ne znamo več poslušati: komunikacija na tehnološki ravni se neprestano razvija in dre, na odnosni ravni pa je vedno bolj pomanjkljiva. Vendar pa sva prepričana, da je vsaka kriza izziv za izbiro oz. vsaka napaka je lahko »dragocena«. V tem smislu ima ljudski pregovor, da se z napakami učimo, globlji, evangeljski pomen. Vsaka napaka pomeni izziv in priložnost za ponižnost in duhovno rast. V luči te resnice prideva vedno znova do spoznanja: na začetku vsakega pogovora je pred nami neznanec, ob koncu pa je oseba skrivnost.

Igor Gregori

Iz Čila

Molitev, ki jo je sestavil svetovno znani misijonar in apostol Presv. Srca Jezusovega, p. Matej Crawley iz Čila

"Kaj imam, Gospod, česar mi nisi dal Ti?
Kaj vem, česar me nisi naučil Ti?
Kaj veljam, če nisem ob Tebi?
Kaj zaslužim, če nisem združen s Teboj?
Odpusti mi grehe, ki sem jih storil proti Tebi!
Ustvaril si me, ne da bi to zaslužil,
odrešil si me, ne da bi te tega prosil!
Veliko si storil s tem, da si me ustvaril,
veliko, ko si me odrešil,
in ne boš manj radodaren v odpuščanju?
Kajti mnogo krvi, ki si jo prelil,
in bridka smrt, ki si jo pretrpel,
ni bila za angele, ki Te hvalijo,
temveč zame in za druge grešnike, ki Te žalijo.
Če sem Te zatajil, daj mi, da Te priznam;
če sem Te sramotil, daj mi, da Te hvalim;
če sem Te žalil, daj mi, da Ti služim.
Kajti je bolj smrt kot življenje,
kar ni v tvoji službi. Amen."

(Prevod je dobeseden. Morda bi se dalo v slovenščini lepše izraziti, pa žal nisem pesnik.)

Andrej Pogačar

Kratke

Cecilijanka 2006 / 48. revija goriških pevskih zborov

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice prireja 48. revijo goriških pevskih zborov Cecilijanka. Na reviji sodelujejo poleg goriških tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije. Ker je letošnja Cecilijanka posvečena duhovniku in pesniku Simonu Gregorčiču ob stoletnici smrti, bodo zbori izvajali tudi skladbe na pesnikovo besedilo. Na letošnji Cecilijanki bodo nastopili: v soboto: MoPZ Jepa - Baško Jezero (zborovodja Alex Schuster), MePZ Corale Citta' di Gradisca d'Isonzo (zborovodja Luca Perissin), MoPZ Štmaver (zborovodja Nadja Kovic), MePZ Sv. Jernej z Opčin (zborovodja Janko Ban), MoPZ Jezero iz Doberdoba (zborovodja Marij Pavlica), MePZ Štandrež (zborovodja David Bandelli), MoPZ Fantje izpod Grmade iz Devina (zborovodja Ivo Kralj), MoPZ Kromberški Vodopivci iz Nove Gorice (zborovodja Vojko Pavlin), MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (zborovodja Bogdan Kralj),
v nedeljo: MePZ Podgora (zborovodja Mirko Špacapan), Ženska vokalna skupina Jezero iz Doberdoba (vodi Dario Bertinazzi), Moška pevska skupina Akord iz Podgore (vodi Mirko Špacapan), MePZ F.B. Sedej iz Števerjana (zborovodja Mirko Ferlan), MoPZ Mirko Filej iz Gorice (zborovodja Zdravko Klanjšček), Višarski oktet iz Ukev (vodi Anna Maria Missoni), Nonet Brda z Dobrovega v Brdih (vodi Radovan Kokošar), MePZ Rupa-Peč (zborovodja Zulejka Devetak), MePZ Hrast iz Doberdoba (zborovodja Hilarij Lavrenčič).
Zbori se bodo predstavili v soboto, 18. novembra, ob 20.30 in v nedeljo, 19. novembra, ob 17. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Toplo vabljeni!

Dimitriju Volčiču častni doktorat!

Dimitrij Volčič velja za pravo ikono italijanskega novinarstva. Videmska univerza mu je pred kratkim podelila častni doktorat v javnih institucionalnih odnosih. Svečano srečanje je potekalo v polni grofovi dvorani goriškega gradu z rektorjem videmske univerze. Volčič je v desetletjih dopisništva iz držav vzhodne, pa tudi zahodne Evrope znal posredovati italijanskemu gledalcu jasno sliko pomena prelomnih dogodkov. Spoznal je najpomembnejše akterje evropske polpretekle zgodovine, o njih pisal tudi v publikacijah, ob tem pa tvorno sodeloval pri političnih izbirah razširitve EU kot senator in evropski poslanec. Pohvalnih besed ni manjkalo, sam novi doktor pa je svojo lekcijo osredotočil na bistvena leta razkola sovjetskega imperija s središčno vlogo, ki jo je odigral Gorbačov.

Foto Bumbaca

Zbornik o Slovencih v Laškem v italijanščini

Želja, da bi zbornik Slovenci v Laškem, ki je izšel pred letom dni, natisnili tudi v italijanščini, se je uresničila. V ponedeljek, 20. t.m., bodo ob 18. uri v občinski sejni dvorani v Tržiču predstavili italijansko verzijo omenjene publikacije. Poleg predstavnikov društva bodo o knjigi spregovorili Milan Pahor, Fabio Del Bello in Vlado Klemše. Z izidom italijanske verzije zbornika se uresničuje prvotna zamisel, da bi knjiga, ki prvič v tako dovršeni obliki govori o slovenski prisotnosti med Krasom in Sočo, bila dosegljiva tudi italijanskemu bralcu. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev tega cilja ni bilo mogoče uresničiti pred letom dni, postal pa je dosegljiv ob gmotni pomoči tržiške občine, urada za Slovence po svetu in v zamejstvu in nekaterih drugih ustanov ter ob stalnem prizadevanju vodstva društva Tržič. V primerjavi z lani tiskanim zbornikom je nova publikacija nekoliko drugačna, lahko rečemo tudi bogatejša, čeprav ostaja osnovna zasnova ista. Nekaj novosti je opaziti v grafični podobi, popolnejši oz. bogatejši pa je prispevek Maurizia Puntina. Avtor je namreč članek o slovenski prisotnosti v Laškem, ki temelji na poglobljenih raziskavah s področja toponomastike in onomastike, dopolnil z nekaterimi novimi ugotovitvami in navedbami, ki dodatno dokazujejo, da je v tem prostoru od srednjega veka in do prvih stoletij novega živela močna slovenska jezikovna skupnost. Poleg Puntina so avtorji prispevkov še Marta Ivašič, Milan Pahor, Peter Radetič, Vlado Klemše ter Karlo Mucci in pokojna Bernardka Radetič. Uvodnik k publikaciji je napisal zgodovinar dr. Branko Marušič. V njem z različnih vidikov razglablja o imenu "Laško", s katerim prebivalci kraških vasi in nasploh bližnjih krajev v okolici označujejo prostor med kraškim robom in Sočo. Tako kakor lanska edicija, prinaša tudi tokratna pozdrave predstavnikov krajevnih ustanov, ki so izid publikacije podprli in zlasti podčrtujejo pomen, ki ga knjiga ima glede širitve vedenja o skupnosti, ki že stoletja sobiva v tem prostoru. Knjigo bodo predstavili v ponedeljek, 20. t.m. Izbira ni naključna. Z dogodkom so pri društvu Tržič želeli počastiti spomin na pred letom dni preminulo Bernardko Radetič, ustanoviteljico in prvo predsednico društva Tržič, kulturno delavko, ki je veliko naporov vložila prav za uresničitev zamisli o publikaciji, ki govori o zgodovinski prisotnosti Slovencev v Laškem ter njihovi vpletenosti v družbeno dogajanje. Italijanska verzija zbornika nosi naslov "Sloveni nel territorio di Monfalcone".

40. zborovanje ICM

Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja, ki obhaja letos svojo 40-letnico, je priredil v dneh od 9. do 11. novembra 40. mednarodno zborovanje na temo Kultura in diplomacija - Vloga kulturnih in znanstvenih srednjeevropskih institucij v procesu širitve EU. Na zborovanju so predavali izvedenci s tržaške in videmske univerze, iz Firenc, Milana, Rima in Trsta, iz Bolgarije, Poljske, Avstrije, Romunije, Madžarske in Ukrajine. Slovenija je bila letos odsotna.

Predstavitev v Državni knjižnici

Zbornik o pluralni identiteti Gorice

Dne 7. t.m. so v goriški državni knjižnici predstavili zbornik L'Identita' plurale. Storia, cultura e societa' a Gorizia (Pluralna identiteta. Zgodovina, kultura in družba v Gorici). Gre za objavo referatov, predstavljenih na mednarodnem zborovanju konec aprila 2003 v goriškem Avditoriju. Leto prej izvoljena nova občinska uprava je z njim zaznamovala tisočletnico Gorice (2001). Zdaj so prispevki izšli v večjezičnem zborniku, ki ga je uredil prof. Claudio Cressati, občinski odbornik za kulturo. Njegovemu predgovoru in uvodu v italijanščini in slovenščini sledijo v knjigi prispevki Petra Štiha (Začetki Gorice in goriški grofje), Sergia Tavana (Gorizia, modello europeo), Umberta Piperna (Un ponte sull' Isonzo tra giurisprudenza e filosofia), Branka Marušiča (Gorica in Nova Gorica v slovenski kulturi), Hansa Kitzmüllerja (Alcune considerazioni sulla cultura tedesca a Gorizia), Carla del Torre (Il Friulano e la cultura friulana a Gorizia e nel Friuli orientale), Maddalene del Bianco (Storia, caratteristiche e figure dell'Ebraismo goriziano) in Lojzke Bratuž (Testi sloveni negli archivi e nelle biblioteche di Gorizia). Vsem prispevkom sledijo povzetki v italijanščini, slovenščini, nemščini in furlanščini.

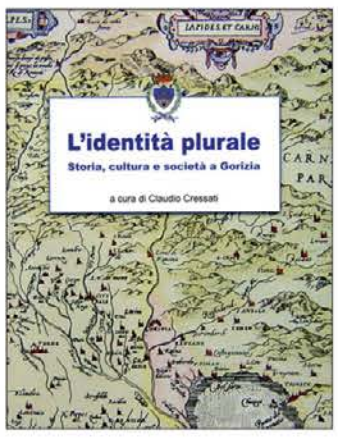

Na koncu je objavljen sklepni poseg župana Vittoria Brancatija, ki je med drugim dejal, da je bilo mednarodno zborovanje namenjeno zgodovinskemu kulturnemu razmisleku o izvoru in razvoju Gorice. "Razčleniti smo želeli prisotnost različnih komponent v mestu in napraviti pregled celotne zgodovine od začetka..." Poudaril je tudi, da Gorico lahko pojmujemo kot konkretno sintezo evropskega duha in da moramo biti zmožni "ovrednotiti svojo zgodovino in jo živeti kot bogastvo, ne pa kot oviro".
Zanimivi zbornik, ki se opira na zgodovinska dejstva in na sedanjo stvarnost, sta izčrpno in prepričljivo predstavila prof. Marco Grusovin, predsednik Inštituta za srednjeevropska kulturna srečanja, in urednik Claudio Cressati. Zbornik je mogoče dobiti na Uradu za kulturne dejavnosti (Servizio attivita' culturali) na goriški občini (tel. 0481-383287).

AB

Občina Sovodnje

Župan Petejan o mobilni telefoniji

V četrtek, 2. novembra, je občinski svet v Sovodnjah ob Soči sprejel lokacijski načrt za postavljanje prenosnikov za mobilno telefonijo.
Župan Petejan je v razpravi na konkretna vprašanja opozicije zelo jasno odgovoril. Vprašanji sta bili: zakaj niso bili upoštevani predlogi občanov in kakšna so jamstva, da antene na Vrhu ne bodo postavili na lokacijo, ki je bila določena v prvi fazi kot preferenčna. Odgovori so bili tile:
1. zakon obvezuje upravo k sprejemu načrta;
2. večina ugovorov, ki so jih predstavili občani, ni bila osnovana na tehnični podlagi;
3. za anteno v Sovodnjah (za pokopališčem) je bilo predhodno že izdano gradbeno dovoljenje, vendar na drugi lokaciji in na zasebnem zemljišču. Ob nadaljnjem zavlačevanju odobritve lokacijskega načrta pa bi družba objekt lahko začela graditi prav na tej lokaciji in vsako zavlačevanje bi lahko odprlo možnost sodnega postopka družbe proti občini;
4. sam nima nobenega namena nakopati si nove ovadbe, zato je uprava v danih okoliščinah naredila največ, kar je lahko, in samo prilagodila načrt;
5. uvedba novih lokacij na Vrhu, ob treh že predvidenih, bi zahtevala nov postopek in zato znatno podaljšanje roka;
6. spremenjeni (in odobreni) načrt ne jamči, da bi antene na Vrhu, "čeprav trenutno ni nobene prošnje", ne postavili na prvotno določeno preferenčno lokacijo na začetku vasi;
7. začetno preferenčno lokacijo na začetku vasi Vrh so premaknili zaradi posega vrhovskih občanov in v dogovoru z njimi. Vendar je bila na seji z občani določena preferenčna lokacija pri jamarskem domu, ker je poverjeni inženir za pripravo lokacijskega načrta rekel, da ta ustreza zainteresirani družbi. Pozneje pa je isti inženir sporočil, da je prišlo do pomote in da je lokacija, ki ustreza zainteresirani družbi, pri sedežu Civilne zaščite na Vrhu."

Vlado Klemše

Srečanje SSO s pokrajinskima odbornicama

Pokrajina in SSO imata veliko skupnega

V torek, 7. novembra, se je goriški odbor SSO srečal s podpredsednico goriške Pokrajine Roberto Demartin in pokrajinsko odbornico Maro Černic. Uvod v srečanje je opravil predsednik SSO za Goriško, Janez Povše, ki je gostjama izrazil dobrodošlico. V nadaljevanju je podal svoje prepričanje, da tako goriška Pokrajina kot korvna organizacija imata kar nekaj skupnih področij, od izvrševanja zakonov 482/99 in 38/2001, namembnosti prostorov Trgovskega doma v Gorici, čezmejnega sodelovanja med Italijo in Slovenijo, ter preko tega z Evropo, do novih projektov, ki so in bodo potrebni za kvalitetnejši skok. Pri tem se je tudi navezal na vlogo, ki jo bo imela konzulta za Slovence na goriški Pokrajini.
V nadaljevanju so posegli še ostali odborniki goriškega odbora SSO. Saša Quinzi se je navezal na zakon 59 o glasbenih institutih in njegove dotacije. Prikazal je delovanje ŠCGV E. Komel in njegovo vsidranost na teriorij, glede na to, da nudi glasbeno vzgojo skoraj 400 gojencem. V zvezi s Trgovskim domom je povedal, da je glasbena šola E. Komel že predstavila prošnjo za prostore. Center E. Komel pa si šteje v čast, da je potomec glasbenega društva, ki je dalo pobudo za zgraditev Trgovskega doma. Glasbenik, po katerem šola nosi ime, je v tistih prostorih deloval in poučeval.
Peter Černic se je navezal na dolgoletno tradicijo, ki jo članice goriškega dela SSO-ja imajo v prostovoljnem delu, še posebno kar se tiče dela z mladino. Poudaril je dejstvo, da se v društvenih prostorih proizvajajo dejavnosti, tako na kulturni, športni, rekreativni in socialni ravni. Predstavil je delovanje centra Mladinski dom, ki se usmerja v nudenje uslug za družine v spremljavi nižješolskih otrok pri pisanju nalog in učenju. Razmišljajo tudi o novih projektih za razširitev dejavnosti na področju sociale. Navezal se je tudi na šolsko problematiko, predvsem na slovenski šolski center, kjer primanjkuje športno igrišče. Opisal je negativen vpliv, ki ga je povzročila nad dijaki zadnja mazaška akcija. Dan pa je bil predlog o zgodovinski publikaciji treh narodov, ki sooblikujejo Goriško. Namen publikacije bi bila odprava vrzeli, ki obstaja v medsebojnem zgodovinskem poznavanju, predvsem med mladimi.
Ivo Cotič je poudaril, da je prostovoljno delo večkrat vezano izključno na prispevke s strani institucij in ustanov. Pri tem se je zavzel za gradnjo stalnih stikov prav zato, da bodo informacije med goriško Pokrajino in članicami SSO-ja potekale bolj kapilarno in pravočasno.
Walter Bandelj je predstavil Zvezo Slovenske Katoliške Prosvete in dejavnosti v Zvezo vključenih društev. Tudi on je poudaril pomen boljših in stalnih stikov s pokrajinskimi uradi.
Tako podpredsednica Demartin kot odbornica Černic sta se prisotnim zahvalili za povabilo in izrazili zadovoljstvo, da je do srečanja prišlo. Ugotovili sta, da so stalni stiki med javnimi ustanovami in civilno družbo neobhodno potrebni. Sicer sta jim poznane težave, ki se tičejo finasiranja prostovoljnega dela, je pa po drugi strani pomembno delo po projektih. Pri tem si pokrajinska uprava prizadeva poenostaviti postopke. Poudarili sta dejstvo, da je potrebna skupna sinergija pri promociji teritorija ter dejavnosti, ki jo izvaja tako pokrajina kot krovna organizacija, oz. njene članice. še posebno bo to prišlo v poštev pri projektih, ki se nanašajo na Kras in Brda.
Na koncu je podpredsednica pokrajine spregovorila še o vlogi pokrajinske konzulte na goriški pokrajini. Povedala je, da pričakujejo še dve imenovanji, nakar bo konzulta v popolni sestavi in bo lahko pričela z delom. Je pa pripomnila o potrebi, da se razmisli o vlogi konzulte, ki se je od ustanovitve precej spremenila. Danes je konzulto potrebno na novo ovrednotiti, ker kot organ ima pomembno teritorijalno raprezentativnost.

Julijan Čaudek
SSO - Gorica

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
v sodelovanju z OSNOVNO ŠOLO FRAN ERJAVEC
prireja
GREGORČIČEVO PROSLAVO
natančno na dan njegove smrti
v petek, 24. novembra, ob 20. uri,
v župnijski dvorani v Štandrežu

FEIGLOVA KNJIŽNICA Predstavitev zbornika o I. Trinku

Viharnik, čvrsto zakoreninjen v domači zemlji

Ob petdesetletnici smrti msgr. Ivana Trinka (1863-1954), narodnega buditelja, pesnika, pisatelja, prevajalca, jezikoslovca, skladatelja, profesorja filozofije, predvsem pa "očeta Beneških Slovencev", se je zvrstila vrsta predavanj, spominskih večerov, simpozijev, toda bralec ni dobil v roke nobene publikacije, ki bi osvetlila celovito podobo literarnega ustvarjanja tega izjemnega duhovnika. To vrzel je imenitno zapolnila zajetna knjiga Miroslava Košute Ivan Trinko Zamejski - Viharnik, ki jo je izdalo Založništvo tržaškega tiska letos spomladi. Predstavitvama v Trinkovi rodni Benečiji in Ljubljani je sledil predstavitveni večer v Gorici, v torek, 6. novembra, v čitalnici Feiglove knjižnice. Gorica je tako pred Trstom doživela lepo srečanje s tem velikim sinom Benečije, ki se je s pisano slovensko besedo soočil naključno ob knjigi Mohorjeve družbe in jo nato celo življenje gojil kot neprecenljivo bogastvo in jo vztrajno in kljubovalno širil med svoje ljudi. Lep, domač in vsebinsko poln torkov večer je uvedla Alenka Florenin v imenu knjižnice, Ace Mermolja pa je kot predstavnik založbe na kratko orisal, kako je prišlo do uresničitve tega novega knjižnega dragulja. O sami publikaciji je toplo, brez pomoči kakih zapiskov, z odprtim in iskrenim srcem občutljivega pesnika spregovoril naš odgovorni urednik Jurij Paljk. Povedal je, da je pozorno in z velikim veseljem prebral ta zbornik, ki se odlikuje po lepi in fini zunanji estetski podobi. Na sivo-črni platnici je dobro viden dvakrat podčrtan Trinkov podpis Zamejski, kar neizpodbitno kaže na klenost in trdnost velikega narodnjaka. Naslov Viharnik se zato imenitno ujema s kljubovalno Trinkovo pokončnostjo in s hudimi časi, v katerih je beneški duhovnik deloval. Sicer pa je utemeljitev te izbire urednik Košuta navedel v spremni besedi, katere odliko je Paljk še posebej naglasil in ki je objavljena, po želji avtorja, ob koncu knjige, da na častnem mestu kraljuje Trinko kot pesnik, ki v pesnikovanju ni dosegal višine svojih prijateljev-sodobnikov (Gregorčiča, Kosovela...), a je velik, ker se je sploh lotil pesniti v maternem jeziku v povsem nenaklonjenih časih.

Foto Bumbaca

Miroslav Košuta se je s strokovnim pristopom, a tudi pesniškim nadihom obširno razgovoril o pripravah na zbornik in težavah, vezanih na knjižno uresničitev. Zaustavil se je ob vsebini in tudi ob rahlih jezikovnih korekturah, katere se mu je za čistost jezika in boljše razumevanje zdelo primerno opraviti, v opombah pa je vselej citiral originalno verzijo. V zborniku so v prvem poglavju ponatisnjene Trinkove izbrane poezije, ki so izšle v Gorici l. 1897, izbor še neobjavljenih pesmi in nekaj črtic iz zbirke Naši Paglavci (izšle so l. 1929 pri Goriški Mohorjevi družbi), potopisa o Beneški Sloveniji in Reziji, pisma dolgoletnega prijatelja Simona Gregorčiča, ki je z nasveti bodril Trinka pri literarnem snovanju, pa tudi zapisi Srečka Kosovela, Alojzija Resa, Andreja Budala ter seveda urednikov esej in njegove opombe k objavljenemu.

Pisano besedo dopolnjujejo črnobele fotografije Maria Magajne in Trinkovega nečaka Tina Piernuja. Knjiga je najlepši poklon Trinku ob 50-letnici njegove smrti in prav je, da bi, kot je podčrtal Paljk, romala na naše knjižne police in tudi na domove Slovencev v matični domovini, ki še zmeraj prepovršno poznajo našo zamejsko preteklo in sedanjo stvarnost.

Iva Koršič

Mednarodni klavirski natečaj v Gorici

Najvišja nagrada dekletu iz Veneta

Mlada pianistka Ilaria Loatelli iz kraja Nogarole Rocca, v pokrajini Verona, si je prejšnji teden prisvojila šesto mednarodno nagrado v klavirski interpretaciji Giuliano Pecar, ki jo prireja kulturno in glasbeno združenje Florestan v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž. Z zmago venetske pianistke je bila ugledna nagrada prvič podeljena kakemu italijanskemu glasbeniku. Natečaj se je končal v soboto, 11. t.m., potem ko se je šest finalistov, med katerimi je bila komaj 20-letna Loatellijeva najmlajša, pomerilo v izvedbi Mozartovega koncerta za klavir in orkester v goriškem gledališču Verdi; filharmonični orkester dežele Furlanije-Julijske krajine je vodil Stefano Romani.

Čeprav mlada, ima Ilaria Loatelli za sabo zavidljivo kariero, saj si je na vsedržavni in mednarodni ravni prisvojila že okrog 30 najvišjih nagrad. V finalnem delu goriškega natečaja je izvedla Mozartov koncert KV 595, nato pa je na koncertu nagrajencev doživela dolg in bučen aplavz za izvedbo Scriabinovega Studia in Prokofjevove Toccate. Nagrado ji je podelila predsednica društva Florestan Elisabetta Pecar, in sicer pet tisoč evrov, posebno nagrado Carlo in Rodolfo Furcht v znesku tisoč evrov za najboljšo izvedbo Mozartove skladbe ter vpis v nekatere koncertne sezone, med drugim v Parizu in - v prvih mesecih prihodnjega leta - v Kulturnem centru Bratuž. Mednarodna ocenjevalna komisija, ki jo je vodila Noel Flores iz Avstrije, je podelila drugo nagrado 24-letnemu Madžaru Benebdallahu Marouanu, tretjo pa 25-letni Kitajki Chengcheng Zhao. Diplome so dali tudi drugim finalistom: Tržačanu Lorenzu Cossiju, Alessandru Giunti iz Apulije in Kim Soyeon iz Južne Koreje. Med nagrajevanjem so bili odlikovani tudi najboljši pianisti raznih starostnih kategorij Mednarodnega klavirskega natečaja Citta' di Gorizia: v kategoriji A (pod 10. letom) jo je prejel Nik Vuga, ki študira v Novi Gorici, v kategoriji C (pod 16. letom) Srbkinja Sofija Nedić, medtem ko v kategorijah B in D ni bil nagrajen nihče.

Festival Goli kozmos-Nudo cosmo

Poezija, a ne samo, tudi s slovenskimi pesniki

Michele Obit (foto Bumbaca)

Boris Pahor, Jože Dolmark, Igor Šterk, Karpo Godina, Miha Obit, Aleš Šteger, Klavdija Vončina in Jurij Paljk so imena slovenskih književnikov in filmskih ustvarjalcev, ki so ob velikih imenih italijanske kulture nastopili na tridnevnem festivalu Nudo cosmo v Gorici minuli konec tedna. Nudo cosmo si je zamislil goriški pesnik Alberto Princis, denarno pa ga je podprl deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz.

SKŠRD TRŽIČ
vabi na
predstavitev prevoda knjige
"SLOVENI NEL TERRITORIO DI MONFALCONE" (SLOVENCI V LAŠKEM)
v ponedeljek, 20. novembra 2006, ob 18. uri, v dvorani občinskega sveta v Tržiču (trg Republike 8).
Spregovorili bodo Milan Pahor, Fabio del Bello in Vlado Klemše

KNJIŽNICA "DAMIR FEIGEL" v sodelovanju z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO
vabi na
srečanje z Dorico Makuc
MED EGIPTOM IN SARDINIJO
v torek, 21. novembra, ob 18. uri v čitalnici knjižnice na Korzu Verdi 51

Darovi

Ob 100-letnici rojstva staršev darujeta Marija in Franka Žgavec 100,00 evrov za Duhovnijo sv. Ivana, 100,00 za cerkev na Peči in 300,00 za Fundacijo Gorica.

Za lačne v misijonih: v spomin na Dragico Komar Gorjan družina Gorjan 200,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 17.11. do 23.11.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 17. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in lahka glasba - Zborovska rubrika - Iz krščanskega sveta - Obvestila in zanimivosti.

Ponedeljek, 20. novembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound - Vroči šport - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 21. novembra: Oddaja odpade zaradi prenosa košarkarske tekme.

Sreda, 22. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Mafijska mreža na jugu Italije. - Izbor melodij.

Četrtek, 23. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

V osmrtnici, ki smo jo objavili minuli teden za sestro Justo, teto Roziko Dolhar, je prišlo do napake. Napisali smo, da žalostno vest sporočajo nečaki Rafko, Vida in Miran z družinama, pravilno pa se glasi: z družinami. Prizadetim se vljudno oproščamo.

UREDNIŠTVO

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
vabi na odprtje
Pregledne razstave
DEMETRIJ CEJ
Razstavo bo predstavil ***Jurij Paljk***
Pesniški utrinek ***Aleksij Pregarc***
Glasbeni poklon ***Vipavski tamburaši***
Kulturni center Lojze Bratuž
Četrtek, 16. novembra 2006, ob 18. uri

Srečanja z glasbo 2006-2007
WOLFGANG AMADEUS MOZART in ČRTOMIR ŠIŠKOVIČ z orkestrom Ars Atelier
Simfonija št.1, koncert za violino v G-duru, simfonija št. 29
Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 17. novembra 2006, ob 20.30
Predprodaja vstopnic tel. 0039 0481 531445
info@kclbratuz.org

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE – GORICA
CECILIJANKA 2006
48. REVIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV
sodelujejo tudi zbori iz Tržaške, Videmske, Koroške in Slovenije
Posvečena je duhovniku in pesniku Simonu Gregorčiču ob 100-letnici smrti
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 18. novembra 2006, ob 20.30
nedelja, 19. novembra 2006, ob 17. uri

Pogovor s Pavlo Jarc, direktorico Kulturnega doma Nova Gorica

"V Kulturni dom želimo privabiti čimveč ljudi!"

Pavla Jarc vodi novogoriški Kulturni dom zadnjih nekaj let. Pred tem je pet let delala kot novinarka na novogoriškem Radiu Robin. Študirala je na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je diplomirala iz umetnostne zgodovine. V mladosti se je deset let intenzivno ukvarjala z namiznim tenisom in dosegala vidne rezultate v takratnem jugoslovanskem prostoru. V prostem času, ki ga ima po lastni presoji občutno premalo, se posveča predvsem svojemu osemletnemu sinu, rada pa prebere tudi kakšno dobro knjigo, potuje in si ogleduje kulturne znamenitosti.

Koliko časa že vodiš novogoriški Kulturni dom in na kaj si v tem času najbolj ponosna?

Funkcijo direktorice opravljam že dobri dve leti. V tem času se je na velikem odru Kulturnega doma zvrstilo kar nekaj izjemnih koncertov, med katerimi pa je gotovo treba izpostaviti klavirski recital Iva Pogoreliča in nastop Orkestra Kitajske filharmonije, dogodka, ki sta ponesla ime Nove Gorice in naše institucije v širši mednarodni prostor. Ponosna sem tudi na to, da Mestna galerija Nova Gorica postaja vse bolj prepoznavno in referenčno razstavišče za sodobno vizualno umetnost v slovenskem prostoru. Predvsem pa sem ponosna na ekipo predanih sodelavcev, ki skupaj z mano verjamejo v to, kar počnemo.

Kulturni dom organizira letos že 26. sezono glasbenega abonmaja. Koliko abonentov ste zbrali za letošnjo sezono, koliko koncertov jim bo na voljo in kaj bo rdeča nit letošnje abonmajske sezone?

Pri načrtovanju glasbenega abonmaja je prevladala želja po raznolikosti, pestrosti zasedb in predvsem po kakovosti posameznih glasbenih projektov. V pestri programski in izvajalski ponudbi se bomo v osmih koncertnih večerih srečevali z orkestralno, vokalno, vokalno-instrumentalno, komorno in solistično glasbo, pri čemer pa bo poudarek predvsem na orkestralni glasbi. Gostili bomo vrhunske slovenske ter tuje ansamble in soliste, pri izboru koncertnih programov pa smo posebno pozornost namenili slovenski glasbeni ustvarjalnosti in klasičnim delom glasbenih velikanov minulih dob. V letošnji sezoni imamo kar 349 abonentov, kar je največ doslej in lepa številka za Novo Gorico. Glede na to, da ima dvorana 364 sedežev, lahko rečemo, da je abonma skorajda razprodan.

Zanima me, ali je med abonenti tudi kaj mladih oz. kako skrbite za to, da v "dom kulture" ne zahajajo le starejši ljudje?

Zelo sem vesela, da se je v letošnji sezoni precej povečalo zanimanje za abonma tudi med mladimi ljudmi, kar dokazuje, da klasična glasba vendarle ni zanimiva in "rezervirana" le za starejšo populacijo. Sicer pa v naš Kulturni dom zahaja veliko mladih, saj zanje organiziramo veliko koncertov znotraj programa Glasbene mladine in drugih glasbenih nizov.

V Kulturnem domu ponujate tudi izvenabonmajski glasbeni program, ki temelji na nekoliko lahkotnejših zvrsteh glasbe. Kdo obiskuje te koncerte oz. kakšna je letošnja izvenabonmajska ponudba?

Ker želimo v Kulturni dom privabiti tudi širše občinstvo, prevladujejo v izvenabonmajski ponudbi predvsem "lahkotnejši" in zabavni glasbeni ritmi. Do konca leta bodo na sporedu naslednji koncerti: Big Band GD Nova z Otom Pestnerjem, tradicionalni decembrski koncert dalmatinskega pevca Oliverja Dragojevića s skupino Dupini in božično-novoletni koncert Orkestra Slovenske vojske.

Poleg omenjenih programov pripravljate ali soorganizirate tudi številne druge, kot so npr. številni koncerti Glasbene mladine, Jesenski glasbeni tris, Mednarodni festival digitalne umetnosti Pixxelpoint, festival Glasba z vrtov sv. Frančiška, vsakoletno Mednarodno srečanje saksofonistov...Lahko v nekaj besedah predstaviš vsakega od omenjenih programov ?

V Kulturnem domu še posebej veliko pozornosti namenjamo programom v okviru Glasbene mladine, kjer želimo vzgajati mlade poslušalce s komentiranimi koncerti različnih glasbenih zvrsti za različne starostne stopnje, pomagati mladim, še neuveljavljenim glasbenikom, da se predstavijo, in negovati ter popularizirati našo glasbeno dediščino. Zgovorna številka – 122 različnih izvedb različnih glasbenih programov v prejšnjem šolskem letu – priča o zglednem sodelovanju Kulturnega doma s sosednjimi občinami, pa tudi o veliki naklonjenosti ravnateljev in glasbenih pedagogov, ki skupaj z nami opravljajo dragoceno in zahtevno poslanstvo vzgoje in izobraževanja mladih na glasbenem področju. Jesenski glasbeni tris prinaša srečevanja z glasbo z različnih koncev sveta. Festival je svež, zanimiv, vznemirljiv in pester, saj ponuja raznoliko glasbo za glasbene sladokusce in odpira nova glasbena obzorja. Na teh koncertnih večerih bodo na svoj račun prišli ljubitelji etna, bluesa in črnske duhovne glasbe. V ta festival se je letos vključil tudi Kulturni dom iz sosednje Gorice z organizacijo blues koncerta. Tako bodo imeli ljubitelji bluesa, ki jih na Goriškem ni malo, priložnost slišati dva dobra blues koncerta.

V prelepem okolju Frančiškanskega samostana na Kostanjevici nad Novo Gorico bodo že 13. sezono zapored potekala prijetna glasbena druženja, znana pod imenom Glasba z vrtov svetega Frančiška. V šestih izbranih glasbenih večerih želimo nadaljevati vsebinsko usmeritev, ki smo jo začrtali že v prejšnjih sezonah in je bila z navdušenjem sprejeta tako pri naši zvesti publiki kot pri glasbenikih. Priložnost bomo dali uveljavljenim domačim glasbenikom, predvsem pa mladim glasbenim talentom, zlasti tistim z naših, "goriških vrtov" z obeh strani meje.

Zelo pomembna sta tudi projekta, ki v Novo Gorico prinašata utrip festivalskega življenja: tradicionalno mednarodno srečanje saksofonistov s poletno šolo, festivalom in v letošnji sezoni tudi mednarodnim tekmovanjem mladih saksofonistov ter Pixxelpoint- mednarodni festival digitalne umetnosti, ki prinaša vpogled v najsodobnejše trende na inventivnem polju digitalne umetnosti.

Novost letošnje sezone je t.i. Art sredica. Za kaj gre?

To je programska novost letošnje sezone. Zanjo smo se odločili, ker želimo poleg 'klasičnega' in ustaljenega glasbenega programa v veliki dvorani občinstvu ponuditi še drugačne, nekoliko bolj intimne umetniške vsebine v mali dvorani. Mali oder bomo prepustili in napolnili z različnimi umetniškimi zvrstmi: z glasbo, s sodobnim plesom, poezijo, z lutkami, različnimi avdio-vizualnimi nastopi, predavanji in prezentacijami... Mala dvorana je sedaj s kinoprojekcijami zasedena samo ob vikendih in ob upoštevanju programov tudi drugih ustanov v Novi Gorici, ki ponujajo umetniške vsebine, smo se odločili za sredine večere. V Mali dvorani Kulturnega doma Nova Gorica bodo tako zatočišče dobili ljubitelji različnih zvrsti umetnosti. Upam, da se bo 'Art sredica' prijela in še dodatno popestrila kulturno-umetniško ponudbo na Goriškem.

Kako pa je s čezmejnim sodelovanjem? Vem, da sodelujete v okviru mednarodnih festivalov Med zvoki krajev in Dvorna glasba ter s Kulturnim domom Gorica. Se ti zdi, da je to sodelovanje dobro, ali bi ga bilo mogoče še okrepiti?

Vključujemo se v različne čezmejne projekte, med katerimi je res vredno izpostaviti festivala Med zvoki krajev in Dvorna glasba, v okviru katerih poskrbimo tudi za predstavljanje slovenske glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti v sosednjem italijanskem prostoru. Še posebej dobro pa sodelujemo s Kulturnim domom Gorica, s katerim smo organizirali že vrsto odmevnih kulturnih dogodkov, ki so pripomogli k povezovanju in zbliževanju ljubiteljev umetnosti z obeh strani meje. Idej in načrtov ne manjka, zato bomo to sodelovanje v prihodnje zagotovo oplemenitili še z novimi dogodki.

So med abonenti oz. obiskovalci vaših programov tudi ljubitelji kulture in umetnosti z italijanske strani meje?

V letošnji sezoni imamo kar nekaj abonentov iz sosednje Italije, in to ne le zamejskih Slovencev, temveč tudi Italijanov, česar sem še posebej vesela. Sicer pa se imamo priložnost srečevati z ljubitelji glasbe z italijanske strani meje še pri glasbenem nizu Glasba z vrtov svetega Frančiška in pri izvenabonmajskih koncertih.

Pod okrilje Kulturnega doma Nova Gorica spada tudi Mestna galerija Nova Gorica. Kakšna je njena naravnanost?

Mestni galeriji, ki od leta 2000 sodi v okrilje Kulturnega doma, se je v zadnjih letih uspelo razviti v eno osrednjih likovnih razstavišč za sodobno vizualno umetnost ne samo v primorskem, temveč tudi širšem slovenskem prostoru. Tudi v tej sezoni smo pripravili raznolik program, ki je usmerjen predvsem v pregled aktualnega dogajanja na področju sodobne vizualne umetnosti, s poudarkom na predstavitvi umetnikov mlajše generacije in v tesni povezavi s prostorom, v katerem galerija deluje. V program so vključene tudi predstavitve domačih likovnih ustvarjalcev z obeh strani meje, ki jim Mestna galerija v zadnjih letih namenja veliko pozornost. Naša želja je, da bi bila Mestna galerija prostor iskanja, odkrivanja in sprejemanja različnih pristopov v sodobni vizualni umetnosti.

Kako je s kinom, ki domuje v prostorih Kulturnega doma in ki, vsaj zdi se tako, v Novi Gorici počasi umira?

Kino je svoj prostor dobil v mali dvorani Kulturnega doma, ki zagotovo ni idealna za prikazovanje filmov, vendar je za zdaj edini javni prostor za ljubitelje filmske kulture v Novi Gorici. Zato lahko rečem, da Kulturni dom na neki način zapolnjuje vrzel in rešuje problem, ki je pred leti nastal na kinematografskem področju z ukinitvijo Kino podjetja. Področje »art filma« po novem odloku sodi v javno službo Kulturnega doma in jo za nas zelo dobro in profesionalno opravlja Avdio Video Center iz Nove Gorice.

Zdi se mi, da je v zadnjem času vse bolj prisotna težnja, ki je prikazovanje filmov preselila iz javnih prostorov (kinematografov) v zasebne domače prostore, in to je globalen problem, s katerim se ne srečujemo samo na Goriškem. Kljub temu pa sem vesela, da v Novi Gorici še vedno vlada veliko zanimanje za abonma Filmsko gledališče, ki je usmerjen v pregled sodobne umetniške filmske produkcije. Ta abonma ima skoraj sto abonentov, kar krepko presega povprečno število kino obiskovalcev "art filma" drugod po Sloveniji.

Imate za prihodnost kakšne posebne načrte ali boste nadaljevali po obstoječih smernicah?

Kulturni dom Nova Gorica se je v času svojega delovanja uveljavil kot pomembno koncertno središče tako v lokalnem kot tudi širšem slovenskem in mednarodnem prostoru. Novogoriški kulturni hram je v vseh teh letih na široko odprl vrata številnim mednarodno uveljavljenim umetnikom. Vsa ta leta je ambiciozno zaznamovana programska politika pritegnila vse pomembnejše slovenske in tuje glasbenike ter seveda zvesto publiko. To poslanstvo želimo nadaljevati tudi v prihodnje in ga plemenititi z novimi idejami in vsebinami.

Brez podpore in pokroviteljev bi bilo programov bistveno manj. Kdo vse vam omogoča pestro izvedbo programov?

Le z veliko naklonjenostjo ustanoviteljice Mestne občine Nova Gorica, Ministrstva za kulturo RS, sosednjih občin, tujih veleposlaništev in sponzorjev lahko Kulturni dom Nova Gorica vsa ta leta izpolnjuje kulturno-umetniške želje in pričakovanja našega zvestega občinstva. Zato bi se želela zahvaliti vsem, ki skupaj z nami verjamejo v moč umetnosti in sledijo našim vizijam. Vendarle pa bi si želela k sodelovanju povabiti še več sponzorjev, ki bi v podpori naših kulturnih dogodkov videli priložnost za lastno promocijo.

Kakšen program bi zastavila oz. koga bi kot direktorica povabila na gostovanje, če ne bi bilo nobenih denarnih omejitev?

Glede na pomembnost naše koncertne hiše v slovenskem in mednarodnem prostoru ter velikega obiska poslušalcev celotne Severno primorske regije si Nova Gorica, kot bodoče regijsko središče in mesto na strateški poziciji tik ob zahodni meji, zagotovo zasluži sodoben kulturni center s sodobno koncertno dvorano, kjer bi lahko profesionalno in po sedaj veljavnih standardih izvajali velike glasbene dogodke in razvijali simfonično glasbo, za katero vlada veliko zanimanje. Najprej je torej potrebno obnoviti Kulturni dom Nova Gorica, v katerega bi (če ne bi imela finančnih omejitev) povabila svetovno znane simfonične orkestre in soliste ter obiskovalcem ponudila velike glasbene spektakle različnih glasbenih žanrov. Želela bi si velikih odmevnih razstav sodobne vizualne umetnosti. Viktor Hugo je zapisal: "Nič ni tako močno kot sanje, kako ustvarjati prihodnost." Takšne sanje me navdihujejo, napolnjujejo z ustvarjalno energijo in me vzpodbujajo k nenehnemu iskanju novih izzivov.

Nace Novak

Za naš jezik

Proza ali gledališče?

Gotovo smo si vsi na jasnem, da je **proza** vse, kar ni poezija, kot je že pred stoletji presenečeno ugotovil neki Molierov junak, ko se je zavedel, da je vse življenje pravzaprav govoril v prozi. V slovenščini pomeni proza tudi **pripovedništvo**, to se pravi **roman**, **povest** in podobno. Poznamo tudi **kratko prozo**, to so črtice in novele. Beseda proza se uporablja tudi v prenesenem pomenu kot sopomenka za *prozaičnost, vsakdanjost, navadnost* (npr. Njun zakon je postal navadna proza).

V italijanščini pa ima beseda *prosa* še en pomen: zaznamuje "composizioni drammatiche senza accompagnamento di musica, per distinguerle dai melodrammi", kot nam razloži slovar. V slovenščini temu rečemo **gledališka igra**. Italijani poznajo tudi besedno zvezo *teatro di prosa*, kar pomeni **gledališče**.

V nobenem primeru ne smemo v slovenščini govoriti o *prozi*, kadar imamo v mislih gledališko igro ali gledališče, kot se žal še vedno dogaja. Zavedajmo se, da sta besedi **proza** in **prosa** *lažni prijateljici*!

RAZSTAVA

Likovna dela Vladimirja Makuca v Pilonovi galeriji

Kot smo že poročali, je v Pilonovi galeriji v Ajdovščini na ogled razstava grafik, slik, tapiserij in drugih del slikarja Vladimirja Makuca. Skupaj gre za 60 stvaritev iz obsežnega umetnikovega opusa. Razstava v Ajdovščini bo odprta do 30. novembra. Potem jo bodo prenesli tudi v Velenje, Kranj, Ribnico in v Benetke.

Ob razstavi v Ajdovščini je Pilonova galerija izdala bogato ilustriran katalog o slikarju, z besedili v slovenskem in italijanskem jeziku. Uredila ga je direktorica galerije in umetnostna zgodovinarka dr. Irene Mislej, besedilo je v italijanščino prevedel Ravel Kodrič, fotografije del slikarja in grafika pa je posnel Primož Brecelj. Avtorica besedila, dr. Nadja Zgonik je v katalogu o slikarju in umetniku Vladimirju Makucu napisala tudi naslednje: "Vladimir Makuc je jasno prepoznavna umetniška osebnost, prepričljiva zaradi vztrajne zvestobe samemu sebi in svetu, ki ga je s predanostjo ustvarjalnemu delu postopoma zgradil iz občutljivih odzivov na doživeto in videno iz domišljije. Vsi

gledalci in strokovnjaki imamo v zavesti čvrsto vtisnjene motive, ki prevladujejo v njegovih umetninah, med katerimi je ptica pravi Makučev razpoznavni znak. Značilnosti njegovega ustvarjanja ni zastrla nobena sprememba v duhu časa, umetniškem trendu, niti se niso porazgubile ob njegovem menjavanju umetniških tehnik, ko je raziskoval grafične pristope ali se lotil slikarstva, kiparstva, tapiserije in keramike."

Razstava/Bambičeva galerija

Tihi svet Štefana Turka

V četrtek, 9. oktobra, so v prostorih Bambičeve galerije na Opčinah pred številno publiko odprli razstavo slikarja in grafika Štefana Turka z naslovom Pogledi v tišino.

Razstavo in likovno ustvarjanje Štefana Turka je predstavila likovna kritičarka Nives Marvin, ki je dejala, da Štefan Tuk, kljub dejstvu da spada med mlajše likovne ustvarjalce, je že sedaj razpoznaven. Pri njegovem slikanju gre za t.i. postklasično slikarstvo, ki po drugi strani idejno sledi ljubljanski grafični šoli.

Sicer pa se Štefan Turk v svet likovnega izražanja podaja kot radoveden raziskovalec, zato je tudi paleta izraznih govoric, s katerimi se loti, ustrezno široka, saj sega od grafike, kiparstva do instalacij in ilustracij.

Pogledi v tišino (v italijanskem vabilu lahko namesto dobesednega prevoda naslova razstave preberemo Paesaggi dell`anima) so del najnovejšega ustvarjanja Štefana Turka. Barvna paleta, ki si jo je tokrat izbral, predstavlja le modra barva, ki jo ponazarja z belimi površinami. Barvne kompozicije so postavljene na platno tako, da nudijo vsakemu gledalcu pogled na del stvarnosti, ki jo avtor nakaže, gledalec pa razbira na podlagi lastne senzibilnosti, doživljanja in počutja.

Formalno so nekatere slike podobne kitajskim tušem, ki naravo stilizirajo in postavljajo v ospredje občutke, ki jih narava posreduje. Modra barva se v Turkovih slikah pojavlja kot morski val ali vrtinec v različnih kombinacijah, vseeno pa daje občutek enotnosti oziroma celote. Vsaka slika je del sveta, ki se linearno, pa čeprav na različnih načinih, predstavlja gledalcu. Razlog za tako dojemanje slik pa je morda prav dejstvo, da slike nagovarjajo gledalca, da sam v tišini išče pot v sliko. Pred gledalcem se zato razgrne tisto, kar Turk v italijanskem naslovu razstave poimenuje pejsaž duše. Pred njim, ali bolje rečeno v njem, se preko opazovanja oblikuje tudi konkretna slika, ki se (morda) skriva za grafično upodobitvijo. Morda, ker je v tem gledalec pravzaprav svoboden in ga slika "le" usmerja na pot v lastno podzavest, kjer so shranjeni realni prizori in občutki.

Interpretacija je torej prepuščena gledalcu, tako da "nevede" tudi gledalec postane umetnik, saj se pred njim pojavi "njegova" slika, unikat. Med sliko in gledalcem se torej izpostavi neki odnos, katerega posrednik, ali bolje rečeno gibalo, je avtor same slike in kompozicije. Namesto slike se pred nami pojavi pravzaprav instalacija duha, ki pride do izraza v tišini.

Za glasbeno kuliso razstavi je poskrbela mlada harfistka Erika Besenda, ki je gledalce popeljala z nežnim zvokom instrumenta v dimenzije, ki spominjajo na dela, ki jih v Bambičevi Galeriji predstavlja Štefan Turk.

PR

Goriška Mohorjeva družba

KNJIŽNA ZBIRKA 2007

Predstavitve bodo:
v ponedeljek, 27. novembra 2006, ob 18. uri v galeriji Ars na Travniku 25 v Gorici
v sredo, 29. novembra, ob 13. uri na 22. knjižnem sejmu v Ljubljani Cankarjev dom, dvorana Lili Novy
v četrtek, 30. novembra, ob 18. uri v Tržaški knjigarni v Trstu

Koledar Goriške Mohorjeve družbe za leto 2007

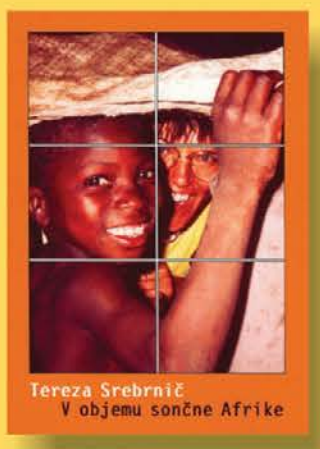

Tereza Srebrnič: V objemu sončne Afrike

Miroslava Leban: Mravlja hoče v živalski vrt

Danijel Čotar: Domače sirarstvo za zabavo in zares

Simpozij o Simonu Gregorčiču

Pesnik, duhovnik, domoljub

Naslov tega poročila je tudi naslov simpozija, ki sta ga priredili Fakulteta za slovenske študije na Univerzi v Novi Gorici in občina Kobarid v petek, 10. t.m., v Kobaridu. Sončni novembrski dan sredi "planinskega raja" je bil lep zunanji okvir za takšno srečanje. Po pozdravnih nagovorih in po kulturnem programu, ki so ga oblikovali učenci Osnovne šole Kobarid, se je v dvorani doma A. Manfrede, v katerem je tudi sedež kobariške knjižnice, začel bogat program celodnevnega simpozija. Med petnajstimi sodelujočimi so bili tudi trije iz Trsta in dva iz Gorice. Moderatorja sta bila Barbara Pregelj in Zoran Božič z novogoriške univerze. V dopoldanskem delu so nastopili Mihael Glavan (Večno življenje Gregorčičeve poezije), Aleš Bjelčevič (Gregorčičev verz), Fedora Ferluga Petronio (Recepcija Simona Gregorčiča pri Italijanih), Milena Mileva Blažič (Podoba otroka v pesmih Simona Gregorčiča), Vlado Nartnik (Sonetne prvine v pesmih Simona Gregorčiča), Tomaž Sajovic (Gregorčič: Človeka nikar med umetnostjo in umetelnostjo), Bogomila Kravos (Gregorčičeva poezija v parodični predelavi), David Bandelli (Komičnost pri Gregorčiču). Popoldne so govorili Zoran Božič (Gregorčičeve pesmi v srednješolskih čitankah), Maja Melinc (Poznavanje in razumevanje Gregorčiča med dijaki), Lojzka Bratuž (Gregorčičeva goriška leta), Branko Marušič (Posegi Simona Gregorčiča v politiko), Silvo Fatur (Simon Gregorčič in njegov mecen Josip Goriup pl. Savinski) in Matejka Grgič (Pojmovanje jezika in položaj jezikoslovnih ved v drugi polovici 19. stoletja). Referati bodo izšli še letos v zborniku.

Kobariški simpozij, eno redkih ali sploh edino strokovno srečanje, posvečeno Simonu Gregorčiču, je bil zanimiv zaradi raznovrstne tematike in nekaterih novih aspektov, ki so jih poudarili poznavalci Gregorčičevega življenja in dela. Zanimive so bile tudi ugotovitve v zvezi s prisotnostjo Gregorčičevih pesmi v šolskih berilih in s poznavanjem Gregorčiča med dijaki na obeh straneh meje.

AB

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Dve *sonci* zre oko zavzeto,
ki mi ne ugasneta nikdar:
resnice sonce - pismo sveto,
a drugo - poezije čar...

(Predsmrtnice LIX)

- -

Srce mi je biserna školjka,
udarcev prepolna in ran;
a v njem pa iz rane mi slednje
nov biser rodi se na dan.

(Predsmrtnice XLIV)

Kratke

Srce človeško sveta stvar

V okviru niza "Večeri v knjižnici" je Občina Devin Nabrežina priredila v soboto, 11. novembra, v Grudnovi hiši v Nabrežini srečanje z naslovom Srce človeško sveta stvar, posvečeno stoletnici pesnika Simona Gregorčiča.

Po uvodnem pozdravu knjižničarke Zulejke Devetak, ki si je zamislila večer, se je številnemu občinstvu najprej predstavil trio flavt, ki ga sestavljajo Florencia Klarič, Poljanka Doljak in Manja Košuta, in je zaigral dve skladbi. Nato je o pesniku Gregorčiču in njegovi poeziji spregovorila prof. Lojzka Bratuž. Omenila je veliko število pomembnih prireditev in dogodkov, ki so se letos zvrstili pesniku v čast, kar gotovo kaže na njegovo aktualnost še danes oziroma na močno navezanost ljudi na "goriškega slavčka" tudi v sedanjem času. Predavateljica je popeljala občinstvo skozi pomembne mejnike pesnikovega življenja in dela. Vmes so se prepletale recitacije, ki jih je podala gledališka igralka Miranda Caharija. V sklepnem delu je Bratuževa predstavila Gregorčiča skozi pričevanja nekaterih sodobnikov, tako da je živo stopila pred oči pesnikova osebnost, pa tudi zadnji dnevi njegovega življenja ter mogočni pogreb. Bogat in prisrčen večer so zaključile flavtistke s še dvema skladbama; po prireditvi si je lahko vsak ogledal še manjšo razstavo knjig Gregorčičevih poezij, ki jo je pripravila Narodna in študijska knjižnica v Trstu.

Načrtovanje družine v plodnosti in neplodnosti para: veliki DA življenju

Stopili smo v drugo leto škofijskega pastoralnega programa "Družina v luči božje besede". Prvo leto je bilo namenjeno razmišljanju o Poklicanosti družine. Letos pa se bodo zakonci v tržaški škofiji lotili Poslanstva družine. Organizacijo pobud ima v rokah Komisija za pastoralo zakoncev in družine tržaške škofije. Pripravila je nekaj srečanj v stolnici Sv. Justa in ob tej priložnosti natisnila vrsto delovnih listov na različne teme, ki so kot pripomoček za razmišljanje o različnih dimenzijah družinskega življenja.

Program je bil namenjen tako italijanskim kot slovenskim družinam,

zato so bili omenjeni delovni listi prevedeni v slovenščino. Od samih udeležencev srečanj pa je prišlo do predloga, da bi organizirali niz predavanj znotraj slovenske skupnosti.

Tako je škofijska komisija za pastoralo zakoncev in družine v sodelovanju s škofovim vikarjem msgr. Francem Vončino pripravila nekaj srečanj v času od novembra 2006 do marca 2007 pod naslovom "NA SKUPNI POTI". To bo priložnost, da se poglobijo nekatere aktualne teme in da se prisotni pomenijo o potrebah družin v naši skupnosti.

Prvo srečanje bo v nedeljo, 26. novembra 2006, ob 14.30 pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu. Na temo "Načrtovanje družine v plodnosti in neplodnosti para: veliki DA življenju" bo spregovorila s. mag. Mirjam Cvelbar. Kot doktor medicine, ginekologinja, predsednica Gibanja za življenje v Sloveniji in dopisna članica Papeške akademije za življenje ima na področju načrtovanja družine ničkoliko izkušenj, ki jih bo posredovala v obliki predavanja, kateremu bo sledila diskusija.

Da bi se lahko srečanja udeležili v čim večjem številu, bo poskrbljeno za varstvo otrok. Srečanje se bo zaključilo približno ob 18.00 uri z družinsko sv. mašo.

Vabljeni vsi, ki jim je zakonsko in družinsko življenje pri srcu, pa tudi vsi, ki se pripravljajo na skupno življenjsko pot. / V imenu škofijske komisije za pastoralo zakoncev in družine Tatjana in Marijan Kravos

RICMANJE Babna hiša

Aleksij Pregarc, pesnik domačega raja

"Ohraniti je treba vedno svoje korenine, ki naj bodo tudi v prihodnosti vodilo novim generacijam. Neskromno bi rekel, da želim svoj zgled posredovati novim rodovom, katerim želim, da bi postali bolj zavezani knjigi, da bi se rodilo še katero novo pero. Časi so namreč knjigi nenaklonjeni. Zato bom usodi hvaležen, če bo moja prisotnost mladim služila." Tako nam je povedal pesnik Aleksij Pregarc, do mozga zavezan svojemu Bregu, do skrajnosti predan poeziji. Večer, ki je v četrtek, 9. novembra, potekal v ricmanjski Babni hiši, je to prepričanje še enkrat potrdilo. Domačini so se namreč v lepem številu udeležili literarnega srečanja, ki je nastalo v režiji KD Slavec Ricmanje-Log in odborništva za kulturo občine Dolina. Ricmanjci so tako neposredno spoznali likovno-pesniški načrt dua Pregarc-Žerjal, ki ga je pred nedavnim uresničila Goriška Mohorjeva družba ob podpori Sklada Zora in Libero Polojaz. Gre za umetniško mapo z naslovom Žlahtnost-Preziosita', ki je v naših krajih doživela kar nekaj predstavitev. Večer je bil za domačine pomemben tudi zato, ker je bila to prva preizkušnja za novi odbor KD Slavec, predvsem pa za novo predsednico Anno Matietti, ki je nadomestila dosedanjo 'šefico' Majdo Hrvatič.

Foto IG

Večer je gladko stekel ob petju združenega zbora SKD Slavec - Slovenec, krajšem nastopu dua Locatelli (bariton) – Ražem (klavir). Marko Tavčar je nato predstavil umetniško mapo, ki si jo založba GMD šteje kot poseben podvig, saj je načrt s tehničnega vidika zelo zahteven. Založniška hiša je sicer na ta način nudila umetnikoma Ediju Žerjalu in pesniku Aleksiju Pregarcu možnost še enega njunega novega medsebojnega sodelovanja. GMD se je obenem tako oddolžila tudi življenjskima jubilejema likovnika in besednega ustvarjalca.

Pregarc je pred domačim občinstvom prebral pesmi, ki so zbrane v mapi, nakar mu je dolinska županja Fulvia Premolin izročila najvišje priznanje občine Dolina, to je odličje prijateljstva. "Aleksij Pregarc zna pogledati globoko v naš Breg, ki se kaže kot idilična pokrajina iz preteklosti in pa manj prijetna v sedanjosti in prihodnosti. Svojemu bralcu se želi približati in ga navdajati s posebnimi doživetji, ki vejejo iz tolikih njegovih del, za katere je Pregarc prejel že več prestižnih nagrad", je dejala dolinska županja.

IG

TRST Mittelciock

Čokoladno morje na trgu sv. Antona

Cacao meravigliao, se je pred leti glasila namišljena reklama iz oddaje, ki se je pojavljala na italijanskih televizijskih ekranih v poznih večernih urah med oddajo, ki jo je vodil Nino Frassica. Kljub dejstvu, da je šlo za namišljeno reklamo, bi lahko trdili, da je kakav res pravo čudo oblik in okusov.

To dejstvo je ponovno potrdila tudi letošnja izvedba že tradicionalnega tržaškega Mittelcioca, ki ponuja obiskovalcem vpogled in seveda pokušnjo najrazličnejših čokoladnih izdelkov.

Kakavnata masa je sicer izhodišče za vsako pripravo slastnih čokoladnih izdelkov, vendar je poleg slednje prisotna dandanes cela paleta drugih sestavin, ki nudijo ljubitelju čokolade pestro in bogato izbiro okusov in arom.

Tako čokoladne tablice kot praline se dandanes lahko ponašajo z bogato paleto okusov, da je ob nakupu res težko izbirati med zelo mamljivimi ponudbami.

Paleta klasičnih čokolad, ki ponujajo kupcu tisto, kar smo svoj čas imenovali "črno" ali "belo" čokolado, vsebuje danes vrhunske sestavine in čokoladne mase, ki prihajajo iz tropskih dežel, o katerih smo morda kdaj pa kdaj brali le na atlasu, ob njih pa še čokolade, ki vsebujejo skorajda čisto čokoladno maso, in to v odstotkih od 60 odstotkov navzgor. Pravo pašo za oči in za okus pa predstavljajo raznorazne praline.

Foto PR

Na sorazmero majhni čokoladni površini se poleg čokolad pojavlja še nešteto drugih sestavin, ki ustvarjajo vedno znova nove okuse in gurmanska doživetja. Še vedno se med slednjimi najde veliko takih, ki kombinirajo okus čokolade z različnimi dišavami, od popra pa do pekočega feferončka. Tudi čokoladna industrija je prevzela to tržno nišo, saj kaže, da ljubitelji čokolade v pravem smislu besede ljubijo čokolado in se radi prilagajajo vsem možnim variantam, ki jih ponuja tržišče.

Med stalnimi razstavljalci na trgu sv. Antona je tudi čokoladna ponudba pekarne Ota iz Boljunca, ki ponuja ne le pralin in čokoladnih tablic (slednje imajo kot zaščitni znak slovensko narodno nošo), ampak tudi privlačno in zanimivo paleto orodja - od klešč pa do vijakov -, ki gledalca očara najprej zaradi dovršenosti same izdelave, ne nanazadnje pa zaradi dejstva, da je tudi to obrtniški izdelek.

Morje čokoladne ponudbe na Mittelciocu je za obiskovalca tudi preizkušnja volje, saj se mora tako rekoč na vsakem kotičku sproti odločati, ali bo kapituliral pred slastno čokolado ali ne. Izjava "saj kupujem za otroke" je (sladka) laž, s katero naenkrat potešimo našo vest in tudi čokoladno strast.

PR

Praznik sv. Martina na Proseku

Martinovanje - tradicija in zabava

Proseške ulice si vsako leto v novembrskem času odenejo praznično obleko na čast vaškega zavetnika sv. Martina. Pisane stojnice, osmice z bogato ponudbo domačih jedi in vin, glasba pod šotorom pozno v noč in zabaviščni park: vse to in veliko več ponuja tradicionalno martinovanje, ki vsako leto privablja veliko število ljudi.

Sejem sv. Martina smo letos lahko obiskali med 10. in 12. novembrom. Številne pisane stojnice so tudi letos nudile obiskovalcem priložnost nakupovanja poceni oblek, torbic in nakita, pa tudi najrazličnejše jedi – in to prvič cela dva dneva, v soboto in nedeljo. Najbolj priljubljene so seveda stojnice s sladkarijami, pred katerimi se zbirajo otroci in številni sladkosnedi, ki bi radi pokusili bombone najrazličnejših okusov in oblik, mandeljne, arašide ali lešnike oblite s karamelom ali kolače. Tudi stojnice z delikatesnimi izdelki so privabljale obiskovalce, saj so ponujale kraški pršut, salamo, šunko pa tudi raznorazne vrste sira. Skratka: pravi užitek za vse naše čute. Najmlajše pa so seveda najbolj pritegnile stojnice s perutnino in prašički.

Toda martinovanje ni samo to. Praznik je predvsem priložnost, da se vaščani spomnijo zavetnika vasi. V soboto, 11. sepembra popoldne, se je tako v vaški cerkvici, ki je posvečena prav sv. Martinu, zbralo precejšnje število ljudi, med njimi tudi tržaški župan Roberto Di Piazza, da bi se udeležili tradicionalne maše, ki jo je daroval tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Slednji se je spraševal, ali sploh še kdo ve, kdo je pravzaprav bil sv. Martin. Svoje življenje je mladi rimski konjenik posvetil bližnjemu, postal je simbol bratstva in darovanja, spomnimo pa se ga predvsem iz prizora, ko svoj plašč deli z beračem, kot nam prikazuje slika ob vhodu v cerkvico. "Ob koncu življenja", je dejal msgr. Ravignani, "ne bomo sojeni po naših uspehih in dosežkih, temveč po tem, ali smo bili tudi sami, kot sv. Martin, pripravljeni pomagati bližnjemu."

Foto Kroma

Praznik se je nadaljeval v vaških osmicah. Osmici društva Primorje, Godbenega društva Prosek in pa osmica 'u Kutu' družine Bukavec so poskrbele za žlahtno kapljico domačega vina in z bogato ponudbo domačih jedi- s fanclji, domačimi štruklji in klobasami z zeljem - nasitile obiskovalce.

Zvečer je za zabavo poskrbel MKPK (Mladinski krožek Prosek-Kontovel), ki je pod veliki ogrevani šotor privabil mlade ljubitelje glasbe. Prisotni so lahko namreč prisluhnili koncertom nekaterih zamejskih rock skupin in tudi zaplesali po ritmu glasbe DJ-jev. Tradicionalni zabaviščni park je bil izredno dobro obiskan. Tako otroci kot mladina in tudi odrasli so preizkusili svoj pogum na številnih 'adrenalinskih igrah'.

Povsod na Proseku je bilo možno najti lepo dvojezično zgibanko, ki je prinašala življenjepis sv. Martina, opis tradicionalnih martinovanj – predvsem seveda na Proseku, pa tudi v Miljah – nazadnje pa tudi kratko predstavitev tržaškega kmetijstva. Zgibanko je pripravil Boris Pangerc, izdala pa jo je Kmečka zveza v sodelovanju z organizacijo Ospiti di gente unica iz Furlanije Julijske krajine.

Poleg cerkvenega praznika je torej martinovanje priložnost druženja, okušanja izvrstnih domačih jedi, mladega vina in še veliko drugega: skratka pobuda, ki jo je vredno obiskati.

Patrizia Jurincic

STOLNICA SV. JUSTA Skupna Hvaležnica

Krščanska družina naj pokaže, da je ljubezen možna

Praznično pritrkovanje zvonov stolnice sv. Justa je v nedeljo, 12. novembra, sprejelo slovenske vernike iz Trsta in okolice, ki so v lepem številu prisostvovali že tradicionalni maši hvaležnici, med katero so se verniki zahvalili za darove zemlje, ki jim jih je Bog naklonil v tem letu. Slovesno versko svečanost je vodil tržaški škof Evgen Ravignani ob somaševanju slovenskih duhovnikov. Zahvalno bogoslužje je potekalo ob petju Združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov. Pri mašni daritvi sta sodelovali še OPZ Kraški cvet in pevska skupina Slovenske zamejske skavtske organizacije.

Foto IG

Škof Ravignani se je v svoji homiliji najprej zaustavil pri delu naših kmetov. "Mislil sem na naš Kras, na vinograde, mislil sem na oljke v Bregu. Mislil sem na sposobnosti in na prizadevanje nekaterih podjetnih ljudi ter na velikodušen trud toliko delavcev, ki so ta zadnja leta povečali svoj pridelek in obenem zagotovili njegovo kakovost. Toda predvsem sem mislil na modrost naših kmetov, ki so z vsakodnevnim delom na polju zagotovili svojim družinam mirno življenje in blagostanje", je dejal tržaški škof, ki se je nato vprašal o skrivnosti zemlje, "ki sprejema seme in daje svoj sad ter postane povod za globoko hvaležnost do Boga": on je tisti, ki vsemu temu daje rast. "Njemu gre naša zahvala", za zemljo, ki nam jo je podaril.

"Ne pozabimo tega", je v nadaljevanju povedal škof, "Gospod, ki je človeku izročil zemljo, ga je tudi postavil za gospodarja stvarstva". Čudimo se novim odkritjem znanosti in presenečajo nas možnosti novih tehnologij. "Toda še vedno je človek tisti, ki po Božjem načrtu spreminja ustvarjeno realnost in s svojim delom ovrednoti njene možnosti ter jih uporablja v svojo korist." Škof pa zaskrbljeno opazuje, kako "hočejo nekateri v svetu doseči za vsako ceno tiste cilje, ki ne večajo vrednote znanosti, ampak jo ponižujejo, ker jo obračajo proti človeštvu in s tem zastrupljajo samo okolje, v katerem človeštvo živi".

"Če je zemlja, ki nam jo je Bog dal, njegov dar, kako neskončno večji je dar ljubezni med zakoncema in do otrok, ker vse prihaja od Boga?" Tretjo zahvalo je škof Ravignani tako namenil družini, saj je tržaška Cerkev prejšnje leto osnovala svoj pastoralni program na poklicanosti družinske celice; letos pa se želi posvetiti razmišljanju o poslanstvu te družine. "Gre za poslanstvo, ki jo zavezuje predvsem na področju vzgoje za vero lastnih otrok." Potrebno je, da se v družini ustvari vzdušje vernosti z veliko preprostostjo in brez prisile. Treba je, da otroci in mladi najdejo v svojih starših zgled doslednega življenja, ki prepriča. "Gre za poslanstvo, ki zahteva tudi jasno, odkrito in pogumno pričevanje. (...) Dolžnost krščanske družine je", po mnenju tržaškega škofa, "da pokaže, da je ljubezen možna, da zahteva resnična ljubezen trajnost, da sprejeti otroka kot dar pomeni veseliti se polnosti življenja in sreče."

"Moji bratje in sestre", je sklenil škof Ravignani, "ki ste mi pri srcu, za vas molim, da bi Gospodova milost spremljala vaše družine v skromnosti in potrpežljivosti, v veri in ljubezni, kot je zdrava tradicija slovenskega naroda."

Igor Gregori

Obvestilo

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje prireja, v okviru pobude Slovenski večeri 2006, literarno srečanje Svetovi... ob Soči. Gost večera bo pesnik David Bandelli - z njim bomo spregovorili o njegovi pesniški zbirki Razprti svetovi, pa tudi o književnosti in ustvarjalnosti v Gorici nekoč in danes. Za prijeten glasbeni utrinek bo poskrbela harmonikarica Giulia Valassi. Toplo vabljeni v petek, 17. novembra 2006, ob 20.30 v dvorano Srenjske hiše v Mačkoljah.

Darovi

Za cerkev v Bazovici: v spomin na pokojno Karlo Stopar vd. Mahnič darujejo Magdine prijateljice 80,00 evrov; v spomin na pokojno Karlo Stopar vd. Mahnič daruje Pelan Norma z družino 15,00 evrov.

Ob smrti Karle Mahnič darujejo v njen spomin in za bazovsko cerkev sosedje in prijatelji-vaščani 285,00 evrov.

V spomin na drago mamo Karlo Mahnič darujeta hči Magda in sin Silvo z družino 50,00 evrov za Slomškov Dom.

Ob smrti Karle Mahnič darujeta nečaka Karlo in Alma z družinama 50,00 evrov za bazovsko cerkev.

Za misijonarja Ivana in Pavla Bajc daruje gospa Meri Bizjak 20,00 evrov.

Gospa Meri Bizjak daruje v zahvalo v čast Materi Božji 50,00 evrov za Sveto Goro.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

tradicionalno jesensko zborovsko revijo

PESEM JESENI

ki bo v nedeljo, 26. novembra 2006, ob 16. uri v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu.

MUZEJ REVOLTELLA 7. Mednarodni natečaj oblikovanja Sodobni Trst 2006

Glassdressing: razstava izvirnega steklenega nakita

Devesto udeležencev iz 22 držav srednje in južne Evrope (Albanije, Avstrije, Bjelorusije, Bosne in Hercegovine, Bolgarije, Češke, Črne gore, Estonije, Hrvaške, Italije, Latvije, Litve, Madžarske, Makedonije, Moldavije, Nemčije, Poljske, Romunije, Slovaške, Slovenije, Srbije, Ukrajine) se je s svojimi načrti potegovalo za zmago na sedmem Mednarodnem natečaju predmetnega oblikovanja Glassdressing, ki ga je priredil odbor Sodobni Trst (Trieste Contemporanea) v sodelovanju s steklarsko šolo Abate Zanetti iz Murana ter ob podpori javnih in zasebnih ustanov iz Trsta in Benetk, Furlanije-Julijske krajine in Veneta.

Kot že prejšnji izvedbi (2002 in 2004) je bila tudi letošnja posvečena steklu, vendar ne več namiznim predmetom, temveč steklenemu nakitu. Mednarodna žirija, ki ji je načeloval Gillo Dorfles, je imela nelahko nalogo, da je iz bogate bere prispevkov izbrala najboljše oz. najbolj izvirne načrte, ki so nato zaživeli v delavnicah muranskih mojstrov.

Prvo mesto ex-aequo sta si prislužili ogrlici Markéte Váradiove - Ogrevalni dragulj (Češka) in Micheala Geldmacherja - Val in biseri (Nemčija). Nagrada Sklada CRT je šla Tržačanu Massimu Premudi za njegovo Egiziaco. Beneška pokrajina je nagradila domačinko Barbaro Paganin in njeno zaponko Svetlobna roža. Fundacija Beba je podelila priznanje najmlajšemu udeležencu, t.j. Martinu Nečasu (Češka) za uhan Krasna solza, Srednjeevropska pobuda pa ogrlici Ognjeni led makedonske ustvarjalke Marije Hristovske.

Foto Kroma

Nagrajene zamisli so organizatorji predstavili že septembra v Benetkah, v Ca' Rezzonico, do ponedeljka, 20. t.m., pa bodo na ogled tudi v tržaškem Muzeju Revoltella. Poleg omenjenih unikatov so razstavljeni še drugi prototipi, ki so po mnenju ocenjevalcev vredni posebne pozornosti. K sklepnemu delu odmevne pobude pa so prireditelji povabili tudi uveljavljene umetnike in priznane oblikovalce stekla (Antonio in Mario Dei Rossi, Gaetano Mainenti, Andrea Marucchio, Maria Grazia Rosin, Marina in Susanna Sent, Giorgio Vigna).

Gaetano Mainenti je o razstavljenih dragocenostih posnel krajši film, v katerem nastopajo neprofesionalne manekenke, glavni protagonisti pa ostajajo seveda stekleni prstani, uhani, ogrlice in zapestnice v najrazličnejših oblikah, barvnih odtenkih in kombinacijah (prozorni kostim, kratka obleka Lesk, snežnobeli ovratniki, Vesoljske zapestnice, Drakulov poljub, Vrtnica, CV1, Signatura Rerum, Grgranje).

AL

Časnikarski krožek SKK in MOSP

Kaj so in kako delujejo tiskovne agencije

Časnikarski poklic privlačuje veliko število mladih, je pa izredno zahteven. Za mlade ljubitelje časnikarstva sta Slovenski kulturni klub in MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) organizirala neke vrste tečaj, ki poteka enkrat na mesec, na katerem se mladi preizkušajo v pisanju člankov, intervjujev, anket in osvajajo časnikarske metode, poleg tega pa sodelujejo pri oblikovanju mesečne priloge Mladike, Rasti.

Prvo srečanje je potekalo oktobra v Peterlinovi dvorani in je bilo nekakšen uvod v časnikarstvo. Voditeljica krožka Breda Susič je mladim predstavila časnikarski svet, nato pa posvetila posebno pozornost pisanju kronike in temu, kako jo lahko časnikar popestri.

Drugo srečanje, ki je potekalo v torek, 7. novembra, pa je bilo namenjeno odkrivanju tiskovnih agencij in različnim govoricam medijev. Mladi časnikarji so spoznavali različne načine, kako razširiti določeno informacijo. Ugotavljali so, kako lahko v tiskovnem sporočilu, dnevniku, tedniku ali TV-dnevniku dobimo enako informacijo, ki pa je strukturirana na različne načine.

Za nameček so mladi spoznali tudi tiskovne agencije, vir informacije, ki se ga časnikar zelo pogosto poslužuje. Susičeva je mlade opozorila na to, da je ključnega pomena, kdaj je bilo sporočilo poslano, in ali so ga kasneje preklicali. Nato jim je dala na razpolago nekaj člankov najpomembnejših tiskovnih agencij, ki so vsebovali isto informacijo, in jim naročila, naj napišejo nov članek na podlagi navodil, ki so jih dobili. Tako se je drugo srečanje časnikarskega krožka tudi končalo.

Mladi navdušenci že pričakujejo novo srečanje v mesecu decembru. MOSP in SKK bosta točen datum srečanja napovedala v dnevnem tisku, vabljeni pa so vsi mladi, ki bi se jim radi pridružili in se tudi sami preizkusili v časnikarstvu.

Patrizia Jurinčič

Stolnica Sv. Justa

Mozartov Requiem

Nekatere skladbe imajo poseben čar, ki ga prepoznajo glasbeniki in ljubitelji ter tudi širše, nestrokovno občinstvo. Tak je Mozartov Requiem, katerega izvedba je privabljala množice poslušalcev zaradi glasbenih in izvenglasbenih sugestij, ki jih poslednje delo genialnega mojstra vzbuja. V nabito polni tržaški stolnici ob koncertu sezone Glasbene matice se je zato pojavil vtis, da ni bil brezplačni vstop glavni vzrok nenavadnega uspeha tega večera. Množica je preplavila katedralo, da bi prisluhnila absolutni mojstrovini, ki ob vsakem poslušanju govori duši preko že izrednih, zgolj glasbenih vsebin.

Prav zaradi velike priljubljenosti pri izvajalcih in širšem občinstvu je Mozartova nedokončana maša tudi eden od njegovih najpogosteje – in redkeje dostojno- izvajanih del. Koncert v stolnici pa ni razočaral prisotnih, saj ga je dobro izvedla skoraj stočlanska zasedba slovenskih pevcev in instrumentalistov, ki je počastila letošnjo obletnico Mozartovega rojstva z velikopoteznim skupnim projektom. Nastopili so člani Obalnega komornega orkestra, združenih zborov iz Domžal in Moravč ter štirje priznani solisti pod vodstvom dirigenta SNG Opera in balet Ljubljana Aleksandra Spasića. Po začetnem iskanju primernega razmerja med energičnim instrumentalnim in manj izrazitim pevskim delom je velik ansambel ponudil zbranemu občinstvu ubrano izvedbo, ki je v marsikaterem trenutku presegla meje korektnega branja partiture.

Kvartet solistov se je na splošno dobro odrezal, čeprav so nižji glasovi bili manj prodorni in sopranistka ni bila dovolj natančna pri vstopih. V solističnih vlogah so peli sopranistka Mateja Arnež Volčanšek, altistka Edita Garčević Koželj, zveneč tenorist Dejan Vrbanič in basist Zoran Potočan.

Orkester je z izrazito prisotnostjo in živim, ekspresivnim podajanjem izpostavil svojo vlogo ob zanesljivo pripravljenem zboru. Skupina združenih pevcev se je lahko opirala na solidno moško sekcijo, a tudi ženski glasovi so se izkazali s prepričljivim podajanjem delikatnih prehodov, kot so pianissimi vnete prošnje grešnikov v delu maše Confutatis. Z odločno, avtoritativno gesto je Spasić obvladal heterogeno skupino profesionalnih in polprofesionalnih izvajalcev in jo vodil skozi izrazite barve prvega dela maše. Po pomenljivi, dolgi cezuri po Lacrimosi so nastopajoči prav tako skrbno in občuteno pristopili tudi k nadaljevanju, ko pogosto napetost izvajalcev žal popušča. To je potrdilo dober vtis lepega in doživetega koncerta, s katerim je Glasbena matica praznično izvedla uvod v abonmajsko sezono, ki se bo pričela 7.decembra s koncertom Slovenskega okteta.

Foto Kroma

Pal

ŠKRBINA Slovesnost v spomin na primorske padalce

"Takih domoljubov nisem srečal po vsem svetu"

Pred spominsko ploščo na Fakinovi domačiji v Škrbini je bila v petek, 10. novembra, tradicionalna svečanost v spomin na primorske padalce, ki so jih Britanci med drugo svetovno vojno iz Afrike poslali kot radiotelegrafiste in diverzante za sovražnikove linije na slovensko ozemlje. Tu so se skoraj vsi pridružili partizanom, a jih je Ozna v svoji revolucionarni logiki kmalu prištela med sovražne agente in jih več tudi likvidirala.

Na slovesnosti v Škrbini, pred katero je vojaški duhovnik Milan Pregelj v domači cerkvi daroval sveto mašo za vse umrle za domovino, se je v sončnem, a mrzlem dopoldnevu zbralo veliko ljudi, pa tudi uglednih gostov, med katerimi so bili tudi ameriški, britanski in nizozemski veleposlanik. V oči je bodla le popolna odsotnost predstavnikov slovenske države, če izvzamemo vojaško častno stražo.

Na zadnjih volitvah potrjeni komenski župan Uroš Slamič se je v uvodnem nagovoru poklonil mladim fantom, za katerimi se je v času slepe ideologije izgubila vsaka sled. Še vedno ni odgovora na vprašanje, zakaj so morali umreti in kje so pokopani, je poudaril Slamič. Ne gre za iskanje krivcev, gre za izraz zahvale, ki smo ga dolžni ljudem, ki so svoje domoljubje plačali z najvišjo ceno. Treba je gojiti željo po resnici, tovrstne svečanosti pa morajo zveneti tudi kot poziv, da pomagamo resnici na dan, je sklenil razmišljanje župan.

Eden izmed treh še živih padalcev, Ciril Kobal, je opozoril na izredni mladostniški žar domoljubja, ki je mlade iz Afrike gnal domov v boj za svobodo, tedanje oblasti pa so jih sprejele z nezaupanjem. Kobal je nato v grobni tišini prisotnih navedel podatke o padlih in izginulih, ob koncu pa je spomnil na pozornost, ki jo je do padalcev izkazala država, ko je predsednik Kučan leta 1999 podelil vsem padalcem častni znak Republike Slovenije.

Predstavnik vodstva borčevske organizacije, nedanji veleposlanik v Rimu Marko Kosin, je oživil spomin na čase, ko so se Primorci plebiscitarno odločali za boj proti okupatorju. Kritično pa je pripomnil, da bi ob pojavu padalcev in prekomorcev ne smeli ožiti spomina le na krivične smrti nekaterih.

Nikdar ne pozabimo na žrtev teh soborcev, ki so postavili tudi temeljni kamen za današnjo neodvisnost Slovenije, je v slovenščini in z zelo dobro izgovorjavo podčrtal v svojem pozdravu ameriški veleposlanik Thomas Robertson. Prav tako v zavidljivi slovenščini je pozdravil britanski veleposlanik Tim Simmons, ki je spomnil na uspešno sodelovanje med Veliko Britanijo in Slovenci v boju proti nacifašizmu, poleg tega pa je ponosno dejal, da je udeležba pri proslavi v Škrbini na seznamu uradnih letnih obveznosti britanskega veleposlaništva.

V Trstu živeči upokojeni angleški častnik in časnikar ter glavni pobudnik slovesnosti v Škrbini John Earle je v govoru - spet v lepi slovenščini - z občudovanjem pripovedoval o padalcih in o tistih časih, ko se je slovenski narod uprl nacifašizmu. Gradili so družbo miru, ki smo jo sicer pri nas dosegli, marsikje v svetu pa še ne, se je zamislil Earle in dodal, da so padalci svetel zgled idealizma in poštenosti, ki sta lahko še danes v poduk.

"Takih domoljubov nisem srečal po vsem svetu," je svoj krajši pozdrav končal nekdanji član ameriške misije v Sloveniji Bob Plan, ki tudi živi v Trstu.

Že dan pred slovesnostjo v Škrbini je bilo v Kulturnem domu v Komnu javno srečanje z nekanjim padalcem in partizanom Stanislavom Simčičem, ki je avgusta, za svojo 90-letnico, v samozaložbi izdal knjigo spominov Mojih 90 let. O avtorju in knjigi sta spregovorila župan Uroš Slamič in časnikar Ivo Jevnikar, sam jubilant pa je z zavidljivo dobrim spominom in živahnostjo lepemu številu udeležencev obnovil svojo življenjsko pot in junaško ter tragično zgodbo padalcev.

MR

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Poznaš črva z imenom "In če..."?

Že pred nekaj tedni sem se ustavila pred plakatom, ki je reklamiral gledališko predstavo v tržaškem osrednjem gledališču. Ena najbolj znanih italijanskih igralk mlajše generacije uprizarja različne življenjske razplete delavke z začasno pogodbo. Takrat sem pomislila: "Moram si to predstavo ogledati". Navsezadnje ima gledališče danes svoj smisel tudi v odrskem predstavljanju našega zdajšnjega trenutka na tej zemlji, z vsemi problemi, ki se rojevajo, s težavami, ki se jih sproti učimo premoščati, in nepričakovanimi srečnimi nasmehi, ki so nam namenjeni. Potem pa zavestno nisem šla. Razlog je bil pogovor s prijateljem nekaj dni pred predstavo. "A se ti ne zdi, da vse to nima neke prave etike? Cortellesijeva uprizarja življenjske dogodivščine začasno zaposlene ženske z vsemi praktičnimi težavami in stalnim občutkom nestanovitnosti, ki ti onemogoča, da bi živel bolj mirno. In vstopnica za predstavo stane 24 evrov, kar logično pomeni, da bi si jo začasno zaposlena oseba težko privoščila! A se ti ne zdi, da je to neke vrste izkoriščanje, da vse to ni etično?" Tudi oporekanje, da so pač zahteve gledališkega biznisa take, da same gledališke hiše navijejo cene, je mlatenje prazne slame. Če druga ženska ne, potem je Cortellesijeva dovolj znana in čislana, da lahko postavi svoje zahteve, če bi jih le hotela. Spominjam se Marca Paolinija v tržaškem Rossettiju. Življenjska beda za vsemi škandali, povezanimi z beneško luko Marghera. Polno gledališče in vsem dosegljiva vstopnica.

Tokrat torej zavestno nisem šla. Strinjala sem se z razmišljanjem o potrebi po neki drugačni angažiranosti za spremembo stanja in taka angažiranost bi bila morala vključiti tudi zahtevo igralke po vsem dostopni ceni vstopnic.

Pred časom sem že pisno prečesala svoje doživljanje začasnosti. Kar me je verjetno najbolj presunilo, je bila nekoč izrečena misel, da začasneži vse preveč pišemo in govorimo o tem. Navsezadnje nam npr. devetmesečno delovno pogodbo redno vsako leto obnavljajo in se poslužujemo doklade za brezposelnost samo tri mesece v letu, torej: zakaj je v vsem tem tak problem?! Res, da živim danes z veliko večjo duševno umirjenostjo kot nekoč. Pred časom me je namreč mučila nestrpnost zaradi nepravičnosti in nemeritokratskega sistema v tej državi in živela sem zagrenjeno. S časom mi je uspelo oddaljiti se od teh misli, kar pa ne pomeni, da ne podoživljam vseh različnih praktičnih in predvsem psiholoških plati začasnežev. Dobro se zavedam, da sem privilegiran začasnež, ker opravljam poklic, ki me napolnjuje in ki sem si ga sama izbrala. Ko berem o vnebovpijoči mizerni plači kake delavke, ki se mora povrhu vsega vsak dan v službo in domov voziti skupno kake tri ure, nima plačanega dopusta in ne sme na bolniško, potem priznam, nedvomno obstajajo različni nivoji začasnosti in delovnih pravic. A občutek, ki me vedno preveva, ko se spregovori o začasno nameščenih uslužbencih na vseh področjih, ostaja v meni enak. Še vedno sem prepričana, da ima začasna delovna pogodba za marsikoga tudi globlje psihološke učinke. Načrtuješ le toliko naprej, kolikor ti ta papir dovoljuje. Ustvarjaš si samostojno življenje in gradiš družino pod pogojem, da sam stalno polniš mero svojega zaupanja vase in v dobro, ki ti ga Bog nedvomno namenja ne glede na kakršnokoli iztekanje pogodbe. In imaš seveda ob sebi družino, ki bi ti ob potrebi priskočila na pomoč. A graditi ti uspe le, če na srečo ne spadaš v krog tistih prej omenjenih delavcev z vnebovpijočo mizerno plačo, tremi urami vsakodnevne vožnje v službo in nazaj ali, če nisi npr. kolegica moje kotalkarske trenerke, ki dela v call-centru za pet evrov na uro.

Za vse ostale začasneže pa: če ti uspe utišati tistega stalnega črva v sebi in njegove "in če..." ugrize. Življenje je itak en sam "in če...", ki ga ne moremo predvideti. Stalna delovna pogodba, lično opremljena hiša, družica in naraščaj in potem lahko pride do česarkoli, kar te obrne z glavo navzdol in potem plavaj.

Prejeli smo

Slovenska desnica, levica in meddržavna sprava

V svojem razmišljanju o koreninah religije, vlogi cerkve, vzponu desnice idr. (La Voce del popolo, 9.9.2006) se je istrski pisatelj Milan Rakovac dotaknil tudi nameravane sprave med tremi sosednimi državami, rekoč, da je med tistimi, ki imajo v Sloveniji in na Hrvaškem zadržke do sprave oz.,ki "relativizirajo pomen možne tristranske spravne geste, pretežno desnica, ne pa katoliško krščanski krogi..."

Morda velja to za Hrvaško, ne pa tudi za Slovenijo. Prvič, nikjer v javnosti nisem namreč zasledil nikakršnih vidnejših stališč slovenske desnice o meddržavni spravi. Drugič, so med političnimi organizacijami, ki so se kritično izrekle o nameravani tristranski spravi, na prvem mestu društvo TIGR, borčevska organizacija in upokojenska stranka Desus, torej pretežno veteranske organizacije s poreklom v primorskem odporništvu in NOB-ju. Predsednik slovenske borčevske organizacije Janez Stanovnik je na nedavni proslavi v Renčah npr. opozoril, da je potrebno pred spravo "objaviti skupno zgodovinsko poročilo, ga vključiti v šolsko učno gradivo in znanstveno razčistiti stvari okrog povojnih pobojev." Podobni zadržki torej, kot jih je izreklo tudi društvo TIGR, Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro idr., ki so hkrati opozorili, da je treba pri morebitni spravi spoštovati ustaljene diplomatske postopke, po katerih se najprej agresor opraviči svoji žrtvi za storjeno zlo in šele nato žrtev agresorju za morebitno povojno maščevanje nad njim. Pa da mora Italija predhodno tudi dosledno uresničiti lastne ustavne in zakonske norme v zvezi z zaščito slovenske manjšine, dvigniti denar na fiduciarnem računu itn. Med vidnejšimi javnimi osebnostmi, ki so s podobnimi zadržki do sprave nastopale v javnosti, bi postavil na prvo mesto dr. Petra Merkuja, ki nam je s svojo knjigo Mednarodna diplomacija sprave dal dragocen prispevek k spoznavanju in razumevanju spravnih procesov, ki so potekali po drugi svetovni vojni. Sledijo npr. dr. Mojca Drčar Murko, prof. dr. Jože Pirjevec, novinar Lojze Kante, pisatelj Boris Pahor, prof. Samo Pahor, novogoriški župan Mirko Brulc idr., ki jih po nobenem kriteriju ne bi mogel prišteti v desnico.

V Sloveniji tako ne teče ločnica med podporniki in nasprotniki sprave na črti levica-desnica, kot se je to zareklo Rakovcu. Toda imamo opravka s skoraj soglasno oceno, da mnoga nedavna dejanja naše zahodne sosede (Dan spomina, film Srce v breznu, vsakršne patriotske parade) še ne kažejo na njeno spravno naravnanost. Kaj bo prinesla nova vlada, pa za zdaj še ne vemo. Italija pač spričo poznanih zgodovinskih okoliščin ni doživela svojega Nürnberga in svoje katarze. Tako fašizem na njenih tleh ni bil nikoli do kraja poražen. Še več, po vojni je bil celo uporabljen kot diamantna konica v protikomunističnem boju in se je tako zažrl v vse pore italijanske družbe ter preživel, recikliran v demokratsko stranko. Zato se bomo verjetno morali na tem koncu Evrope ukvarjati z demoni preteklosti kar še nekaj časa. Hkrati imamo v Sloveniji opravka s skoraj plebiscitarno zahtevo, da je sprejemljivo edinole dostojanstveno spravno dejanje, z resnim moralnim nabojem, izpeljano po ustaljenih diplomatskih postopkih, ne pa tudi kakršenkoli improviziran in cenen spravni instant spektakel.

Milan Gregorič

Izlet PD Rupa-Peč (3)

V odkrivanju lepot Estonije, Latvije in Litve

Popoldne smo že zapustili Kaunas in se ustavili v Takai-ju, mestecu ob jezeru, znanem zaradi lepega gradu -utrdbe- na otoku sredi jezera. Grad je bil bivališče in obramba tamkajšnjih nadvojvod. Kraj je znan tudi, ker v mestecu živi še danes skupina 400 Karaimov (pleme turških bojevnikov s Krima). Ogledali smo si njihovo cerkev (kinese) in muzejček. Mestece je povezano z gradom z mostovi, sicer je dosegljivo tudi z jadrnicami. Slikovit kraj! Tudi tukaj ni primanjkovalo stojnic z najrazličnejšimi spominki: jantar, platno, leseni izdelki. "Turizem" je kar krepko razvit. Naše potovanje se je bližalo koncu. Ostala sta nam zadnja dva dneva za ogled Vilne (= Vilnius je glavno mesto Litve). Senamiestis (= staro mesto) je precej razrito, ker obnavljajo mestni tlak in razne trge ter posamezne kulturne spomenike: stolnico s krasnim, mogočnim zvonikom, cerkev sv. Kazimirja, delno predsedniško palačo in še bi lahko naštevali.

Vsekakor nam je ostalo še marsikaj za ogled. Ob reki Neris, nekoliko izven središča, je lepa cerkev sv. Petra in Pavla (1668-85), zelo dobro ohranjena baročna cerkev. Notranjost je svetla, vsa v belih štukaturah in kipih (več kot 200 motivov). Potem so še tukaj cerkev sv. Ane, sv. Bernardina, sv. Trojice pa sv. Tereze, od koder je vhod v manjšo kapelo nad edinimi mestnimi vrati z lepo Marijino zlato podobo. Ta je cilj številnih romarjev. Tudi mi smo si jo ogledali, komaj je bilo prostora za nas, 48 oseb. Zapeli smo Marijino pesem in pomolili. Vse te cerkve so katoliške in še bi jih lahko našteli; v bližini cerkve sv. Tereze stoji edina pravoslavna cerkev Sv. Duha. Notranjost je živo zelene barve, ima pa dragocen ikonostas. Sredi cerkve je kripta treh mučenikov (l. 1347); to so Janez, Anton in Evstahij. Spet smo šli do reke in se z vzpenjačo dvignili nad mesto, kjer stoji opečnat osmerokotni stolp (ostanek nekdanjega gradu 14.-15. stol.). Po ozkih stopnicah smo se povzpeli mimo treh nadstropij, tu so postavljene na ogled razne zbirke z maketo mesta in gradu, in prišli na teraso, od koder je bil prekrasen razgled na vse mesto in njegovo zeleno okolico. Zadnji sončni žarki so še osvetlili posamezna poslopja, kot bi nas hoteli pozdraviti, kajti naslednji dan, zadnji dan, nas je dež neusmiljeno močil in oviral še zadnji ogled mesta. Šli smo mimo predsedniške palače do univerzitetnega centra in pod oboki vedrili in prisluhnili razlagi vodnice. Najbolj prav pa so nam prišle številne trgovinice ter kavarne. Dež ni popustil niti popoldne; pa je le prišel čas odhoda in let Vilnius-Verona je bil povsem v redu in točen. V Rupo smo prišli v zgodnjih jutranjih urah.

Potovanje je bilo kar razgibano, raznoliko, kot so te tri republike. V marsičem so si slične: ležijo ob morju in rekah, so ena sama ravnina, doživljale so najrazličnejše režime, istočasno so se osamosvojile in stopile v EU; marsikaj pa jih ločuje: jezik, verska pripadnost je različna glede na prebivalstvo, in kar nam je bilo včasih v nadlego, njihov denar in skoraj vsakodnevna menjava. Pa nič zato. Kljub manjšim in večjim nevšečnostim je bilo lepo! Hvala lepa organizatorjem!

/ konec

KAP

V drugem krogu lokalnih volitev izbrali še župane dvainsedemdesetih občin

Potrditev večine dosedanjih županov, a tudi presenečenja!

V Sloveniji sta se politika in javnost oddahnili ob izvedbi drugega kroga lokalnih volitev, saj je kampanja zanje bila dolga in utrujajoča. Bila je ostra kot še nikoli doslej v samostojni državi. Izrečenih je bilo mnogo laži, polresnic in izmišljenih zgodb o posameznih kandidatih za župane, največ v Mariboru, Tržiču in na Gorenjskem, pa v Izoli in Piranu. V volilno kampanjo so se dejavno vključili tudi nekateri visoki politiki, kot nekdanji predsednik države Milan Kučan v Velenju, Tržiču in na obali, premier in predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša v Mariboru in Tržiču, predsednik stranke Socialnih demokratov Borut Pahor v Novi Gorici in v občinah Izola in Piran, predsednik LDS Jelko Kacin pa je kandidate te stranke hvalil predvsem po televizijskih postajah. Vidni politiki so s svojimi nastopi potrdili mnenja, da so tudi izidi lokalnih volitev pomembni pri ocenjevanju prestiža političnih strank.

Poglablja se problem Romov iz Ambrusa v občini Ivančna Gorica (na Dolenjskem), ki so morali na zahtevo domačega prebivalstva zapustiti območje, kjer so živeli že kakih dvajset let, ter zdaj v nekdanjem centru za begunce v Postojni čakajo na rešitev svojih težav. O Romih obširno poročajo vsa slovenska občila, na zaplet pa so se odzvali tudi nekateri tuji mediji. Po večini soglašajo, da morajo Romi uživati posebno zaščito, ker gre za razmeroma majhno etnično skupino, vendar morajo tudi oni spoštovati in izvajati ustavo in zakone, ker sta to pač dolžnost in obveznost vseh državljanov. V sporu med vaščani iz Ambrusa in tamkajšnjimi Romi uspešno posreduje šolski minister dr. Milan Zver, ki vodi tudi vladno komisijo za zaščito romske etnične skupnosti v Sloveniji. Vlada bo čez nekaj dni sprejela predlog krovnega zakona o Romih. Opozicijske stranke, med njimi zlasti LDS, ki tedaj, ko so bile v vladi, problematiki Romov niso posvečale večje skrbi, zdaj za vse težave in zaplete dolžijo vlado Janeza Janše. Zelo pristranske in enostranske izjave o politiki do Romov daje tudi Matjaž Hanžek, varuh človekovih pravic v Sloveniji.

Na obisk medtem v Slovenijo prihaja Thomas Hammarberg, komisar Sveta Evrope za človekove pravice. Pravi, da bi se rad celovito seznanil s položajem in pravicami romske skupnosti pri nas, o čemer sta ga sicer vsak s svojo oceno in stališči seznanila varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek ter minister dr. Milan Zver.

V Sloveniji ugodno presojajo sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu, ki je po osem let trajajočem obravnavanju zavrglo tožbo treh hrvaških varčevalcev zoper zagrebško podružnico nekdanje Ljubljanske banke. Z razsodbo je po mnenju dr. Mihe Pogačnika, visokega predstavnika Slovenije za probleme naslednstva nekdanje SFRJ, sodišče nakazalo, da so države naslednice nekdanje skupne države sklenile poseben sporazum o mehanizmu in postopkih pri reševanju naslednstvenih vprašanj, ki ga je treba spoštovati in izvajati. Vseh pet naslednic nekdanje države se je 29. junija leta 2001 sporazumelo, da bodo omenjene probleme reševale na pogajanjih v okviru Banke za mednarodne poravnave v Baslu. Hrvaška država pri tem noče sodelovati. Hrvaški varčevalci so od sodbe v Strasbourgu pričakovali prosto pot za vračilo kar 1,3 milijarde evrov odškodnine iz Slovenije, kar bi povzročilo bankrot Nove ljubljanske banke in ogrozilo celoten bančni sistem v Sloveniji. V Sloveniji pričakujejo, da bo Hrvaška spremenila svoja stališča in težnje glede nerešenih vprašanj s Slovenijo, kar bi ustvarilo razmere za nov razvoj odnosov med državama. Možnost takega razvoja je omenil tudi predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek, ki se je pred dnevi v Zagrebu sestal s hrvaškim državnim poglavarjem Stipetom Mesićem.

Za župana mestne občine Nova Gorica potrjen Mirko Brulc

Drugi krog lokalnih volitev, v katerih so izvolili župane dvainsedemdesetih slovenskih občin, je prinesel številna presenečenja. V Mariboru je bil za župana mestne občine izvoljen Franc Kangler, kandidat SLS, ki je premagal favoriziranega dr. Gregorja Pivca. Slednjega je podpirala tudi Janševa SDS. Za župana mestne občine Nova Gorica je bil ponovno izvoljen Mirko Brulc, kandidat Socialnih demokratov. Prejel je okoli 16 odstotkov več glasov kakor njegov protikandidat, nekdanji župan Črtomir Špacapan, iz LDS.

Za župana nove občine Renče-Vogrsko je bil izvoljen podjetnik Aleš Bucik z Vogrskega.

V Izoli je izid volitev izjemno tesen, saj je kazalo, da bo znani srčni kirurg dr. Tomislav Klokočovnik, kandidat gibanja Izola je naša, z večino komaj osem glasov premagal dolgoletno županjo Bredo Pečan iz stranke Socialnih demokratov, a zadni podatki govorijo o tem, da naj bi zmagala Pečarjeva za komaj dva glasova. Dr. Tomaž Gantar, kandidat gibanja Piran je naš, pa je s prepričljivo večino glasov premagal dosedanjo županjo Vojko Štular iz stranke Socialnih demokratov.

Omenjamo še, da je v boju za župana občine Tržič kandidat LDS Borut Sajevic premagal Pavla Ruparja, kandidata Janševe SDS. Očitno je Rupar plačal visoko ceno za odmevne nedavne afere, ki naj bi jih v zadnjem času povzročil v Sloveniji, saj je moral odstopiti tudi s položaja poslanca omenjene stranke.

Marijan Drobež

Spodbuja jih poseben nedavno ustanovljen zavod

V Sloveniji tudi mednarodne posvojitve otrok

V Sloveniji je pričel delovati poseben zavod, ki se bo ukvarjal z mednarodnimi posvojitvami otrok. Ustanoviteljici sta Eva Cerkvenik in Sonja Rutar, ki sta že dalj časa spremljali in preučevali ženske oz. pare, ki ne morejo imeti svojih otrok. Dragoceno pomoč pri ustanavljanju omenjenega zavoda je nudila italijanska organizacija S.O.S. Bambino International Adoption.

Slovenska zakonodaja mednarodne posvojitve otrok dopušča, a doslej jih je bilo zelo malo. Zanimanje pa je veliko. Novemu zavodu se je oglasilo vsaj toliko parov, kot jih je na čakalni listi za posvojitev otrok v Sloveniji. V območnih centrih za socialno delo ima vlogo za posvojitev okrog 240 zakonskih in t.i. neformalnih parov. Otrok za vse želje in prošnje pa je premalo. Postopki za mednarodne posvojitve otrok sicer že potekajo. Prvi par ima že vse potrebne dokumente in bo kmalu odpotoval po otroka v Ukrajino. Najbližje sirotišnice za zapuščene otroke so v Bosni in Hercegovini, Makedoniji, Bolgariji in Romuniji, vendar v teh državah ne dovolijo posvojitev otrok parom iz tujine. Zdaj si novi zavod tudi v sodelovanju z italijanskim partnerjem prizadeva za posvojitve predvsem v tistih državah, kjer so postopki pravno urejeni in preverjeni. To pa so Rusija, Ukrajina, Mehika, Kolumbija in Kazahstan. Vendar je v vseh primerih mednarodnih posvojitev otrok potrebno upoštevati natančno določen postopek. Par mora najprej pridobiti odločbo pristojnega centra za socialno delo, da je primeren posvojitelj. Posvojitelja se morata nato udeležiti pogovorov in seminarjev, kjer dobita seznam dokumentov, ki jih morata imeti za določeno državo. Vsi dokumenti morajo biti sodno prevedeni v jezik države, kamor zakonci oz. pari odhajajo. Sledi pogovor s psihologinjo. Novi zavod dokumente zainteresiranih pošlje v države, kjer bi posvojili otroka. Potem čakajo na obvestilo o tem, da je na voljo otrok, ki ga par lahko pride pogledat. Odpotovati morata v državo, ki si jo je par izbral, in se srečati z otrokom, enkrat ali večkrat. Če je vse v redu, jim v tuji državi izdajo odločbo o posvojitvi, v Sloveniji pa potem še dokončno uredita dokumentacijo za otroka. Postopek od izročitve dokumentov do dejanske posvojitve traja od enega do treh let.

Stroški posvojitev so visoki in s tem morajo zainteresirani pari računati. Izdatki so povezani s pridobivanjem potrebnih listin, dragi so sodni prevodi, potni stroški v državo, kjer bi otroka posvojili, pa drage razne takse. Vsi stroški lahko znašajo okoli 15.000 evrov. Ob tem poudarjamo, da so pravice posvojenih otrok izenačene s pravicami bioloških otrok, vključno s pravico dedovanja. Po svojih krušnih starših dobijo nov priimek. Posvojitelji lahko otrokom ohranijo staro ime ali pa jim dajo novega. Posvojeni otrok pa ima lahko tudi dve imeni.

M.

Kratke

V Ljubljani bodo zgradili nov Klinični center

Minister za zdravje dr. Andrej Bručan je slovensko javnost obvestil, da bodo v Ljubljani zgradili nov Klinični center, namenjen t.i. sekundarnemu zdravljenju pacientov iz vse Slovenije. Sedanji Klinični center bi spremenili v splošno bolnišnico za potrebe Ljubljane. Nova osrednja zdravstvena ustanova sodi v okvir resolucije o razvojnih programih Slovenije, ki naj bi jo uresničevali med leti 2007-2023.

Minister dr. Andrej Bručan

Nov Klinični center, ki naj bi ohranil oz. celo povečal raven storitev obstoječe vrhunske zdravstvene ustanove, bodo zgradili na območju blizu omrežja zdravstvenih klinik ob Zaloški cesti. Naložba naj bi veljala okoli 269 milijonov tolarjev.

SNG Nova Gorica / Bakhantke prevzele tudi novogoriške gledalce

Natrpana dvorana Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je ob prisotnosti režiserja Vita Tauferja in avtorja glasbe Saše Lošića ter drugih uglednih gostov zavzeto spremljala novogoriško premierno uprizoritev tragedije Bakhantke, zadnjega izmed del velikega grškega tragika Evripida (480-406). Tragedijo o hudi nesreči, ki zadene Tebance, ker ne priznavajo, da je Dioniz Zevsov sin, in nočejo sprejeti njegovega orgiastičnega kulta, so na pobudo in finančno podporo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije s skupnimi močmi postavili na oder SNG Nova Gorica in SSG Trst. Pod taktirko znanega Vita Tauferja, enega izmed najbolj inventivnih in talentiranih režijskih mojstrov na Slovenskem, je zbor Bakhantk, med katerimi so bile primadona slovenske popevke Helena Blagne, Lara Baruca, Andreja Brlec, Ylenia Zobec in druge mlade pevke ter temperamentne igralke iz obeh gledališč, ob izvrstni avtorski glasbi Saše Lošića, ki se je čudovito zlivala z verzi v starogrškem jeziku, zaplesale svoj divji, pogubni in smrt prinašajoči ples (koreografija M. in V.). Vanj se je nemočno zapletel neposlušni Pentej, ki mu je okrutno smrt zadala mati Agava, ukleščena v dionizijski, brezumni ekstatičnosti.

Dolg aplavz, tudi navdušenega župana Mirka Brulca, je bil namenjen vsem stvariteljem predstave, seveda tudi igralcem-protagonistom Primožu Forteju, Stojanu Colji, Vojku Belšaku, Ivu Barišiču, Danijelu Malalanu in Radošu Bolčini.

Komedija Krapi na šempetrskem odru

V šempetrski kinodvorani se bo v nedeljo, 19. novembra, ob 20. uri sklenil niz treh gledaliških predstav, poimenovan Veselo na kubik, ki ga je priredilo KUD Šempeter, podprli pa

sta ga Občina Šempeter - Vrtojba in Zasebna zobna ordinacija Alenka Poljšak dr. stom. Nedeljski večer bodo razvedrili igralci Amaterskega gledališkega društva Kontrada iz Kanala, ki bodo v režiji svojega zvestega umetniškega spremljevalca Staneta Lebana odigrali komedijo Krapi Antona Ingoliča.

V Sloveniji že okoli petdeset tisoč ljudi ozdravelo za rakom

Rak postaja mnogo manj skrb vzbujajoča bolezen, kot je bila še pred nekaj leti. V Sloveniji je za rakom preživelo in ozdravelo že okoli 50.000 ljudi. To je zasluga pravočasnega, to je zgodnjega zdravstvenega pregleda in odkritja bolezni, pa tudi čedalje bolj uspešnih in učinkovitih metod zdravljenja in seveda zmeraj bolj učinkovitih zdravil. To je ob prosvetljevanih akcijah zoper raka, ki potekajo v Sloveniji, poudarila primarijka dr. Marija Vegelj, predsednica društva onkoloških bolnikov Slovenije. Seveda pa je še zmeraj potrebna budnost zoper bolezen, ki se širi v vsa okolja. V Sloveniji vsako leto na novo oboli okoli 10.000 ljudi. Po podatkih centralnega registra raka je pri ženskah najpogostejši rak dojk, pri moških pa pljučni rak. Med najpogostejše sodita še kožni rak in rak debelega črevesa. Predsednica društva onkoloških bolnikov je opozorila, da sodobna medicina pozna več kot 200 vrst raka. Poudarila je nadalje, "da vzroka bolezni sicer še niso odkrili, vendar znanost ve vedno več o raku, odkriva nove načine odkrivanja bolezni kot tudi metode in načine njenega zdravljenja. Čeprav vedno več ljudi zboli, je pa tudi vedno bolj razveseljivo dejstvo, da jih čedalje več preživi."

Pomembno dejanje, podpora poslanstvu vseh duhovnikov

Zakaj darovati

Zakaj naj bi sredi naših dni, polnih opravil, tekanja, srečanj, težav in radosti, odločili, da nekaj svojega denarja namenimo za prispevek? Razlogov je veliko: zato, ker nekdo, ki potrebuje, nas vpraša za to, ker dobro de naši vesti, ker je bolje dajati kot prejemati... Naj bo jasno, ni pomembno, koliko kdo daruje, saj, kot pravi apostol Pavel: "Vsakdo naj da, kakor se je v srcu odločil, ne z žalostjo ali na silo, kajti Bog ljubi veselega darovalca" (2 Kor 9,7). Zakaj je prav prispevati za vzdrževanje duhovnikov poleg tega, kar se že običajno daruje za Cerkev (misijoni, župnija, Karitas itd.)? Na hitro bi lahko odgovorili, da vsak dar za vzdrževanje duhovnikov predstavlja dejanje spoštovanja in naklonjenosti do oseb, ki nas z besedami in dejanji spominjajo na Božjo prisotnost v našem življenju, do teh, ki molijo za nas in spodbujajo spoštovanje vsake osebe, ljubezen do družine, mir, bratstvo, enakost, pravičnost. Do teh, ki "bogatijo" vso družbo. Toda za vsakim prispevkom je lahko veliko več. Dejstvo, da je Cerkev zapustila "državni rešilni pas" na področju vzdrževanja duhovnikov (spomnimo na "kongruo", ki je veljala do revizije konkordata iz leta 1984), vabi vse vernike k obveznemu sodelovanju pri tej različni priložnosti vzdrževanja dušnih pastirjev. Na izključno človeški ravni taka dolžnost izvira iz pripadnosti skupnosti: kdor namerava biti njen del in biti tako deležen njenih uslug in koristi, mora sodelovati tudi pri stroških. Če je torej Cerkev konkreten prikaz skrivnosti občestva in vsakogar poziva k soodgovornosti v solidarnosti, ki ni le čustvena, ampak dejanska, je prav, da vsakdo sodeluje pri gradnji Cerkve tako, da s prepričanjem in veseljem jemlje nase povezane težave in napore. Prispevati za vzdrževanje duhovnikov zato pomeni videti v Cerkvi ne "servisno postajo", ki deli duhovne dobrine in v kateri so upravitelji in odjemalci, ampak skupnost, ki kliče k soodgovornosti in solidarnosti. Če torej naši duhovniki nudijo pomoč vsem in vedno, je zato prav, da smo jim blizu in podpiramo vse naše duhovnike.

Maria Grazia Bambino

PRIČEVANJA DAROVALCEV

Če delimo odgovornosti, raste občutek pripadnosti skupnosti

Zakaj dajem svoj dar duhovnikom

Elena, Franca, Giorgio in Sergio spadajo med darovalce, ki so napisali, zakaj so nakazali prispevek Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (ICSC). Tako so dokazali, da, kdor pozna vrednost prispevkov za vzdrževanje duhovnikov, s prepričanjem pristaja na ta način verskega sodelovanja. To potrjujejo tudi desetine pisem, ki so prišla na uredništvo časnika SOVVENIRE o ekonomski podpori katoliški Cerkvi; ta se pošilja vsakomur, ki je nakazal prispevek Osrednjemu inštitutu, ki tudi zbira taka pričevanja. **"Vzdrževanje? Zame je to dolžnost," piše Elena. "Moji darovi so skromni," trdi Franca, "čeprav so samo kapljica v morju, je ta kapljica polna ljubezni do Jezusa... in duhovnikom se želim zahvaliti za vse to, kar delajo. Z veliko hvaležnostjo," še piše.** Giorgio potrjuje, da so njegovi prispevki v dobrih rokah in rad jih namenja podpori duhovnikom, ker je **"absolutno gotov, da bodo dobro izkoriščene".** Vsak darovalec, ki prinese svoje pričevanje, je razumel razloge takih prispevkov, ki so tako močni, da spominjajo na samo skrivnost Cerkve, na našo pripadnost Cerkvi prek sv. krsta. Podpirati pastoralno službo, ki jo opravljajo duhovniki, pomeni podpirati najbolj splošno in značilno dušno pastirstvo Cerkve: oznanjati veselo oznanilo. Tak prispevek zahteva od darovalca izrazito občestveno zrelost, zavest pripadnosti ne le lastni župniji, ampak vsej škofijski in italijanski Cerkvi. Izkušnja dokazuje, da je informiranje skupnosti o razlogih takih prispevkov dejavnik rasti kulture Cerkve-skupnosti, ki jo je podčrtal Drugi vatikanski koncil. Med pričevanji je tudi tisto, ki ga je napisal skoraj 72-letni Sergio. **"Zdi se mi prav, da kristjani podpirajo svoje duhovnike," piše, "ker smo vsi udje istega telesa, ki mu je glava Kristus. Če je prej za duhovnike skrbela država, medtem ko so verniki samo dali kakšen drobiž med mašo, se z novim sistemom čutim bolj motiviranega... Pri 72 letih," še piše, "se mi zdi pravičen redni prispevek, ne pa priložnostni."** Hvaležnost, čut pripadnosti, soodgovornost in mnogo drugih motivacij silijo darovalce k vzdrževanju duhovnikov. Lepo bi bilo, ko bi v naših skupnostih delili tudi to izkušnjo vere in ljubezni.

Vprašanja in odgovori o prispevkih za vzdrževanje duhovnikov

Pot darov

Prispevki za duhovnike prihajajo na različne načine: vsak vernik, družina, društvo, župnijska skupina lahko sodeluje s prispevkom za vzdrževanje duhovnikov.

Na kakšne načine lahko darujemo?

Pošta. Številka tekočega računa, na katerega lahko pošljemo svoj dar, je 57803009; že natisnjene položnice s poštnim tekočim računom lahko najdeš v svoji župniji ali v večjih poštnih uradih svojega mesta; lahko pa tudi uporabiš bele poštne položnice, ki jih najdeš v vsakem poštnem uradu.

Banka. V večjih italijanskih bankah lahko najdeš okrog 30 tisoč tekočih računov, posvečenih tem prispevkom. Seznam inštitutov in številke tekočih računov lahko najdeš na spletni strani www.offertesacerdoti.it v sekciji "Bonifico Bancario".

Kreditna kartica. Lahko daruješ tudi s telefonskim klicem na zeleno, brezplačno številko CartaSi' 800-825000, ali če se povežeš na spletno stran www.offertesacerdoti.it.

Neposreden prispevek. Svoj dar lahko tudi osebno izročiš na Osrednjem inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto per il Sostentamento del Clero - IDSC) v svoji škofiji, ki ga lahko najdeš na telefonskem imeniku ali na spletni strani www.offertesacerdoti.it v sekciji IDSC.

Kam gredo vsi prispevki za duhovnike? Štirje zbirni kanali preusmerjajo vse prispevke v isti kraj: v Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale per il Sostentamento del Clero - ICSC) v Rim.

Kako se porazdelijo in komu so namenjeni? Zbrane prispevke upravlja Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov, ki pošilja mesečnino 39 tisoč italijanskim duhovnikom. Med temi je 36 tisoč dejavnih duhovnikov v 26 tisoč italijanskih župnijah, okrog 3 tisoč starejših in bolnih duhovnikov, ki po življenju v služenju drugim ne morejo biti več dejavni, in okrog 600 duhovnikov fidei donum, t.j. škofijskih duhovnikov, ki nekaj let gredo v misijone v države v razvoju.

Zakaj je pomemben tvoj dar?

Že obstaja oblika vzdrževanja krajevnega duhovnika. Zakaj ne zadošča? Obstaja posebna kvota. Vsak duhovnik lahko zadrži zase iz župnijske kase 0,0723 evrov (140 starih lir) na mesec na prebivalca. Polovica približno 26 tisoč italijanskih župnij je zelo številčnih in duhovnikom ne manjka najnujnejše. Toda župnije ostale polovice štejejo povprečno po tisoč duš in dušni pastirji imajo na razpolago 72,30 evrov mesečno ali še manj. Zato jim pridejo prav darovi vseh drugih italijanskih vernikov. Zato se uvaja t.i. izenačenje, zagotavljanje enakih sredstev vsem duhovnikom.

Zakaj vsaka župnija, namesto da se pošiljajo prispevki Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov, ne poskrbi raje za svojega duhovnika? Prispevek za duhovnike je nastal kot cerkveno sredstvo vsedržavne solidarnosti, tako da lahko vsi verniki podpirajo vse italijanske duhovnike, posebno tiste v manjših in revnejših župnijah. Vsak vernik naj zato najprej poskrbi za potrebe lastne župnije in lastnega župnika tako, da s svojim prispevkom sodeluje pri vzdrževanju ekonomskega življenja svoje župnijske skupnosti. Če je mogoče, naj vsak vernik tudi pomisli na duhovnike revnejših skupnosti, ki potrebujejo za svoje vzdrževanje solidarnost vseh.

Kolikšne so letne potrebe italijanske Cerkve za duhovnike? Koliko znaša mesečnina duhovnikov in škofov? Cerkev potrebuje letno za vzdrževanje duhovnikov bruto 525,1 milijonov evrov, skupno z davki Irpef ter prispevki za skrbstveno in socialno zavarovanje (leta 2005). Gre za to, da zagotovimo 39 tisoč italijanskim duhovnikom minimalnih in čistih 833,03 evra mesečno, medtem ko škof tik pred upokojitvijo prejme 1.281,43 evrov, seveda poleg davkov Irpef in obremenitev za socialno zavarovanje.

Zakaj so prispevki za duhovnike imenovani "odtegljivi"? Zato, ker se lahko odtegnejo od davčne prijave Irpef, največ v višini 1.032,91 evra letno (dva milijona starih lir).

Preko mej / Začetek niza prireditev

Ustvarjalnost Slovencev iz zamejstva zaživela na odru

Skupni slovenski kulturni prostor je bil dolgo časa v ospredju razmišljanja slovenskih kulturnikov in politikov. Obmejna srečanja med matico in zamejstvom so bila okno v svet za obe stvarnosti - zamejci smo pač spoznavali na ta način slovenski osrednji prostor, matica pa je preko zamejstva zadihala del tiste Evrope, katere sestavni del je sedaj tudi slovenska država. Stvari so se v slabih dveh desetletjih korenito spremenile. Spremembe niso opazne le na političnem področju, ampak segajo še dlje, tako rekoč v bistvo slovenske biti, to je v kulturo oziroma dojemanja, kaj je pravzaprav slovenska kultura. Zamejstvo je v sintagmi skupnega slovenskega prostora črpalo potrebno moč za obstoj, saj se je vsaj v tem čutilo enakovreden in enakopraven del kulturnega občestva. V krajih, kjer avtohtono živi slovenska manjšina, je manjšinski status opazen prav zaradi različne kulture in tradicije, tiste kulture in tradicije, ki povezuje zamejstva z matico. Poudarjanje lastne slovenske in istočasno zamejske identitete je morda najopaznejša prav na kulturnem področju. Istovetenje pojma slovenske kulture kot pojma, ki sega od Trsta preko Ljubljane, do Celovca in Monoštra, je prisotno v večji meri prav na jezikovni meji. Tega so se začeli zavedati v zadnjih letih tudi ustvarjalci in organizacije iz zamejstva, ki delujejo zlasti na ljubiteljskem kulturnem področju. Pomanjkanje zanimanja za kulturno ustvarjanje Slovencev v zamejstvu znotraj matice je bil povod, da so Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza iz Celovca, Zveza slovenskih kulturnih društev iz Trsta, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza Slovencev na Madžarskem iz Monoštra ob pomoči Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti začele razmišljati o načinu, kako udejanjiti zamisel skupnega slovenskega prostora v sedanjem času.

Foto PR

Tako je nastala zamisel o prireditvi Preko mej, ki že v naslovu nakazuje, da kljub evropskim integracijskim procesom in premoščanju meja še vedno obstajajo nevidne meje, ki še vedno definirajo Slovence na podlagi teritorialne pripadnosti. Po eni strani gre za bogastvo, saj se nahaja slovenski kulturni prostor med romanskim, germanskim in panonskim prostorom, kar pomeni, da je v širšem pomenu besede res evropski, po drugi strani pa se osrednji prostor - matica - vedno bolj oddaljuje od percepcije, da je najbližja Evropa za Slovenijo še vedno njeno zamejstvo.

To je prišlo do izraza tudi med samim sporedom, ki so ga priredili ta konec tedna najprej v petek, 10. novembra, v Ljubljani, v soboto,11., v Pliberku in v nedeljo,12., v Trstu, 2. decembra pa se bo prireditev selila najprej v Maribor, dan kasneje pa še v Monošter.

Na odru so se zvrstili najrazličnejši žanri in izvajalci. Mladi igralci Slovenskega prosvetnega društva Zarja iz Železne Kaple so predstavili otroški kabaret, ki je nastal na podlagi igrivih pesmic Anje Štefan; slednje je uglasbil Gabrijel Lipuš.

Dramski odsek PD Štandrež je predstavil odlomek iz Nicolajeve tragikomedije Stara garda, uprizoritve, s katero je skupina navdušila tudi strokovno občinstvo v Sloveniji. Med mlajšo generacijo koroških Slovencev se že nekaj časa uveljavlja tudi filmsko ustvarjanje, zato so v prireditev uvrstili tudi projekcijo kratkometražnega filma Bungalov 18, ki je nastal v Filmski skupini KKZ.

Člani Mladega porabskega gledališča iz Monoštra orjejo ledino na tem področju tako z uprizarjanjem del v narečju kot v knjižni slovenščini. Na prireditvi so se predstavili z zanimivo in aktualno igro Prvi šolski dan, s katero nagovarjajo vse sedanje in nekdanje gimnazijce. Prireditev je sklenila Andrejka Možina s pesmimi iz cikla Zasul si me z zvezdami, ki združujejo pesmi priznanih pesnikov in avtorsko glasbo pevke, ki se uspešno preizkuša tudi kot avtorica šansonov.

Prvi korak v smer boljšega medsebojnega poznavanja je bil torej narejen.

O samih rezultatih takih prireditev pa bo merilo samo čas, saj gre navsezadnje za prireditev, ki nagovarja predvsem multiplikatorje na kulturnem področju, to je ljudi, ki lahko s primerno kulturno politiko pomagajo pri zbliževanju matice in zamejstev.

Peter Rustja

Obisk pri nadškofu jubilantu

"Delegacija" znancev in prijateljev iz Goriške in od drugod je v torek, 24. oktobra, obiskala upokojenega ljubljanskega nadškofa msgr. Alojzija Šuštarja, ki je ob koncu prejšnjega meseca slavil biserno mašo. V Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani so se z jubilantom *(na sliki tretji z desne)*, ki je bil posvečen v mašnika pred 60 leti, srečali *(na sliki z leve)* Branko Černic, msgr. Oskar Simčič, inž. Božo Kos, p. Vladimir Kos, msgr. Janez Zdešar, g. Viljem Žerjal in s. Mira *(avtorica posnetka)*. Skupaj z nadškofom, ki je vodil ljubljansko nadškofijo v ključnem obdobju za Slovenijo, v letih 1980-97, so pokramljali; Božo Kos, znani karikaturist, brat p. Kosa, pa mu je pri priči naredil avtorski portret.

Nadškofu naj gredo prisrčna voščila tudi našega uredništva, ki se ga spominja z iskreno hvaležnostjo.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. novembra, ob 14. uri.

Tretja številka Pastirčka

Brleča sveča v spomin rajnih in iskrena zahvala Bogu

Med pravljičnimi utrinki in vedno prisotnimi poučnimi biserčki je v tretji, novembrski številki dragega prijatelja Pastirčka srčna misel splavala v nebesne dalje, kjer domujejo svetniki, ki smo jih na praznik Vseh svetih počastili pri mašni daritvi. Naših dragih, ki se morda še očiščujejo v vicah ob hrepenečem drhtenju od skorajšnjega snidenja z Bogom, pa smo se še posebej goreče spomnili na Vernih duš dan, jih obiskali na Božji njivi, pomolili zanje, jim prižgali sveče in okrasili njihov zadnji dom s cvetjem. V večerni molitvi, kot pravita pesmica Berte Golob November in dopolnjevanka Kristus Kralj in dedkov novi dom, jih goreče priporočimo usmiljenemu Bogu, naj jih čim prej sprejme k sebi. Ta mesec, okoli sv. Martina, se v mestnih in podeželskih cerkvah obhaja zahvalna nedelja, ko se ob darovih zemlje zahvaljujemo Stvarniku za vse dobrote, ki nam jih poklanja v našem življenju, tudi preko tisočerih nepoznanih delavnih rok vseh tistih, ki nam omogočajo, da imamo potrebno telesno in duhovno hrano. Kot poučujejo stihi Zlate Volarič in zapis Zahvalna nedelja, nikar ne varčujmo z besedo "hvala" tudi v družini za drobne vsakdanje stvari, s katerimi nam domači izkazujejo svojo ljubezen. Ne pozabimo tudi na praznik Kristusa Kralja, ki bo konec novembra sklenil cerkveno leto. Otožnost tega meseca vsako leto vsaj nekoliko prežene praznik sv. Cecilije, mučenke, ki jo je na Pastirčkovi strani kot nežno dekletce z liro v rokah ilustrirala Paola Bertolini Grudina. Življenjske podatke o tej zavetnici cerkvenega petja spremlja tudi nekakšna dopolnjevanka o glasbilih, ki so ključ za razkritje mogočnega instrumenta, nameščenega na častno mesto v naših cerkvah.

Jesenske melanholije se je navzel Žalostni škrat v pravljici Marize Perat, toda njegovo mračno čelo se je zvedrilo, ko je po nasvetu malega zajčka začel obiskovati bolnega Uhačka. Dobro delo se pač obrestuje! Iz novembrske sivine bo male bralce pospremil pod vedro, s soncem obžarjeno nebo navihan oblaček Smetanček, velik šaljivec, ki je nenehoma spreminjal svojo obliko in jo nazadnje pobrisal daleč na sončno stran neba. Verjetno bi si tudi zvesti Pastirčkovi dopisniki že radi privoščili malce oddiha, daleč od šolskih skrbi. V njihovih pisemcih, ki jih tudi tokrat venča pisana pahljača risbic malih in večjih risarjev, je še zmeraj živo prisoten odmev počitniških dni s spominom na različne izlete in potovanja. Prav zapis Moje poletno potovanje je Mateju Hledetu, četrtošolcu OŠ A. Gradnik iz Števerjana, prinesel častni naslov časnikar meseca. Čestitke piscu, ki je v opis kraja vpletel tudi pripovedko o nastanku Logarske doline. Tudi stric Maks ima kar potepuško srce, saj je Tjašo in Pastirčka ob spremstvu Marijana Markežiča popeljal na lep izlet na Nanos in jima pripovedoval tudi o menihu Hieronimu, ki je v davnih časih prebival na pobočju tega hriba, ponosno gospodujočega nad Primorsko. Prijatelj PeCe Olge Tavčar pa je navdušene privržence računalnika spet povabil v labirint svetovnega medmrežja in jim posredoval dragocena pravila o potovanju po svetovnem spletu.

Povsem drugačno potovanje je opravil Lukec s svojim škorcem. Prav to Bevkovo delo je izbrala Barbara Rustja za tokratno najknjigo in ji seveda pripisala tudi vprašanja o vsebini. Pastirček pa se je zadovoljil s pogledom na vrt, kjer raste cvetača, polna dobrih lastnosti; v pradavnih časih se je iz Sirije, Turčije in Egipta preselila tudi v Evropo. Packa tokrat prav nič ne skrbijo njegove jezikovne spake, saj pravi, da se človek uči ob njih, zato za zdaj dela le napake, za učenje in popravke je še čas... Želva Mici Danile Komjanc, ki je tudi v tej številki ob zapisih poskrbela za lepe, ustrezne ilustracije, pa je bolj preudarna in v prvih mrzlih dneh pridno plete nogavice, da ji ne bo mraz. Od svojih pridnih slikarčkov pa pričakuje, da ji bodo obarvali pletenje v čim lepše barve.

Vzemite v roke Pastirčka in uživajte ob njegovi pestrosti!

IK

Tedenski komentar

Tudi pri izbiri športa vlada tradicija

Tradicija igra v vsaki družbi zelo pomembno vlogo. Tako je tudi v zamejskem športnem gibanju, v katerem določene panoge gojimo že petdeset (ali celo več) let, druge pa so bile vedno odsotne. Nekaj vrstic bi radi tokrat namenili prav pri nas "zapostavljenim" športom. Če pozimi prelistaš športne strani manjšinskega dnevnika Dolomiten (Južna Tirolska), naletiš na ogromno člankov o najvišjih prvenstvih v hokeju na ledu. Prva ugotovitev je torej prav ta, da so - normalno, zaradi geografske lege - pri nas z izjemo alpskega smučanja daleč od središča pozornosti zimski športi, se pravi vsi tisti, ki smo jih spremljali na zadnjih olimpijskih igrah v Turinu. Seveda, v Bocnu in bližnjih dolinah imajo medvaške prvoligaške derbije dvakrat tedensko, pri nas pa bi, ko bi zadnje čase ne opozarjali malce nase Orli iz Tablje, marsikdo sploh ne vedel, da obstaja ta atraktivna panoga na ledeni ploščadi. Vsekakor najbolj bode v oči odsotnost atletike, kraljice športov. Atletski klub Bor mogoče še formalno obstaja, kar nekaj let pa ga v bistvu ni več. Trener in zanesenjak Duško Švab je bil pri delu preosamljen, vprašanje pa je, zakaj se mu ni v toliko letih pridružil nihče ali skoraj? Svetlih zgledov (Irena Tavčar, Gorazd Pučnik, Claudia Coslovich, Margaret Macchiut in še marsikdo) ni manjkalo, danes pa lahko srednješolce, ki bi bili nagnjeni k najbolj naravnim gibalnim zvrstem, naštejemo na prstih ene roke in še ti morajo iskati zatočišče pri večinskih klubih. Dejstvo, da je atletika (kot na primer tudi kolesarstvo) težaški šport in da moraš trenirati ogromno in pretežno sam, najbrž ni zanemarljivo, še posebej dandanes, ko življenje ponuja mladim bolj zabavne in zlasti manj naporne oblike kratkočasenja.

Plavanje ponuja ravno tako osrednji tržaški mestni klub, glede na razvitost te panoge po svetu in velikega števila registriranih v Italiji pa je naše gibanje vsekakor zelo omejeno, še posebej ko pride čas za usmeritev v tekmovalnost. Razlogi so bržkone podobni kot pri atletiki, Borovemu Dušku Švabu pa je v tem primeru ime Andreina Menegatti, ki ima vsaj okoli sebe nekaj mladih in vztrajnih sodelavcev.

Nekaj zanimivih iztočnic smo izluščili iz prijetnih Alternativnih pogovorov, ki jih Športna priloga Primorskega dnevnika objavlja vsak torek. Nekdo izmed gostov je lani na primer dejal, da pogreša v zamejstvu borilne športe, ki so - prav zaradi pri nas neugodne tradicije, čeprav so bile te panoge na vzhodu izjemno razširjene - skoraj povsem odsotni. Ni kaj, pri nas so globoko zakoreninjeni skupinski športi (med katerimi pa se rokomet, izredno priljubljen v večinskem Trstu, pa tudi od Sežane proti vzhodu, ne more uveljaviti!), kot so vladajoči« nogomet, košarka in odbojka. Bogato tradicijo ima na primer namizni tenis, ko pa je po svetu mnogo bolj poznan tenis, tu domena redkih posameznikov. Kar se tiče jadranja, pa smo na Tržaškem spet pri strogo geografskih dejavnikih.

Sploh ne nameravamo podpirati enih športov na račun drugih, pa tudi ne širjenja števila slovenskih društev v vseh mogočih disciplinah. Sicer je vsakdo svoboden, da se začne ukvarjati s skokom v ... globino, če mu ustreza. Že tako marsikdo grdo gleda na mlado društvo navijaškega plesa Cheerdance Millenium, ki naj bi "izmikalo" fante in dekleta drugim, "zgodovinskim" klubom... V nekaterih okoljih so problem priliva mladih rešili preprosto tako, da načrtno usmerjajo dečke pod koš in deklice pod mrežo. V splošnem pa smo uvodno trditev, tisto o tradiciji tudi v športu, menda dovolj trdno podkrepili.

HC

NOGOMET
Elitna liga: Vesna - Union 91 1:0, Sarone - Juventina 2:1.
Promocijska liga: Cervignano - Kras Koimpex 0:1.
1. amaterska liga: Primorje Interland - Pieris 1:1, Primorec - S. Lorenzo 2:1.
2. amaterska liga: Breg - Zarja/Gaja 1:1, Savodnje - Azzurra 0:2.
3. amaterska liga: Fossalon - Mladost 1:1.
KOŠARKA
Moška C liga: Bor Radenska - Caorle 80:60, Jadran Mark prost.
Moška D liga: Athletismo - Kontovel 77:64, Breg - Barcolana 90:62, Sokol Ca' d'Oro - Goriziana 67:78.
Ženska C liga: Servolana - Polet 71:45.
ODBOJKA
Moška B2 liga: Sloga - Giorgione 0:3.
Moška C liga: Val Imsa - San Vito 2:3, Soča ZBDS - Buia preložena.
Ženska D liga: Fontanafredda - Sloga List 0:3, Roveredo - Bor/Breg Kmečka banka 3:1.
Moška D liga: Artegna - Naš prapor 1:3, Olympia TMedia - Travesio 3:0, Sloga - Cus 3:2.
NAMIZNI TENIS
Ženska A2 liga: Kras ZKB - Monza 5:0.
Ženska B liga: Kras - Eppan 1:4.
Moška C2 liga: Kras - Rangers 5:1.
BALINANJE
Moška B liga: Gaja - Romans 10:8.

Peš po Korziki (27)

Med morjem in gorami

16. Lovce nabit na kou'ce

V novo jutro sva se v Serrieri zbudila po zaslugi "kažina" mladih nemških pohodnikov, ki se očitno še niso naučili, kako se po tihem pripravi na pot in odide. Ni bilo prvič, da so naju zbudili, a ker sva prejšnji dan izvedela, da v Oti, kamor smo bili namenjeni iz Serriere, zaključujejo svoj potep po pešpoti Tra Mare e Monti, naju to ni vrglo s tira. Tudi zato ne, ker sva imela za seboj noč res kvalitetnega spanca na novih, še nič pogreznjenih vzmetnicah. Pa tudi zato, ker so bili konec koncev prav simpatična klapa. Res so znali na trenutke nekoliko zatežiti z "galamo", a glede na starost bi lahko bili še precej bolj glasni in nadležni. Mladostna razposajenost, ki so jo vnašali v zavetišča, kjer smo prenočevali, in na samo pot, nama je z Jano veliko pomenila, saj sva se, kljub temu da sva oba že presegla mejo tridesetih let, na trenutke počutila in obnašala kot tinejdžerja (najstnika).

Iz prijetno zagretih spalnih vreč sva pokukala šele, ko sva se prepričala, da so zapustili zavetišče. Cunje, ki sva jih sušila kar v sobi, so bile še mokre, zato sva se odločila, da greva najprej na zajtrk in da bova spokala kasneje. Namesto prijazne oskrbnice zavetišča nama je zajtrk na svoj zoprni način postregla njena še vedno neprijazna in škrta mati. Dobila sva le vsak štiri manjše kose kruha, eno marmeladko in mikro maselčke. Hvala Bogu je bila kava z mlekom precej boljša, bolj močna kot običajno, kar pa ni moglo popraviti bednega vtisa ob skromni in zanič postrežbi. Če bi znal dovolj dobro francosko, bi ji pred odhodom zagotovo povedal svoje. Predvsem to, da s svojo negativno energijo in pomanjkanjem vsakršnega čuta za obiskovalce kvari biznis hčerki, ki se res trudi.

Ob vrnitvi v zavetišče sva še vedno mokre cunje, tako kot sva bila že vajena, razobesila na zunanje strani obeh nahrbtnikov, da bi se posušile med potjo. Čakal naju je zahteven, devetstometrski vzpon do prelaza Bocca de Santu Petru in nič lažji spust do vasice Ota. Oranžne markacije so naju iz naselja usmerile prek potoka na makadamski kolovoz, ki se je počasi vzpenjal, da je bila Jana, ki je tožila zaradi bolečin v ramenih, vsaj za silo pomirjena. Maratonska hoja minulega dne, v kateri sva združila dve etapi, jo je precej utrudila in bala se je, kako bo kos hudemu vzponu.

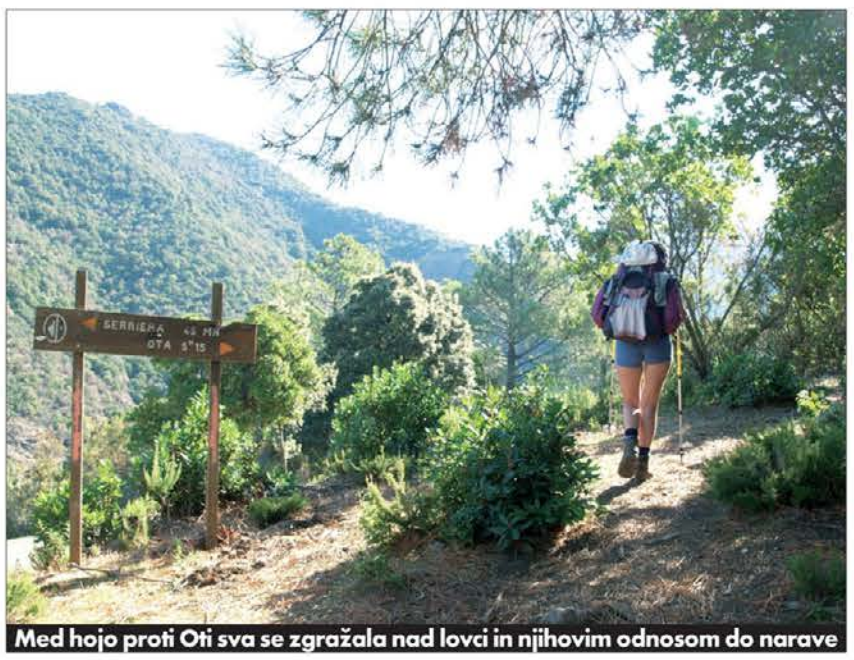

Med hojo proti Oti sva se zgražala nad lovci in njihovim odnosom do narave

Še preden so naju oranžne oznake s širokega kolovoza napotile desno gor v gosto, težko prehodno hosto, sva šla mimo dveh opozorilnih tabel, ki sta obveščali o nevarnosti gibanja zaradi lova na divje prašiče. Glede na to, da oba z Jano o lovcih nimava najboljšega mnenja, sva šla naprej z "jajci v grlu". Bal sem se, da me bo kakšen pijani Jacques, Dominique ali Pierre zaradi bujne frizure zamenjal za kapitalnega merjasca in počil. Številčnost lovcev na Korziki in njihov "menefregistični" odnos do narave nama nista šla v nos. Če odštejem zavarovana območja, prek katerih poteka TMM, sva imela ob poti ves čas na ogled neskončno število praznih plastičnih tulcev, nekdanjih nabojev, ki so ležali vsenaokrog. Če bi jih postavili v vrsto, bi z njimi obkrožili celoten otok, toliko jih je bilo. Večkrat sva tudi v neposredni bližini slišala streljanje. Fuj!

/ dalje
Nace Novak

GORICA Prvo srečanje ob stoletnici skavtizma

Širimo obzorja in spodbujamo ustvarjalnost

Bliža se stoletnica skavtizma. Leta 1907 si je namreč ustanovitelj skavtizma, Lord Baden Powell (1857-1941), prvič zamislil poletni tabor in ga uresničil na otoku Brownsea z dvaindvajsetimi fanti. Tam je postavil temelje temu, kar se dogaja še danes.

Ob tej pomembni priložnosti potekajo po vsem svetu najrazličnejša praznovanja. Najpomembnejše in največje bo gotovo svetovni Jamboree naslednjega julija v Londonu. Sicer pa prihaja tudi do manjših in krajevnih pobud. Tako je tudi v Gorici. V nedeljo, 12. novembra, je bilo otvoritveno srečanje, temu pa bodo sledila še mnoga druga čez vse leto. Vsi goriški skavtje, tako slovenski kot italijanski, smo se zbrali v res ogromnem številu pred cerkvijo Srca Jezusovega. Tam smo takoj imeli pevske vaje, ki so pozneje razgibale sveto mašo. Obred je bil dvojezičen; pesmi, prošnje, zahvale, berilo so bili tako v slovenščini kot v italijanščini, kar je zelo zgovorno dejstvo: ne dogaja se pogosto, da imamo kot Slovenci toliko besede v italijanskih krogih. Glavni mašnik g. Arnaldo Greco je med homilijo izrazil svoje čudenje in zadovoljstvo nad dejstvom, da je v Gorici še toliko mladih, ki se oblikujejo na resni vzgojni poti. Povedal je tudi, da je kot skavtski asistent spoznal nekaj izredno pomembnih stvari za življenje: navdušenje nad zavzetostjo pri delu in skrb za formacijo prav vsake osebe. Navzoče skavte je pozval, naj zaupajo Bogu, kajti On jim bo pomagal pustiti za sabo boljši in lepši svet od tega, ki so ga prejeli: "Prihodnost je vaša!"

Maši je sledil skupni zbor, kjer smo najprej sledili gledališkemu prizorčku iz Baden Powellovega življenja. Nato so nam organizatorji pobude predstavili vse dejavnosti, ki nas čakajo med letom. Prva, "Svobodno se izrazi", daje vsem možnost, da izkažejo svojo ustvarjalnost v petju, plesu, poeziji, nastopu, muralesu... Poleg tega bo vsaka veja imela na izbiro svoje pobude. Med temi so npr. spoznavanje Gorice, njenih ulic in znamenitosti, ki jih marsikdo sploh ne pozna, ali okoljevarstvena akcija, pri kateri bomo izbrali določen kraj v mestu in ga uredili. Poleg tega in mnogega drugega je za vse še fotografski natečaj na temo stoletnice skavtizma z zelo zanimivimi nagradami.

Tako smo sklenili prvo srečanje. Pred nami pa jih je še mnogo, ki bodo pripomogli k medsebojnemu spoznavanju med slovenskimi in italijanskimi skavti. To so pobude, ki jih vsi najbolj potrebujemo: take, ki širijo naša obzorja in spodbujajo ustvarjalnost. Saj skavtizem je pravzaprav tudi za to in zaradi tega je še vedno tako živ in aktualen.

Tanja Zorzut

Srečanje z ljudmi v pripravi na volitve

Slovenska skupnost v Mavhinjah

Za prihodnje upravne volitve v devinsko-nabrežinski občini se Slovenska skupnost pripravlja na organiziran nastop skupaj s strankami leve sredine; v ta namen je začela po vaseh prirejati vrsto sestankov z volivci. Prvo tako srečanje je bilo pretekli teden v gostoljubni restavraciji Pri Borisu v Mavhinjah.

Prisotni so bili trije občinski svetniki, Edvin Forčič, Vera Tuta in Viktor Tanze, predsednik tržaške SSk Sergij Mahnič in kar precej domačinov, ki jih skrbi usoda domače občine. Skupaj so ugotavljali, da je leva sredina sicer gladko zmagala na vseh zadnjih volitvah, vendar pa bo treba pri občinskih volitvah računati z dejstvom, da namenja sedanja uprava veliko sredstev in moči za lastno propagando. Kar se dejansko dogaja na županstvu, je manj znano in bati se je, da bodo ljudje nasedli prijaznemu videzu. Dejanja so v resnici manj lepa od besed. V zadnjih letih je dvojezičnost večinoma izginila: v institucionalnih nastopih župan razen pozdrava ne spregovori slovensko, podžupan še manj, italijanske osebne izkaznice so bile vpeljane še pred Scaiolovim odlokom in danes dobi dvojezično izkaznico samo, kdor zaprosi zanjo. Najhujše posledice pa so - in bodo še v naslednjih desetletjih - zaradi osebja, ki ga je ta uprava namestila oziroma premestila, tako da je več uradov brez slovenskih uslužbencev. Pred kratkim so celo nastavili pri centralnem telefonu uslužbenko, ki ne razume slovensko. Splošna ugotovitev na sestanku je bila, da je potrebna večja značajnost, pa tudi večja informiranost ljudi glede pravic, ki jih imamo po statutu. Domačini so političnim predstavnikom postavili tudi nekaj vprašanj glede javnih del v vasi.